

STEFAN BERCIU
PSEUDONIMUL

Editura Ion Creangă

ȘTEFAN BERCIU

PSEUDONIMUL

EDITURA ION CREANGĂ
București, 1978

Coperta de
ION PĂNAITEȘCU

CINEVA TRĂDEAZĂ

Petrecerea se terminase.

Tinerii care-l sărbătoriseră pe nepotul meu, Simion, plecaseră. Rămăsesem pe un jilt, așezat într-un colț al camerei de lucru a fratelui meu, și poate că aș fi adormit, dacă glasul băiatului nu m-ar fi dezmeticit:

— Unchiule! Rămîi la noi astă-seară?

Am tresărit și, fără să chibzuiesc prea mult, i-am răspuns:

— Da, da, rămîn la tine.

Se vede că precizarea pe care o făcusem „la tine“, și nu „la voi“, îl bucurase într-atîta, încît prinse a țopăi prin casă, în ciuda celor cincisprezece ani pe care îi împlinise și mai ales împotriva firii sale, de obicei gravă.

M-am ridicat de pe jilt, zîmbind îngăduitor, dar și oarecum încurcat, ceea ce-l făcu pe băiat să creadă că purtarea lui m-ar fi nemulțumit și, vrînd să nu scape prilejul ce i-l ofeream ori de cîte ori rămîneam cu el, istorisindu-i întîmplări de pe vremea zbuciumatei mele adolescențe, s-a grăbit să mă liniștească.

— Știi bine cît mă bucur de fiecare dată cînd rămîi cu mine, și încă o noapte întreagă.

— Pentru că ai pe cine să chinui, nelăsîndu-l să doarmă, m-am prefăcut eu supărat.

Simion s-a uitat la mine cu-atîta nedumerire, încît am izbucnit în rîs.

— Unchiule . . . eu . . . eu niciodată n-am chinuit pe nimeni. Recunosc . . . îți cer uneori să-mi povestești cîte ceva pentru că . . . pentru că nimeni nu povestește mai frumos ca dumneata.

„Mare șmecher!“ mi-am zis eu și, dînd să-i alung tristețea care pusese stăpînire pe el, la gîndul că n-aveam să-i mai istorisesc nimic din ceea ce-l pasiona, am murmurat:

— Văd eu bine că n-am scăpare, așa că hotărăște-te ce vrei să afli.

În clipa următoare, flăcăul s-a așezat pe un scaun, m-a privit cu recunoștință și mi-a răspuns:

— Despre prietenul dumitale de odinioară, al cărui nume nu poți să mi-l spui ori nu vrei să ți-l amintești.

L-am privit oarecum muștrător, și Simion s-a grăbit să-mi explice că nici pe departe nu dorise să mă supere în vreun fel, ba chiar m-a rugat să nu-i dezvălui numele acelui prieten, dacă nu socoteam că era absolut necesar. Dorința lui era să afle cît mai multe despre zbuciumatele întîmplări prin care trecusem noi atunci. Am înțeles că nerăbdarea și curiozitatea îl împinseseră la unele renunțări, și, pentru că eram sigur că abia aștepta să încep a-i povesti, căutam să-mi găsesc cuvintele.

— Simioane, eu . . . vezi tu . . . desigur, cel despre care îți vorbesc trebuie să aibă un nume, așa că . . . Ia spune tu cum ai dori să se numească băiatul acela?

Simion m-a privit lung de parcă atunci m-ar fi văzut pentru prima oară. După aceea a murmurat:

— Unchiule, dumneata trebuie să-l numești într-un fel.

Avea dreptate; eu eram povestitorul și deci eu trebuia să găsesc numele celor despre care aveam de gând să istorisesc.

— Silviu Mora! Îți place numele acesta?

Simion a înclinat capul în semn de aprobare, pentru ca imediat după aceea să mă întrebe:

— Cîți ani avea?

— Șaptesprezece! am răspuns eu, tresărind de parcă m-aș fi aflat la un interogatoriu.

Nepotul meu s-a arătat surprins. Privirea lui mă sfredelea ca un burghiu, gata să pătrundă în adîncul gîndurilor mele și să afle din ce pricină anume răspunsesem întrebării sale aproape strigînd și emoționîndu-mă.

— Da, da, pe-atunci Silviu Mora avea șaptesprezece ani.

— Cînd? blîgui el timid.

— Atunci, atunci, m-am fîstîcit eu din nou; dar imediat mi-am regăsit cumpătul și am izbutit chiar să zîmbesc. În 1944.

O vreme tăcurăm, fiecare privind undeva, prin vreun ungher al camerei. Apoi, băiatul oftă lung și desohise o fereastră.

— Știi că a început să plouă? șopti Simion ghicindu-mi parcă gîndul și dorind să se asigure că nu voi renunța să ies din casă.

Aflase de la părinții lui și, dacă-mi amintesc bine, chiar și eu îi mărturisisem că încă din copilărie îmi plăcea să mă plimb, ore de-a rîndul, cînd plouă, cînd ninge și mai ales cînd viscolește.

— Plouă?! m-am arătat eu surprins și m-am grăbit s-ajung la fereastră.

Prin întunericul nopții brăzdat de lumina îndepărtată a unor becuri de neon se vedeau stropii mă-

runt cernuți de o ploaie monotonă, început de toamnă.

— Ia-ți fulgarinul, m-am pomenit poruncindu-i, iar băiatul s-a și repezit în vestibul, înșfăcând de pe cuier două haine de ploaie.

— L-am luat și pe cel al tatii, mă asigură Simion.

Am ieșit, strigând celor din casă că vom zăbovi în plimbarea noastră și am apucat-o spre cheiul Dîmboviței, mergînd tăcuți. Ajunși acolo, o vreme am privit apa a cărei oglindă curgătoare părea chinuită de înțepăturile nemiloase ale stropilor de ploaie, neîndurători în curgerea lor fără de sfîrșit. Undeva, în depărtare, se auzi scheunatul unui cîine, lovit, desigur, și asta mă făcu să gem de parcă eu aș fi fost cel bătut.

Simion știa că nu suport lovirea unui animal ori tăierea florilor, și se grăbi să-mi strîngă brațul de care mă ținea, în semn de înțelegere.

Nu după multă vreme pornirăm spre strada Lînăriei, mergînd pînă la parcul care străjuiește Sala sporturilor.

— Unchiule, se spune că aici a fost o rampă de gunoi.

Am oftat dureros la amintirea nu prea luminoasei mele copilării, ale cărei jocuri — dacă se pot numi astfel bălăcelile prin bălțile unui imens maidan — se petrecuseră pe marele deal de-odinioară. I-am răspuns aproape în șoaptă:

— Locul acesta se numea Coccioc. Da, am adăugat eu, cuprins de o tulburare care nu i-a scăpat nepotului meu, aici a fost rampa . . . una dintre marile rampe de gunoi ale Bucureștiului de odinioară.

Pe urmă mi-am aprins o țigară și, tăcut, l-am îndemnat să ne continuăm drumul, urcînd niște scări pietruite; doream să privesc de sus, din înaltul dea-

lului — care în copilăria mea avusese proporțiile Himalaiei — pajiștea de gazon sclipind în licărul luminilor și al ploii de la care așteptam să spele întunecatele mele aduceri aminte.

— Acela era numele dealului, ori așa l-au poreclit oamenii? rupse tăcerea Simion, frământat poate de strania denumire pomenită de mine. Și, pentru că nu i-am răspuns imediat, se grăbi să precizeze: Se vede că acela era un pseudonim; Coccioc nu poate fi nu nume.

— De ce crezi asta?

Oarecum descumpănit, răspunse într-o doară:

— La drept vorbind, și un nume adevărat, ori . . . care pare adevărat, poate fi un pseudonim.

Și mi-a explicat, de parcă termenul mi-ar fi fost cu totul necunoscut, că pseudonim înseamnă un alt nume decât cel adevărat.

— Uite, pe băiatul acela de al cărui nume nu-ți amintești, ori nu dorești asta, l-ai numit Silviu Mora; vezi bine, acesta nu e numele lui adevărat ci . . . *pseudonimul!*

L-am înșfăcat de umeri și, pradă unor dureroase amintiri pe care Simion, sigur, fără voia lui, mi le-a răscolit, i-am spus gîtuît de emoție:

— Nu el s-a folosit de pseudonim, ci cu totul altcineva. Vina lui a fost cu totul alta. Pseudonimul . . .

M-am oprit brusc, dîndu-mi seama că bietul meu nepot nu știa mai nimic despre cel pe care-l numisem Silviu Mora, și nici despre încercarea stranie în care a fost azvîrlit de cei care folosiseră o persoană al cărei nume fusese înlocuit cu un pseudonim. Mi-am dat seama că singura cale pentru explicarea stării mele de încordare era să-i povestesc întîmplările a căror victimă fusese — o vreme — Silviu Mora, și astfel

nepotul meu să poată înțelege ce anume mă tulburase într-atîta, la simpla enunțare a cuvîntului PSEUDONIMUL.

De-ndată ce am ajuns acasă, Simion m-a îndemnat să intrăm în camera lui. O vreme, ne-am petrecut-o cu toaleta de seară. Apoi, cînd totul părea pregătit pentru un somn odihnitor, i-am surprins privirea întrebătoare, de parcă m-ar fi dojenit: „Crezi că sînt gata să uit ceea ce mi-ai promis?” Și, fără să mai amîn o clipă măcar, l-am tras de mîină, îndemnîndu-l să se așeze alături de mine, pe covor, pentru că astfel stăteam noi, ori de cîte ori aveam să-i povestesc cîte ceva din întîmplările trăite de mine sau de foștii mei tovarăși de luptă.

— Ei bine, am început eu cele ce urmau istorisite, organizația U.T.C. din care făceam parte trecea...

— Din care făcea parte și Silviu Mora? interveni nepotul meu, vrînd să se asigure că n-aveam de gînd să-i vorbesc despre altcineva.

— Întocmai! Și Silviu Mora... Așadar, organizația noastră, într-o anume perioadă, trecea prin momente foarte grele. A! nu-i vorbă, greu ne-a fost tot timpul activității noastre ilegale, dar în acel moment evenimentele căpătaseră un aspect deosebit de grav și primejdios. Secretarul nostru, un moldovean înalt și uscățiv, de prin părțile Bîrladului, Ion Dolman, muncitor în portul Constanța, ca mai toți ceilalți membri, a cerut de la județeană instrucțiuni speciale în legătură cu acțiunile noastre.

— Dar voi... ce făceați? Despre ce fel de acțiuni era vorba? mă întrerupse Simion, timid.

— Sabotam mașina de război hitleristă. Asta făceam! i-am răspuns eu puțin răstit. Și pentru că pe

chipul lui apăruse o cută de supărare, și pentru că eu nu suport nici măcar o umbră de tristețe în ochii oamenilor, darmite în cei ai copiilor ori ai tinerilor, m-am grăbit să-l asigur că a făcut foarte bine cerându-mi explicația aceea, declarându-mă vinovat că, grăbindu-mă, uitasem să precizez măcar despre ce era vorba, cu toate că în ceea ce aveam să-i povestesc acum nu mă puteam opri asupra importantelor acțiuni la care participasem mai înainte, firul evenimentelor desfășurându-se pentru organizația noastră, atunci, pe un cu totul alt drum, care ne-a dat mult de furcă.

— Județeană, am urmat eu, anunțase trimiterea secretarului tehnic, Titus Bold. Acesta urma să-l întâlnească pe utecistul Vasile Miclău, din organizația noastră, din care făcuse și el parte mai de mult, și să-i transmită instrucțiunile de care aveam nevoie. Întâlnirea urma să aibă loc în dreptul ultimei case de pe strada Mircea cel Bătrîn, spre Piața Ovidiu, din Constanța, într-o seară de iulie a anului 1944. Țin bine minte, dragul meu, că mai toată ziua aceea cerul fusese înnorat, și asta...

— Vă bucura, desigur, interveni Simion. Pe vreme proastă străzile nu sînt prea aglomerate.

— Da' de unde, băiete?! Asta ne îngrijora; pentru o asemenea întîlnire e nevoie de o stradă foarte circulată.

Simion s-a arătat surprins cîteva clipe, dar imediat sfîrși prin a înțelege, și chicoti vesel:

— Tiii! Ai dreptate, unchiule! Cum de nu m-am gîndit la asta? Pe urmă își lipi arătătorul mîinii drepte de buze, semn că nu mă va mai întrerupe.

Am oftat lung, răscolit de amintirea tragică a celor petrecute atunci.

— Ți-e rău? s-a arătat el îngrijorat.

— Nu... Așadar, Miclău îl aștepta pe Bold. Ei bine, să fi fost orele douăzeci; se întuneca. ~~Bu~~ toate

că țara era în plin război, în plin dezastru, cei avuți umpleau străzile Constanței, ca viligiaturști, mai ales arterele care duceau spre faleză, cum era și aceea pe care se afla locul întâlnirii celor doi uteciști. După aproape o jumătate de oră, Miclău, văzînd că Bold nu apare, și-a spus că secretarul tehnic al județenei U.T.C. n-a putut ajunge la vreme, iar cît privește rămînerea lui în acel loc, desigur, ar putea să dea de bănuît poliției. Astfel, Miclău se hotărî să părăsească locul întâlnirii, urmînd să raporteze secretarului nostru insuccesul misiunii sale. Dar n-apucă să facă nici o sută de metri că se simți înșfăcat de doi bărbați care apărură de după zidul unei case, tăindu-i calea. Vasile Miclău a încercat să se smulgă din ghearele lor, dar unul dintre agresori i-a pus un pistol în piept, silindu-l să rămînă pe loc.

— Pe cine așteptai, mă? l-a întrebat tipul care-l amenința cu pistolul.

— O . . . o fată, a bîguit Vasile.

Ceilalți doi au rîs batjocoritor.

— I-ai arma, domnule comisar! a poruncit bărbatul care se ținea drept superior.

— Imediat, domnule inspector, s-a arătat gata să execute ordinul cel care-l somase pe Miclău.

În ciuda amenințării, utecistul a făcut un pas înapoi, căutînd să explice agresorilor săi că nu purtase armă niciodată.

— Atunci scoate tot ce ai în buzunare! tună inspectorul.

Vasile s-a supus de-ndată, așezînd pe bordura trotuarului actele și cîțiva gologani.

Polițiștii au izbucnit în rîs.

— Mă amărîtule! a exclamat comisarul, într-un tîrziu, dacă ești băiat de treabă poți căpăta de la noi, zilnic, de o sută de ori mai mulți bani decît ai acum.

Ținărul s-a prefăcut că e gata să facă orice, numai să dobândească bani cît mai mulți și, tot sporovăind pe tema asta, încerca să cîștige încrederea celor de la siguranță, dar mai ales timp.

— Timp? a tresărit surprins Simion.

— Da, i-am răspuns eu, și m-am grăbit să-i explic că Vasile Miclău dorea să-i expună cît mai bine privirilor lui Bold, dacă s-ar fi întîmplat ca acela să sosească.

Nepotul meu nu s-a arătat prea mulțumit de explicația pe care i-am dat-o, dar nici eu nu eram dispus, deocamdată, la mărturisiri mai ample, fiindcă tot el ar fi fost cel supărat, spunîndu-mi: „Nu trebuia să-mi dezvălui încă finalul“, așa că am urmat mai departe:

— Va să zică, îți plac banii?! s-a arătat bucuros inspectorul.

— Păi cum să nu, domnule inspector! a izbucnit Miclău, de parcă nu și-ar fi dorit nimic altceva pe lume.

— Ehe! a făcut comisarul, dacă vrei cu adevărat bani mulți, trebuie să ne arăți că ești băiat de treabă.

— Sînt, domnilor! Sînt! a căutat fostul meu tovarăș să-i încredințeze pe polițiști că era hotărît să treacă în serviciul lor.

Inspectorul a făcut un semn comisarului, iar acela și-a pus pistolul în buzunar. Pe urmă s-a apropiat foarte mult de Miclău și, lovindu-l prietenește, cu palma, peste obraz, i-a spus:

— Poate că ești așa cum spui, dar pentru ca să ne convingi, trebuie să ne răspunzi sincer la o singură întrebare.

Miclău s-a izbit cu pumnul în piept și, pe un glas sugrumat de emoție, a strigat șoptit:

— Sincer! domnule inspector. Cît se poate de sincer!

— Foarte bine, l-a încurajat polițistul, atunci răspunde-mi... cu cine trebuia să te întîlnești?

În clipa aceea, țin bine minte, tocmai îmi aprindeam o țigară, când Simion, prinzându-mi brațul într-o încheștare cam dureroasă, m-a întrebat, pradă unei emoții puternice:

— Unchiule, nu cumva teama l-a făcut pe Vasile Miclău să divulge polițiștilor adevărata lui misiune?

M-am desprins din strînsoarea degetelor sale și, fără să-mi pot stăpîni mînia care mă cuprindea ori de cîte ori se punea la îndoială bunacredința a foștilor mei tovarăși — cu excepția unuia singur — am tunat:

— Teamă, da! Însă trădare, nu! Vasile Miclău n-a trădat. A repetat inspectorului răspunsul pe care-l dăduse prima dată: „Trebuia să mă întîlnesc cu o fată“ — dar comisarul nu l-a crezut și i-a spus asta deschis. Inspectorul, însă, mai viclean, și-a dojenit subalternul, bine-nțeleș, de formă, îndemnîndu-l să ia ca cinstită mărturia lui Miclău.

— Dacă băiatul susține că aștepta o fată, de ce ne-am încăpățîna să nu-l credem? Apoi, întorcîndu-se spre Miclău, îl îndemnă pe un ton amical: Du-te înapoi, la locul întîlnirii, și continuă să aștepți. Poate că fata va veni totuși, iar dacă lucrurile se vor petrece astfel, dumneata ne vei face dovada că ai spus numai și numai adevărul, iar noi îți vom cere scuze pentru că ne-am îndoit de cinstea dumitale.

— Asta înseamnă că polițiștii doreau cu orice preț să vadă cu cine trebuia să se întîlnească Vasile Miclău, interveni nepotul meu, și mai emoționat ca înainte. Formidabil!

— Ce? Ce anume găsești formidabil?

— Unchiule! insistența oamenilor siguranței trebuia să-l lămurească pe Miclău că ei fuseseră informați asupra celui pe care trebuia să-l întîlnească. Poate că îi știau chiar și numele.

— Poate, m-am arătat eu nemulțumit de noua lui întrerupere, dar imediat mi-am dat seama că aceasta era consecința participării sale intense la întâmplările pe care i le istoriseam. Așa că nu l-am mai certat, cum fusesem îndemnat de primul impuls, ba chiar m-am bucurat, dorind să mă întrerupă ori de câte ori va simți nevoia unei explicații.

— Prin urmare, Titus Bold, cel care trebuia să aducă instrucțiunile atât de necesare organizației voastre de tineret, continua să rămână în primejdie! se și rezezi Simion, cu răsuflarea întretăiată. Dar, desigur, n-a apărut, și totul s-a terminat cu bine.

Țigara din care trăsesem doar un singur fum arsesse pînă la capăt.

— Hm! N-a fost chiar așa, băiete.

— Nu?

— Nu. Cînd a revenit la locul de întîlnire, Miclău l-a văzut pe Titus Bold apărînd dinspre Piața Ovidiu. Atunci...

— A strigat: „Pericol!“ Sau: „Fugi!“

L-am mîngîiat, și Simion, înțelegînd că greșise judecînd astfel lucrurile, s-a grăbit să se scuze:

— Desigur, nu trebuia să strige. E cît se poate de limpede că, procedînd în felul acesta, ar fi atras atenția polițiștilor asupra celui pe care dorea să-l apere.

— Exact! l-am încurajat eu, vrînd să aflu cum rezolvă situația pînă la capăt, dar el a tăcut, posomorît, de parcă s-ar fi aflat dinaintea unei probleme de nedelegat.

N-am mai vorbit nici unul o vreme. Apoi, ridicînd din umeri ca un elev gata să se recunoască înfrînt la un examen greu, mi-a declarat pe un ton nesigur:

— Doar n-o fi fugit de sub ochii polițiștilor?!

— Ba chiar așa a făcut! am exclamat eu, mulțumit că, în sfîrșit, intuise soluția lui Miclău, care astfel a încercat să-i semnaleze lui Bold primejdia.

— Îngrozitor! a gemut Simion. Cu siguranță că inspectorul sau comisarul a pornit pe urmele lui și l-au împușcat.

— Da.

— Cel puțin, Titus Bold a scăpat?

— Văzînd cele întîmplate, secretarul tehnic a atras atenția polițiștilor asupra lui. O vreme, i-a amăgit, dar aceia, într-un târziu, au renunțat să-l mai urmărească pe el, întorcîndu-se la Miclău care căzuse, rănit, și l-au arestat.

— De unde cunoști dumneata toate aceste amănunte? m-a întrebat nepotul meu, de parcă ar fi dorit să aibă o dovadă că spusele mele nu erau rodul fan-teziei și că cele istorisite se petrecuseră cu adevărat.

Am zîmbit trist și, departe să mă fi supărat pentru neîncrederea lui, i-am răspuns că întîmplarea aceea ne fusese relatată de o tînră, Sanda Rarău, membră în organizația noastră ilegală U.T.C.

— Pe vremea aceea, Sanda avea 17 ani. Era o fetișcană de statură potrivită, cu obraji palizi și ochi verzi care păreau, deopotrivă, speriați și mirați. Venise în organizație . . . cam în același timp cu . . . Silviu Mora.

— Cu acela pe care ne-am înțeles să-l numim așa, dar care, de fapt, se chema altfel! interveni iar Simion. Deci, pseudonimul!

— Nu! m-am pomenit deodată strigînd. Ți-am mai spus că nu el s-a folosit de pseudonim.

Simion m-a privit încurcat cîteva clipe, pentru ca apoi să-mi mărturisească:

— Iartă-mă! N-am vrut să te supăr. Uite, îți promit că n-am să mai pronunț cuvîntul pseudonim!

— Știi ce? Pînă la sfîrșitul întîmplării, lasă-mă doar pe mine să-l pronunț . . . acolo și . . . și cînd va fi cazul.

— În regulă! se învoi el, bucuros că iritarea pe care nu mi-o înțelegea părea să se fi risipit. Apoi adăugă, vrînd, desigur, să-mi reamintească unde rămăsesem: Dar Sanda Rarău de unde aflase cele petrecute cu Vasile Miclău și Titus Bold?

— O! am exclamat, de parcă abia acum ascultătorul istorisirii mele m-ar fi întrerupt pentru prima oară, Sanda avusese misiunea să supravegheze felul în care urma să se desfășoare întîlnirea lui Vasile cu tehnicul de la județeană. Tii! cum de-am uitat să-ți spun: înaintea lui Miclău, un alt utecist încercase să ia legătura cu Bold, însă n-a reușit. Seara, cînd Sanda a apărut la sediul organizației noastre ilegale . . .

— Unde aveți sediul, unchiule?

Pe dinaintea ochilor minții mi se perindară imagini sumbre și triste. Am „revăzut” cămăruța aceea mansardată, într-o casă veche, din spatele pieței Chilieii. O închiriasse Sanda. Proprietăreasa, coana Căteluța, văduva unui brînzar procopsit, ținea un atelier de lenjerie, iar tînăra noastră tovarășă de luptă lucra la ea. Odată îi spusese că ar fi păcat să plătească o chirie prea mare în altă parte și îi oferise odăița aceea, ce-i drept, la un preț derizoriu. Se intra direct, din curte, pe o scară de lemn, foarte îngustă și cu balustradă, pe care amenința s-o smulgă, în orice clipă, un vînt mai puternic. Dar, pentru că proprietăreasa se culca foarte devreme, iar intrarea în apartamentul ei se făcea printr-o altă latură a curții decît aceea spre care era așezată scara podului, de-ndată ce se înnopta, Sanda putea primi trei-patru tovarăși.

— Sediul era tot în Constanța? m-a trezit brusc, din întunecatele mele amintiri, insistența lui Simion.

— Da, da, i-am răspuns eu nefiresc de grăbit. Se găseau, în acel sediu al nostru ilegal, Tudor Hareș

— un băiat mai vîrstnic . . . de vreo douăzeci și șase de ani, venit nu prea de multă vreme în organizația noastră, pe care Dolman — secretarul — îl folosea ca pe un fel de ajutor al său, și . . . și puștiul acela de șaptesprezece ani, Silviu Mora. Cu toții așteptam nerăbdători.

Camera în care ne aflam era locuința Sandei, dar secretarul avea și el o cheie. Fata a venit mult mai tîrziu decît ne așteptam. Era atît de înspăimîntată, încît, vreme de cîteva minute n-a fost în stare să rostească nici măcar o singură vorbă. Pe urmă, cînd s-a mai liniștit, ne-a spus cu de-amănuntul cele petrecute. Cînd am aflat că Miclău fusese rănit și arestat, ne-am privit cu teamă și Ion Dolman nu s-a sfiit să-și mărturisească îngrijorarea, dar cel mai impresionat părea Tudor Hareș, ajutorul său. Primul care s-a dezmeticit după aflarea tristei întîmplări a fost Silviu Mora.

— Tovarășe secretar, s-a adresat el lui Dolman, nu ne putem opri în loc. Avem neapărată nevoie de instrucțiunile județenei.

— Într-adevăr, îl susținu Tudor. Vrem să știm cum să acționăm, pentru ca populația să nu sufere de pe urma bombardamentelor, dar aviația aliaților să distrugă obiectivele de război hitleriste.

Sanda interveni și ea, pe un ton hotărît.

— Trebuie să întreprindem ceva, totuși.

— Desigur, căută s-o liniștească secretarul. Atîta doar, prin ceea ce vom face să nu stingherim planul de ansamblu al județenei.

Spre surprinderea celorlalți, Silviu se ridică de pe lavița pe care stătuse pînă atunci și murmură, nesigur că propunerea lui va fi acceptată:

— Eu . . . dacă mi-ați da voie, aș încerca eu . . .

Ceilalți l-au privit surprinși.

— Și, mă rog, ce-ai dori tu să faci? l-a întrebat Dolman.

Băiatul s-a fîstîcit la început, dar, după ce și-a recăpătat încrederea în sine, și mai ales încurajat de privirea binevoitoare a secretarului, a răspuns timid:

— Trimiteți-mă pe mine la întîlnirea cu tovarășul Titus Bold. Cu siguranță, va reveni prin preajma locului stabilit, să încerce să reia legătura cu noi, cît mai urgent.

Îmi amintesc bine că în acea clipă Tudor Hareș a sărit ca ars, strigînd:

— Nu! Apoi, adresîndu-se lui Dolman, i-a spus aproape plîngînd: Să nu-l lăsați. E încă un copil. N-avem nevoie de încă o victimă a siguranței.

Secretarul nu s-a arătat prea impresionat de argumentele lui Tudor Hareș; a chibzuit o vreme și apoi i-a răspuns:

— Tudore, într-un fel, ai dreptate. Nu uita însă că avem mare nevoie de instrucțiunile pe care județana ni le-a trimis cu Bold. Pe urmă, a început să se plimbe prin cameră, măsurînd-o cu pași mici și rari. Într-un târziu s-a oprit și, privindu-ne de parcă ar fi dorit să ne cîştige de partea ideii care pusese stăpînire pe el, ne-a spus în șoaptă: Trebuie să mai încercăm, numai că de data asta vom lua măsuri de extremă precauție și . . . voi cere și sprijinul tovarășilor din celula de partid.

La auzul acestor cuvinte, Silviu Mora veni dinaintea lui Dolman, implorîndu-l aproape:

— Trimiteți-mă pe mine! Vă asigur că voi fi prudent, că voi respecta întocmai tot ce-mi veți spune. Și, ca argument suprem, copilul din el prinse a se lăuda: Am niște picioare zdravene care, cu fuga, mă pot salva din orice primejdie.

Secretarul zîmbi, îl băt看 pe umăr și sfîrși prin a încuviința:

— Bine, Silviu Mora! Îți promit că vom analiza dacă este oportun.

. . .

Trecuse de miezul nopții, dar nepotul meu nu dădea nici cel mai mic semn de oboseală. Mă privea atît de insistent că, în ciuda unei nespuse dorințe de somn, mi-am aprins o altă țigară și i-am istorisit încercarea lui Silviu de a-l întîlni pe tehnicul județenei.

Totul a început la fel ca în clipa așteptării de către Vasile Miclău, dar de data aceasta prin preajma străzii Mircea cel Bătrîn,

Seară de iulie, la fel de cald, zăpușeală. Însă, în locul Sandei Rarău, cel care avea să supravegheze întîlnirea era un bărbat trecut de cincizeci de ani, mic de statură, dar vînjos. La insistențele lui Simion, i-am precizat că „omul din umbră” se numea Alexe Hogaș și era meșterul lui Silviu. Apoi i-am mai spus că puștiul de șaptesprezece ani habar n-avea de prezența lui Hogaș în imediata apropiere a locului în care îl aștepta pe Bold. Nu după multă vreme, a apărut Bold. Întîlnirea a avut loc; un schimb rapid de cuvinte. Bold intuiește primejdia care-i pîndea în acel loc; nu dă prea multe amănunte; se desparte în grabă de Silviu Mora și, la mai puțin de două sute de metri este arestat de copoii siguranței. Meșterul a văzut asta, dar n-a putut interveni în nici un fel.

Silviu s-a întors la ai săi, care-l așteptau în camera Sandei Rarău. Mulțumit de reușita, măcar în parte, a misiunii sale, tînărul a prins să raporteze instrucțiunile primite în fugă, prin viu grai, de la secretarul tehnic, în legătură cu unele obiective ale mașinii

de război hitleriste care trebuiau reperate de aviația aliaților, în așa fel încât populația să fie cruțată. Și cu arătătorul mâinii stîngi încercă să schițeze un fel de plan pe fața de masă.

— Cu arătătorul mâinii stîngi? s-a arătat surprins Simion și m-a privit de parcă mi-ar fi luat un interogatoriu.

— Păi da, m-am fîstîcit eu, Silviu Mora era stîngaci...

— Ca dumneata?!

— Ei, sigur, ca mine, ca alții, că nu-i doar un singur cîine scurt de coadă, am început eu să rîd. Pe urmă am continuat, spunîndu-i că tocmai în clipa cînd Silviu se străduia să fie cît mai clar asupra puținelor indicații pe care avusese vreme să i le comunice Bold, de-afară s-a făcut auzită o melodie la modă pe-atunci; era semnalul că tovarășul Titus Bold fusese arestat. Ne-am privit înmărmuriți și multă vreme nici unul dintre noi nu s-a dovedit în stare să pună capăt acelei apăsătoare tăceri. Într-un tîrziu, Tudor a bîguit:

— Misiunea noastră poate fi compromisă.

Atunci Dolman, un „om cu nervii de oțel“, cum îi spuneam noi, pentru prima dată și-a pierdut cumpătul și, lovind cu pumnul în masă, a strigat:

— Bold nu va trăda! Pe urmă, cu glasul aproape stins, a adăugat, parcă numai pentru el. Tare mă tem că siguranța va afla ce misiune avem de îndeplinit, mai înainte ca noi să facem primul pas.

— Dar Bold nu va trăda! a intervenit Silviu, pe ton de reproș, amintindu-i că el însuși, Dolman, garantase pentru tehnicul județenei, cu numai cîteva secunde mai înainte.

Spre surprinderea noastră, însă, secretarul a dat un răspuns care avea să ne uluiască pe toți, deopotrivă:

— Știu! Sînt convins că Bold nu va trăda. Eu . . . nu de el mă tem. Trădarea se află aici. Cineva trădează!

Cu toate că faptele dovedeau din plin adevărul rostit de secretarul nostru, parcă tot nu ne venea a crede că printre noi s-ar fi aflat un asemenea ticălos.

— Voi informa județeană, a murmurat Dolman, după o matură chibzuință. Vor găsi, fără îndoială, calea de a ne trimite instrucțiunile complete, pe care să mi le dea personal. De asemenea, să ne ajute la demascarea trădătorului.

— Mă duc eu, zise cu hotărîre Hareș.

— Nu, de tine este nevoie aici.

— Atunci să se ducă tot Silviu. Avem certitudinea că el nu a fost reperat de siguranță. Altfel l-ar fi arestat.

— Da, da, a încuviințat Dolman și, ațintindu-și privirea spre Silviu, îi spuse: Mîine vei primi indicații, fie de la mine, fie de la Tudor Hareș, cînd și unde va trebui să întîlnești pe cel ce ne va fi trimis de județeană. Vom lua măsuri deosebite, ca să evităm pericolul, trădătorul aflîndu-se printre noi. După aceea ne-a părăsit în grabă, motivîndu-și plecarea cu . . . nu mai țin minte ce treburi urgente pe care trebuia să le rezolve fără întîrziere.

Noi, ceilalți, am rămas tăcuți, fiecare răsunîndu-i în auz doar cuvintele „Cineva trădează!“

DUBLA SUBSTITUIRE

Orologiul cu pendulă din camera părinților lui Simion ne-a făcut atenți că, de două ore, miezul nopții trecuse, nebănuit măcar de noi.

Drept să spun, cu vreo oră mai înainte mă cam încercase oboseala, dar după cîteva minute de luptă zdravănă cu somnul izbutisem să-l alung. Sînt sigur că Simion a observat strădania mea, pentru că s-a grăbit să-mi aducă niște cafea rece, dar foarte concentrată, pe care tatăl său și-o pregătea înainte de culcare și, în loc să-i dea stări de insomnie, dormea de parcă ar fi băut ceai de mac. Băiatul era sigur că, în afară de taică-său, cafeaua aceea ar fi ținut trează chiar o întreagă companie, și se vede că din pricina aceea m-a tot îndemnat s-o beau. L-am ascultat, și iată-mă înviorat de-a binelea, de parcă nici n-aș fi auzit vreodată ce-i acela somn. Ba mai mult, pofta de povestit mi-a crescut ca un aluat bine dospit, spre bucuria lui Simion care — de ce v-aș minți? — începuse să dea semne de nerăbdare, vrînd să afle cît mai degrabă dacă Silviu Mora s-a dus la acea importantă întîlnire, dacă trimisul județenei a venit... mă rog, dacă a ajuns să ia legătura cu Dolman și cu ceilalți tineri din organizația noastră, dar, mai înainte de orice, și sînt sigur de asta, nepotul meu

dorea să știe cine a fost trădătorul. I-am spus toate acestea fără ocol, iar el a rîs încurcat, așa cum face oricare dintre noi atunci cînd i se citesc gîndurile.

Și, ca să fiu sincer, am rîs și eu laolaltă cu Simion. Pe urmă mi-am continuat povestea:

— Trecuseră două zile de cînd vorbele lui Dolman „Cineva trădează“ ne-au ars auzul, și tot atîta vreme se scursese și pentru Silviu Mora, pînă cînd Tudor Hareș, cel care-i ținea uneori locul secretarului nostru, îi comunicase unde și cînd se va întîlni cu trimisa județenei, care nu mai aducea noi instrucțiuni cu privire la activitatea noastră, preluată, deocamdată, de altă organizație, ci urma să ne ajute la demascarea trădătorului, care ne-ar fi primejduit orice acțiune. A! Trebuie să precizez că omul care a fost însărcinat să ne ajute la descoperirea trădătorului era o fată.

— O fată?! a exclamat nepotul meu, surprins din cale-afară.

— Chiar așa, băiete! m-am arătat eu și mai mirat de atitudinea lui. Ehe! De-ai ști tu cîte fapte de vitejie, cîte acte de dîrzenie și curaj au datorat organizațiile noastre ilegale de tineret, fetelor, nu te-ar mai surprinde atît de mult. Citești puțin; prea puțin!

— Eu?! Eu citesc puțin? a sărit Simion ca ars.

Mi-am dat seama că spuseseam un mare neadevăr, pentru că era un pasionat cititor și m-am grăbit să îndrept lucrurile. Apoi, de-ndată ce i-am alungat supărarea, i-am relatat cele ce-aveau să se petreacă, în cele mai mici amănunte.

— Tînaă pe care județeană o trimisese în sprijin organizației noastre se numea Lara Vlasiu. Era tare frumoasă!

— Cîți ani avea? m-a întrerupt Simion, mai mult ca să-mi arate că-i trecuse cu totul mîhnirea pe care i-o pricuisem mai înainte.

— Douăzeci și trei.

— Era, deci, mai mare decît Silviu.

— O! Nu numai asta, dar avea o experiență pe care puștiul acela abia urma s-o dobîndească.

— Întîlnirea lui Silviu cu Lara Vlasiu trebuia să se petreacă tot acolo unde „puștiul“, cum îl numești dumneata, îl așteptase și pe tehnicul... Titus Bold?

L-am privit atîta de mirat, încît băiatul mi-a explicat cît a putut de repede că nu mă aflam dinaintea unei comete și nici a unui marțian al cărui raționament să fi fost bazat pe o judecată răsturnată față de aceea a unui pămîntean cu mintea întreagă.

— Ascultă, unchiule! La urma-urmei, ce nu găsești firesc la întrebarea mea? Și, pe un ton ironic, a continuat: Are și subiect, și predicat.

Am încercat să zîmbesc, bietul de mine; pentru că în ciuda celor cincizeci de ani și a unei bogate experiențe de viață, tînărul meu nepot — deosebit de inteligent și incisiv — mă punea adesea în dificultate. Știam că are o minte ageră și, mai ales, cunoșteam seriozitatea cu care gîndește, așa încît începusem să mă tem de cine știe ce aspect important al întrebării sale, pe care să-l fi nesocotit.

— Ce vrei să spui? am încercat eu să-l aduc pe făgașul unei explicații. Și pentru că el se încăpățîna să tacă, am sfîrșit prin a-i pune o nouă întrebare: Dar cum îți închipui tu că secretarul sau Tudor l-ar fi trimis pe Silviu, pentru o nouă întîlnire, în același loc unde Bold fusese arestat? Asta ar fi însemnat o mare greșală.

— Oho! făcu Simion, se vede că nu v-ați pus nici odată în locul unui om al siguranței. Păi cum îți închipui dumneata că poliției i-ar fi trecut prin minte că voi ați putea face o asemenea „mare greșală“? Abia acolo ar fi fost în siguranță și tînăra Lara Vlasiu, și Silviu.

Cunoscînd felul în care s-au petrecut lucrurile, atunci, mai-mai să-i dau dreptate, dar gîndindu-mă mai bine, i-am răspuns că, de fapt, nu locul era urmăritul principal, ci Silviu Mora.

Simion și-a plecat fruntea, semn că se recunoștea învins. Pe urmă, vrînd să afle ce i s-a întîmplat băiatului acela de numai șaptesprezece ani, a murmurat:

— Unchiule, așadar . . . siguranța era pe urmele lui Mora.

— Da.

— Asta înseamnă că nouăzeci și nouă la sută Lara Vlasiu a avut soarta lui Bold, adică . . . a fost arestată.

Nu i-am răspuns, pentru că lucrurile fuseseră mult mai complicate și nu doream să pun capăt acestui episod, mai înainte să fi arătat nepotului meu și alt aspect al momentului, oglindă a luptei noastre de odinioară — pe cît de grea, pe atît de înțelept condusă.

— Măi băiete, uite, ca să poți pricepe și cele ce vei afla mai departe, trebuie să știi că județeană a trimis, la întîlnirea cu Silviu Mora, trei tineri.

— Trei?

— Da; Lara Vlasiu era însoțită de o tînră care-i semăna destul de bine, Ela Jivan, cum și de un tovarăș de-al lor, Radu Nemeș. Întîlnirea urma să aibă loc pe o stradă paralelă cu aceea pe care se afla locuința Sandei Rarău.

— „Urma să aibă loc?”

Mi-am dat seama că mă dădusem de gol, mărturisindu-i eșecul acelei întîlniri, mai înainte să fi dorit. Și, cum drum de întoarcere nu mai aveam, i-am declarat:

— Ei bine, întîlnirea n-a avut loc, pentru că Lara Vlasiu a fost arestată.

— Bănuiam eu, înclină el capul, plin de mîhnire, și imediat a adăugat: Înseamnă că au fost arestați și ceilalți doi care o însoțeau.

— Nu!

— Cum vine asta? Dar unde se găseau Ela Jivan și Radu Nemeș?

— Binișor! Binișor! am căutat eu să-l liniștesc. Știi ce? Mai bine să-ți istorisesc exact cum s-au petrecut lucrurile. Județeană trimisese pe Lara însoțită de Nemeș și Ela, dar aceștia din urmă trebuiau să se țină la oarecare distanță de tînăra care urma să ne ajute la demascarea trădătorului. Silviu Mora aștepta plin de emoție. Ce-i drept, i se făcuse o descriere amănunțită a Larei Vlasiu, dar recunoașterea propriu-zisă se făcea pe baza unei parole.

— Îți amintești parola? s-a arătat foarte interesat nepotul meu.

— Era compusă din două propozițiuni: prima, care trebuia rostită de Lara, suna: „Astăzi marea este întunecată“, iar cea de a doua — răspunsul lui Silviu — trebuia să fie: „Întunericul înseamnă adăpost“. Fetei i s-a părut că-l și zărește așteptînd-o. Îi fusese și ei descris tînărul care avea s-o întâlnească. Dar, de-ndată ce s-a desprins de ai săi, după numai cîțiva zeci de metri, cei doi polițiști, în civil, îi tăiară calea, silind-o să se oprească și trăgînd-o după un colț de stradă.

— Tovarășă Lara, i se adresă inspectorul, în șoaptă, Silviu Mora a fost grav accidentat.

— Dar asta este de necrezut! izbucni Simion. Va să zică, siguranța știa și numele puștiului, și pe cel al tinerei venită din partea județenei!

— Asta nu-i nimic, băiete.

— Nimic?! Dumneata numești toate astea „NIMIC“?

— Lasă-mă să termin, și îmi vei da dreptate.

— Mă rog, Lara a crezut povestea cu accidentarea lui Silviu Mora?

— Nu; s-a prefăcut că habar n-avea de existența cuiva cu acel nume, dar polițiștii n-au renunțat la jocul lor. Comisarul, care părea mai viclean decât șeful său, a încercat să scuze faptul că în loc de un singur tovarăș au venit doi și, ca s-o asigure de buna lui credință, i-a murmurat prima parte a parolei: „Astăzi marea este întunecată”.

— Tîmpit! Complet tîmpit! a strigat nepotul meu. Desigur că Lara Vlasiu și-a dat seama că se află dinaintea unor impostori care meritau să fie pălmuiți. Firesc, Lara trebuia să rostească această primă parte a parolei.

M-am bucurat pentru judecata lui spontană și am continuat să-i dezvălui că inspectorul, sesizînd gafa făcută de subordonatul său, s-a grăbit să murmure și restul cuvintelor de recunoaștere, vrînd să pară că situația în care se aflau — din cauza accidentării lui Silviu — îi silea la mărturisirea tainei știute spre a-i cîștiga încrederea, și astfel s-o conducă la secretarul organizației de tineret.

— Domnilor! a spus fata după o vreme, sînt sigură că mă aflu dinaintea unor oameni serioși și cinstiți, care au treburi serioase și cinstite, dar nu cu mine.

Văzînd că, în ciuda tuturor argumentelor pe care le-a folosit pînă aunci, tînăra nu se dă în vileag, inspectorul, abia stăpînindu-și mînia, mai făcu o încercare, doar-doar avea s-o convingă că se găsea printre prieteni:

— Vă numiți, ori nu vă numiți Lara Vlasiu?

Utecista înclină capul în semn de confirmare.

— Eu trebuie să vă conduc la tovarășul secretar, continuă polițistul.

— Noi știm cine sînteți, vă cunoaștem numele, prenumele... v-am recunoscut după semnalmente

care ne-au fost comunicate de secretarul nostru, interveni iar vicleanul comisar.

— Mai mult, v-am spus și parola, îl susținu celălalt.

Lara era hotărâtă să nu cedeze pentru nimic în lume. Deși fusese și în alte situații grele care, pe vremea aceea, se iveau aproape zilnic în munca noastră ilegală, fata nu se afluase pînă atunci într-o încleștare atît de directă cu siguranța. Și, cu toate că teama începuse să pună stăpînire pe ea, a făcut un ultim efort, vrînd să-și mențină judecata limpede pentru o nouă încercare ce ar fi dus-o la ieșirea din acel groaznic impas. S-a adresat inspectorului, de parcă s-ar fi plîns tatălui ei, implorînd înțelegere:

— Domnule, dumneavoastră sînteți mai vîrstnic, dumneavoastră păreți mai înțelegător... Cred că sînteți un om de onoare... Vă rog să fiți convins că nu am nimic de-a face cu secretarul dumneavoastră, cu parole despre mări și oceane... și cu toate cîte mi le-ați spus. Desigur... faceți o confuzie, ori... pur și simplu ați vrut să glumiți pe socoteala mea.

O clipă, inspectorul a ezitat să continue insistențele de pînă atunci, dar comisarul, văzînd clipa de slăbiciune a șefului său, a aruncat în luptă ultimul argument despre a cărui forță nu s-a îndoit nici o clipă:

— Tovarășă Lara Vlasiu, noi vă înțelegem teama și mai ales prudența. Chiar vă felicit pentru felul în care procedați. Ba, mai mult, asta ne întărește convingerea că sînteți un element vrednic și capabil să ne ajute la demascarea trădătorului. Doar aceasta este misiunea pe care v-a dat-o județeană. Nu?

Pentru prima oară de cînd fusese acostată de ticăloșii aceia, fata a dat primul semn de pierdere a stăpînirii de sine. S-a dat cîteva pași înapoi, bîguind ceva de neînțeles.

— Unchiule! Nu cumva, în fața aceluia argument Lara i-a crezut pe cei de la siguranță drept niște tovarăși cinstiți, dar lipsiți de tact?

— Nu.

— Atunci, prin slăbiciunea arătată s-a dat de gol, și asta mi se pare . . . cel puțin la fel de rău pentru ea.

— Așa au socotit și polițiștii. Ce-i drept, argumentul comisarului a cam zdruncinat-o, dar fata a încercat să joace ultima carte, așa cum socotea ea că e mai bine.

— Domnilor, eu n-am trădat pe nimeni. Dealtfel, nici n-am făcut armata, și ca atare . . . nu cunosc secrete militare.

Nepotul meu rîse cu poftă:

— Se vede că au crezut-o a nu fi cu mintea întreagă, ori proastă din cale-afară.

— Cîteva momente de derută; atîta tot, băiete. După aceea comisarul a prins să se lamenteze că dacă ea refuză să-i ajute, pentru simplul motiv că Mora n-a putut veni, atunci trădătorul care există în organizația lor își va continua mîrșava lui activitate. Inspectorul, recomandîndu-se drept instructor de partid, a implorat-o să nu se lase pradă unei exagerate neîncrederi și să-și ducă misiunea la bun sfîrșit. Dar Lara n-a cedat. Și, în timp ce, spre durerea lui Radu Nemeș și Ela Jivan, polițiștii au înșfăcat-o pe Lara, cu brutalitate, arestînd-o, tînărul Silviu Mora se întorcea la ai săi, avînd să le comunice că utecista trimisă de județeană n-a venit la întîlnire.

— Și dacă era urmărit? mă întrerupse iar Simion.

— Adică?

— Păi . . . s-a dus direct la casa Sandei Rarău?

— Nu, sigur că Mora nu s-a dus direct la ai săi. A făcut un mare ocol, ajungînd prin port, verificîndu-se tot timpul dacă era sau nu urmărit. În drum,

a intrat într-un birt sărăcăcios. Nu mîncase mai nimic în ziua aceea. Și-a comandat o mîncare de cartofi și pîine, multă, foarte multă pîine. S-a așezat la o masă dintr-un colț al singurei încăperi din birt. În jurul său, alte cinci-șase mese, dintre care doar două ocupate. La o masă stătea o femeie singură și tare jerpelită; era tînără. La o altă masă, trei bărbați care nu păreau prea vorbăreți. Fiecare era preocupat de strachina lui cu mîncare. Pe urmă au mai venit doi hamali din port care cerură de băut. Cînd au trecut prin dreptul becului agățat de tavan, Silviu a văzut că pe hainele lor licăreau stropi de apă și, fără să vrea, a murmurat: „Plouă!“ Unul dintre ei, o namilă de om, s-a întors spre el, l-a privit atent, pe urmă s-a uitat în farfuria din care abia începuse să mănînce și i-a strigat:

— Tată ai?

Tînărul a clătinat capul.

Atunci, uriașul acela i-a luat farfuria de pe masă și a aruncat-o cît colo.

Birtașul nu s-a arătat supărat. A venit degrabă spre el, întrebător.

— Domnule Dima, ce s-aduc?

— Carne, mă! Carne! Să mănînce și puiul ăsta. Și s-a întors spre băiat: Ce ești așa slab, de parcă mănînci scobitori? Apoi, fără s-aștepte răspuns, a continuat: Cînd mai vii pe-aci, să-i spui lui Ceafdaridis, patronul, că mănînci în contul meu. Auzi, mă? Dima mă cheamă!

Silviu s-a ridicat de pe scaun, încercînd să protesteze:

— Dar eu mănînc pe banii mei și mănînc atîta cît pot plăti eu.

Hamalul l-a silit să se așeze pe scaun. Patronul tocmai sosea cu trei farfurii din care carnea dădea pe-afară.

— Stai și tu, îl îndemnă Dima pe bărbatul care-l însoțise. Vezi bine că am comandat trei porții.

Celălalt hamal se așează sfios; era mult mai tânăr ca uriașul, dar nu atât de puternic ca el.

Silviu s-a ridicat de la masă, a salutat și a vrut să plece, dar Dima l-a oprit.

— Măi copile, eu nu fur! Dima n-a furat nicio-dată! Uite! Să-ți spună și el! a strigat uriașul arătând spre cel care-l însoțea. Și afurisitul ăsta de patron! Și fata asta sărmană!

Tânăra femeie s-a ridicat de la masa ei și, apropiindu-se de Mora, i-a șoptit:

— Nu merită să-l superi. E un om bun. Înțelege-i durerea și mănâncă tot ce ți-a dat.

Băiatul și-a reluat locul la masă și a început să înfulece zdravăn, pînă cînd a băgat de seamă că Dima și prietenul său nu făceau același lucru.

— Dumneavoastră nu mîncăți? a îndrăznit puștiul să-i întrebe:

Atunci, ochii lui Dima s-au umplut de lacrimi și palma lui imensă a acoperit protector capul băiatului. Într-un târziu a izbutit să îngaime:

— Dacă băiatul mănîncă, tata e sătul!

Pe urmă, ușa de la intrare a scîrțîit și clopoțelul spînzurat de pragul de sus s-a făcut auzit. Clienții și-au îndreptat privirile într-acolo, vrînd să vadă cine era noul sosit. În canatul ușii apăruse un bărbat între două vîrste, purtînd sub braț o vioară.

— Dima e aici? a întrebat el.

— Aici! a răspuns uriașul și s-a grăbit să-i explice lui Silviu: Dacă nu sînt eu să-l apăr, nemernicul ăsta de patron îl dă afară, ba îl mai și înghiontește. Știi, eu nu mă pricep la muzică... Băiatul meu studia vioara la București. Ehei! Profesorii îmi spuneau că o s-ajungă mare cîntăreț, dar n-a apucat să treacă de vîrsta ta.

— A fost bolnav? l-a întrebat Silviu.

— Nu. Mi l-a împușcat un câine de hitlerist. Băiatul tocmai se întorcea de la școală. Asta... a fost iarna trecută. Ticălosul, văzându-l cu vioara în mână, i-a poruncit să-i cînte ceva... ceva de-al lui, și cînd artistul, fiul meu, i-a spus că nu cîntă așa ceva, bruta aia a scos pistolul și i-a luat zilele pe loc.

Omul cu vioara s-a apropiat de masă, mergînd cu pași nesiguri.

— Cîntă-mi simfonia aia spaniolească! i-a șoptit hamalul.

— Să-ți cînt altceva, Dima. Iar ai să plîngi.

— Cîntă, mă! Și nu mă mai chinui. Ce dracu? Nici cu lacrimile mele n-am voie să fac ce vreau?

Și, în timp ce muzicantul își acorda vioara, Dima i se destăinui mai departe lui Silviu:

— Băiatul meu cînta asta... ca un înger! A! Să nu crezi că omul cu vioara cîntă prost; e... a fost un mare artist. L-a cunoscut pe Mihăiță, feciorul meu, acum un an, cînd a venit acasă, în vacanța mare. Știi ce mi-a spus? „Mihai e un copil minune!“ Așa mi-a spus.

Apoi s-a întrerupt, pentru că muzicantul a început să cînte ceva despre care mult mai tîrziu avea să afle Silviu Mora că se numea „Simfonia spaniolă“ și fusese compusă de marele Lalo. Silviu n-avea să uite niciodată sunetele acelea care l-au vrăjit, agilitatea degetelor care mîngîiau, în alergări neîntrerupte, corzile, strigătele vesele și triste pe care freamătul tînguitor al arcușului le smulgea viorii. A fost primul concert pe care l-a auzit în viața lui. A uitat să mai mănînce, așa cum uriașul uitase să-l mai îndemne, răscolit pînă în cele mai tainice unghere ale firii sale. Ceilalți consumatori se apropiaseră de masa lui Dima, cînd ușa birtului s-a deschis brusc, izbindu-se de pe-

rete. În prag apărură doi gardieni, însoțind un comisar bătrîn, cu mustățile cărunte și răsucite în sus.

— Nimeni nu mișcă! a strigat comisarul.

Ceafdaridis, patronul localului, i-a venit în întîmpinare, făcîndu-i nenumărate temenele.

— N-ai teamă, grecule! Nu-ți închid dugheana; facem doar o mică razie, l-a asigurat polițistul și după aceea a strigat celorlalți: Toată lumea, cu actele în mînă!

Muzicantul și-a pus vioara pe masă și a început să se scotocească prin buzunare.

Comisarul a venit lîngă el, a apucat vioara, și-a petrecut degetele sale butucănoase peste corzile ei, făcînd-o să geamă dureros.

În clipa aceea, muzicantul și-a ridicat mîinile, bîlbîind în direcția sunetelor disperate ale viorii, de parcă ar fi fost un părinte gata să aline suferința copilului său, cu orice sacrificiu. Mișcările lui nesigure l-au făcut pe Silviu să priceapă că era orb.

— Vioara asta a fost furată! s-a auzit glasul dogit de băutură al polițistului în uniformă neagră și cu fireturi albe.

Dima s-a ridicat de pe scaunul său și l-a străfulgerat pe comisar cu privirile:

— Nu-i adevărat! E-a lui de cînd îl știu.

— Tu să-ți vezi de treabă, măi Dima! Că de nu... îți găsesc eu de lucru la vreun penitenciar...

Depart de a se fi speriat, hamalul a smuls vioara din mîna polițaiului și i-a dat-o muzicantului, îndemnîndu-l să cînte. Și orbul s-a supus dorinței protectorului său, dar comisarul a scos pistolul și a tras asupra uriașului, rănindu-l ușor la un braț. După aceea a părăsit localul, împreună cu însoțitorii lui speriați — sînt sigur — de privirea lui Dima, care, în felul lui, nu voia să se lase înfrînt de vitregia acelor vremuri.

— Dar întâmplarea din birt l-a făcut pe Silviu să întârzie, nu glumă! se arată Simion îngrijorat, de parcă ar fi fost vorba chiar despre el.

— Da, însă nu mai mult de o oră.

— Destul, pentru ca îngrijorarea tovarășilor săi să fi atins culmea.

Am înțeles că băiatul dorea să afle cât mai repede consecințele întârzierii lui Mora, și m-am grăbit să spun că utecistul, de-ndată ce apărură în camera Sandei Rarău, n-a fost lăsat să povestească nimic altceva decât despre rezultatul întâlnirii cu Lara Vlasiu, întrucât asta îi interesa, deopotrivă, și pe Ion Dolman — secretarul — și pe Tudor Hareș și Sanda Rarău — gazda.

— Tovarășa Lara Vlasiu n-a sosit la locul întâlnirii, a răspuns Silviu primei întrebări a lui Dolman.

— Poate că o fi trecut chiar pe lângă el, interveni Tudor, fără prea mare convingere.

— Așa-i! exclamă Sanda; de unde s-o fi recunoscut Silviu, dacă n-a văzut-o niciodată?

Ion le-a făcut semn să pună capăt presupunerilor fără temei, explicându-le că Lara cunoștea semnalmentele lui Mora, iar acestuia din urmă fata îi fusese descrisă în amănunt.

Hareș a făcut o mutră mirată și, parcă fără să fi dorit, își mărturisi nedumerirea:

— Dar parola de recunoaștere nu era suficientă?

Dolman i-a răspuns de-ndată că o măsură de precauție, în plus, n-avea cum să strice, ba dimpotrivă, asigura reușita și conspirativitatea misiunii.

Silviu Mora privea încordat când la unul, când la altul și, numai după o vreme, când parcă socotise că a venit momentul potrivit, a intervenit în discuție, pe un ton aproape șoptit:

— Dar dacă Lara nici n-a ajuns pînă la locul întâlnirii? Toți ceilalți l-au privit înmărmuriți.

— Adică, de ce să nu fi ajuns? Întrebă secretarul.

— Pur și simplu... ca măsură de precauție. Și imediat a precizat: A! Nici nu vreau să mă gândesc la o eventuală arestare, ci doar la faptul că, simțindu-se în primejdie, tovarășa Vlasiu a renunțat la întâlnire, gândind să nu pună în primejdie și pe alții.

— Și chiar excluzi posibilitatea arestării Larei? se arătă oarecum intrigat Tudor, cel mai vîrstnic dintre ei.

În secunda următoare, Simion a ridicat o mînă, cerîndu-mi astfel să mă întrerup și, în același timp, a exclamat:

— Deștept băiat!

— Despre cine vorbești?

— Despre Tudor Hareș. Dumneata nu-ți dai seama că el a sesizat, din relatarea lui Silviu, că băiatul ăsta nu era străin de cele întîmplate Larei Vlasiu? — bineînțeles, situație încă neaflată de organizația lui.

Am oftat lung și mi-am prins capul în palme.

Băiatul s-a lipit de mine și m-a întrebat cu vădită îngrijorare dacă au reînceput migrenele de care știa de la părinții săi că sufeream, de pe urma unor lovituri primite — de mult — în beciul siguranței.

Am încercat să-l liniștesc, bîguind că suferința din clipele acelea avea cu totul altă pricină. O vreme nici nu am mai auzit ce spunea, iar cînd mi-am revenit, Simion părea să tragă niște concluzii care se doreau o adevărată sentință:

— Hai să punem laolaltă indiferența lui Silviu Mora față de nereușita misiunii sale, nepăsarea cu care a pierdut atîta vreme în birtul lui Ceafdaridis, întîrzierea condamabilă cu care a raportat neprezentarea Larei Vlasiu la locul întîlnirii și, în sfîrșit, părerea sa în legătură cu motivele care ar fi împiedicat-o pe fată să se întîlnească cu el.

— Ce vrei să spui? l-am întrerupt eu, brutal.

Băiatul mi-a zîmbit cu superioritate și ușoară ironie:

— Nimic altceva decît că Silviu știa pricina eșecului întîlnirii cu Lara. Ha, ha! E cît se poate de limpede că Tudor și-a dat seama că Mora era trădătorul. Păcat de Lara că a fost arestată! Dar nu înțeleg de ce toate acestea, cînd trădătorul era printre ei, afla totul, și siguranța îi putea aresta oricînd?

— Da, logic. Dar se miza pe faptul că siguranța nu voia deocamdată asta, pentru că dorea să prindă toate firele acțiunilor și legăturile noastre, și aștepta. Or, în acest răgaz de așteptare trebuia încercat imposibilul spre a depista pe trădător și a lua măsurile necesare camuflării organizației noastre și schimbării tacticii de luptă. Ei... Da' ia să văd ce vei spune cînd ai să afli că Tudor, și nu altul, a căutat să risipească neîncrederea ce-i cuprinsese pe Dolman și Sanda, îndemnîndu-i să fie de acord cu o nouă încercare.

— Adică?

— Adică? Adică? am bombănit eu. Uite așa, bine: a doua zi, în același loc și la aceeași oră, Lara să fie așteptată din nou.

— Ce tot spui, unchiule? Nu cumva nesăbuitul acela o fi propus ca tot Silviu Mora să se ducă?

— Ba da.

— Dar asta e împotriva oricărei judecăți.

Am izbutit să zîmbesc, gîndind că cele ce-i voi spune aveau să-l descumpănească și mai mult.

— Ascultă, Simioane: știi cine s-a opus acelei propuneri?

— Secretarul, desigur!

— Nu! Chiar Silviu. A zis, mai în glumă, mai în serios: „Să se ducă cineva cu mai mult noroc“.

Dar, în loc de îndoiala care mă așteptam să-l cuprindă pe nepotul meu, m-am pomenit cu el strigînd, mai-mai să mă asurzească:

— Formidabil! Sînt sigur că ceilalți și-au dat seama că Silviu miza pe faptul că secretarul comunicase Larei semnalmentele sale, și deci nu mai avea timp s-o informeze cum ar fi arătat alt tovarăș trimis la întîlnire.

La prima vedere, judecata lui părea perfectă, dar, în focul patimei care se dezlănțuise în el, Simion uitase că același lucru îl știau și Dolman, și Tudor, și Sanda Rarău. Mai mult, propunerea ca tot Silviu să se ducă la întîlnire — pentru că altcineva nu mai putea s-o facă — venise din partea lui Tudor.

Cînd i-am spus toate astea, băiatul s-a năpustit asupra mea cu o precizare ce părea inatacabilă:

— Găsesc logică propunerea lui Tudor Hareș, pentru că el nu știa că Lara fusese arestată. Firesc, dorea să mai încerce, spre deosebire de Silviu, căruia îi era indiferent cine se va mai duce s-o aștepte pe trimisa județenei, fiindcă el știa că aceea n-avea cum să mai sosească acolo. Hai să nu ne pierdem în judecăți inutile, făcu el cu superioritate. Mai bine spune-mi ce s-a întîmplat cu Lara Vlasiu, după arestarea ei.

Și, cum găseam că e prea devreme să-i destăinui dacă raționamentul său a fost ori nu întemeiat — pentru că și într-un caz, și în celălalt, aș fi fost nevoit să-i denunț trădătorul, am preferat să-i vorbesc despre fata pe care Mora trebuise s-o întîlnească.

— Ei bine, chiar din primele clipe ale anchetei, inspectorul și comisarul prăvăliră asupra Larei un noian de întrebări. Dar, cum cele directe se dovediseră infructuoase, inspectorul a socotit că tactica trebuia schimbată, călăuzind interogatoriul spre aflarea indirectă a elementelor care interesau siguranța. Astfel, după ce tînăra îi înfruntase pe cei doi poli-

țiști, ore de-a rîndul, negînd orice legătură cu persoanele amintite de ei — oameni cunoscuți, în cea mai mare parte, de Lara — acum s-a trezit în fața unor întrebări simple, îngrijorător de banale, cărora n-avea cum să le răspundă decît sincer. La un moment dat, comisarul, răsfoind printre hîrțile aflate în poșeta fetei, o întrebă:

— Domnișoară, doreați să vă angajați la un spital din Constanța?

— Da. Hîrtia din mîna dumneavoastră este chiar adresa prin care mi se răspunde că am fost angajată.

Inspectorul s-a ridicat de pe scaunul de la birou și, apropiindu-se de subalternul său, începu să citească ce anume comunicase spitalul, anchetatei.

— Bravo! se prefăcu el entuziasmat și, ridicîndu-și privirea de pe hîrtie, clipi șiret din ochi. Va să zică... serviciu avem... Biiine! Dar casă?

— Casă? se arătă Lara nedumerită.

— Locuință, interveni comisarul.

— Chiar așa! preciză inspectorul, străduindu-se să-și păstreze zîmbetul complice și „prietenos“ de mai înainte. Unde trebuia să locuiești?

Utecista a ridicat din umeri și numai după cîteva clipe de ezitare a putut răspunde:

— Nu știu. Vreau să zic, deocamdată nu știu. Pe urmă adăugă: De fapt, ar fi trebuit să locuiesc în spital, dar asta nu mi-a plăcut niciodată. Știți, pentru mine... slujba vreau să fie slujbă, iar casa — casă!

— Ai prieteni aici, domnișoară?

— Nu.

— Dar o recomandare... pentru o gazdă mai convenabilă... ți-ai procurat? se arătă comisarul zelos, ca șeful lui să vadă cît interes depune în acest caz.

— O! exclamă Lara, mi-aș fi procurat-o, domnule comisar, dar n-am avut de la cine. Pe urmă, spre

uluirea celor care o vînaseră, tînăra le ceru o mînă de ajutor: Acum, după ce s-a făcut atît de tîrziu — încercă ea să glumească — și asta datorită numai și numai dumneavoastră, sper că mă veți ajuta să-mi găsesc o gazdă . . . nu prea costisitoare.

Cîteva secunde, cei doi polițiști o priviră aiuriți, dar după ce se dezmeticiră, furia lor nu mai cunoscua margini.

— Ia ascultă, nerușinato, a răcnit inspectorul, cum îți permiți să confunzi un înalt funcționar al siguranței cu un samsar de case?

— Dar . . . domnule . . . a încercat fata să se scuze — însă șirul vorbelor sale a fost curmat de o palmă zdravănă, pe care comisarul a prăvălit-o peste obrazul ei.

Lara s-a răsturnat cu scaunul pe care fusese silită să șadă. Un firicel purpuriu, izvorît din urechea dreaptă, începu să se prelingă pe gîtul ei. Zăcea aproape în nesimțire, cînd glasurile călăilor amenințau să-i spargă timpanele.

— Dom'le inspector! Dom'le inspector, cînd curge sînge din ureche e semn de moarte! Ce ne facem cu asta? Ce ne facem?

— Las-o să crape, că ne descurcăm noi, a răsunat strident glasul șefului.

Pe urmă s-a aplecat asupra arestatei și, ca un scos din minți, o lovea și urla întrebînd-o:

— Pe cine bănuiești voi că trădează? Pe cine trebuia să urmărești tu? Cine crezi tu că este trădătorul? Bărbat? Femeie?

Privirea lui Simion era atît de îndurerată, de parcă toate acele chinuri se abătuseră direct asupra lui. Sprîncenele îi erau încruntate, buzele strînse, iar respirația îi devenise agitată, neregulată; gîfîia aproape, ca și cum ar fi alergat pe o distanță foarte mare. M-am prefăcut că îmi repar bricheta, ca să-i

dau un oarecare răgaz să-și mai revină din emoțiile în care-l cufundase povestirea mea. Abia într-un târziu a fost în stare să spună ceea ce singur constatase:

— Așadar, siguranța voia să-și apere omul, să-l poată folosi mai departe, și pentru asta era capabilă de orice crimă! Halal metode! . . . Pe urmă, când s-a liniștit de tot, mi-a mărturisit un aspect care-l bucura totuși: Ei, tot e bine că n-au aflat pe cine bănuiau uteciștii, dacă bănuiau totuși pe cineva.

N-am mai insistat deloc asupra celor petrecute la siguranță, nedorind să-l mai impresionez și cu vestea morții Larei Vlasiu, dar se vede că el a intuit asta, pentru că nu m-a întrebat ce se mai întâmplase cu ea.

— Ei bine, mi-am continuat eu istorisirea, siguranța n-avea de gând să renunțe la planurile ei de nimicire a organizației noastre ilegale de tineret. Și, cum pentru o asemenea mîrșavă treabă avea nevoie de un tot atîta de mîrșav colaborator — TRĂDĂTORUL — a recurs la o manevră abilă și riscantă, numai și numai să-l acopere mai departe pe acela care ne vindea pe noi.

— Despre ce fel de manevră e vorba, unchiule?

— O substituie!

— Substituie? s-a arătat mirat Simion, iar eu, crezînd că nu cunoaște semnificația acelei expresii, m-am pripit să-l informez că a substitui înseamnă a înlocui ceva cu altceva sau pe cineva cu altcineva.

Băiatul a zîmbit îngăduitor față de osteneala pe care mi-am dat-o, dar m-a asigurat că știa ce înseamnă substituie. Ceea ce nu-i era limpede, însă, mi-a precizat:

— Pe cine voia să substituie siguranța, și mai ales . . . cu cine?

— Voiau să trimită o agentă de-a lor în locul Larei Vlasiu.

— O idee grozavă! s-a arătat el în admirația procedului, evident — nu și a siguranței. Pe urmă mi-a cerut să-i spun cum avea să procedeze agenta ca să ia legătura cu organizația noastră.

— Păi, simplu, trimițînd-o la întîlnire, la aceeași oră și în același loc unde o vînaseră pe Lara.

— Dar polițiștii erau siguri că voi o să mai trimiteți pe cineva la întîlnire, în aceleași condiții?

— Măi băiete, așa se obișnuia, ori de cîte ori prima întîlnire eșua. Și, fii sigur, copoii ăia blestemați știau acest lucru . . .

— Ori, trădătorul îi și informase deja?

— N-a fost nevoie, pentru că inspectorul era convins de o nouă așteptare din partea noastră și, ca dovadă, ascultă: poliția pregătise, încă dinaintea arestării Larei Vlasiu, pe agenta lor, Olga Tarcău, al cărei pseudonim „de lucru“ cu siguranța era Tina Ormazu. O alesese comisarul, pentru că semăna grozav cu utecista trimisă de județeană. Cei doi au chemat-o în birou, i-au arătat fotografia Larei și după ce, dinaintea unei oglinzi, Tina — pe care o voi aminti doar sub acest pseudonim, în povestea mea — a luat o înfățișare cît mai apropiată de aceea a utecistei, au început s-o instruiască.

— Ce înseamnă asta? s-a arătat nedumerit nepotul meu.

Mi-am dat seama că băiatul n-avea de unde să știe semnificația aceluia fel de instruire.

— Vezi tu, în situații ca aceea despre care îți vorbesc, deci . . . cînd se pune problema substituirii unui om cu altul, cel care urmează să ia locul autenticului personaj trebuie să-și însușească, pînă în cele mai mici amănunte, individualitatea aceluia. Mai exact: ținuta, mersul, vorbirea, atitudinea, firea (nervoasă, calmă, schimbătoare), vestimentația, gusturi, pasiuni, cunoștințe generale și profesionale etc., etc. . . .

— Înseamnă că au avut de lucru cu agenta multă vreme, a considerat Simion.

— Și da... și nu, fiindcă timpul îi presa. Tina era foarte isteată. O recrutase comisarul, cu vreo doi ani mai înainte, dintre fetele care-și petreceau vremea prin port. Cândva, lucrase la o fabrică de conserve, dar nu prea multă vreme. Pe urmă încercase să învețe o meserie, însă o astfel de treabă cerea timp, și Tina Ormazu nu s-a arătat dispusă să-și cheltuiască vremea muncind. Părinții ei, niște oameni cu stare — negustori din Tulcea — o ținuseră cîtăva vreme la o școală particulară, dar fata a fugit de-acolo, apucîndu-se de vagabondaj. Dar un timp, s-a aciuit prin port și, azi de la unul, mâine de la altul, a căpătat de mîncare. Se vede însă că situația asta n-o mulțumea și, dorind să aibă banul ei, a început să fure. A fost prinsă de poliția judiciară. Comisarul de la siguranță, aflîndu-se, din întîmplare, în biroul celui care o ancheta, i-a cerut dosarul. A cercetat-o și el. Apoi, cînd a văzut cu cine are de-a face, descoperind în Tina un element declasat, gata să-și vîndă și propriul suflet, numai să nu muncească, i-a oferit „slujba” de agent. Tina s-a arătat încîntată. Siguranța a folosit-o în nenumărate cazuri, fata avînd foarte multe relații printre oamenii de rînd — cei care o ajutaseră de atîtea ori să nu moară de foame.

— Nu cumva ai să-mi spui că i-a vîndut tocmai pe aceia?! a izbucnit Simion, furios.

— Ba da, nepoate. Primii pe care i-a dat pe mîna comisarului au fost sprijinatorii ei de odinioară. Cine ajunge să vîndă oameni, face asta chiar și cu propria sa mamă. Știi, e o „meserie” în care conștiința, scrupulele n-au ce căuta. Ehei! O găsiseră foarte bine pentru asemenea treburi, fiindcă, ia gîndește-te cine altul ar fi mai potrivit unor astfel de josnicii decît un individ care refuză o muncă cinstită? Cine altcineva

și-ar vinde mai lesne semenii care vor dreptate, pîine și pace, decît un trîntor?

— Bieții oameni! făcu Simion. Au căzut mulți de pe urma Tinei?

— Destui. Vezi tu, aceia se considerau foarte apropiați de ea, și nici prin minte nu le-ar fi trecut că fata pe care o hrăniseră din omenie va informa siguranța de nemulțumirile pe care i le-au mărturisit, în clipe de deznădejde.

— Groaznic!

— Într-adevăr. Unul dintre ei a fost chiar moș Dik... bietul de el!

— Moș Dik? se vădi băiatul surprins.

— Ei, nu acesta era numele lui.

— Alt pseudonim?

— Dar de unde! Dik fusese numele unui cal! În sfîrșit, nu acuma-i momentul să-ți vorbesc despre omul acela. Deocamdată, stai să vezi care a fost mai departe jocul prin care siguranța spera să o strecoare pe Tina printre noi. Mai întîi, inspectorul a întrebat-o ce studii are, și cînd Tina a răspuns „patru clase de gimnaziu“ acela s-a arătat mulțumit. Pe urmă, polițistul i-a spus direct că are pentru ea o treabă cam periculoasă, dar și foarte bine plătită. Cînd a auzit că e rost de un cîștig însemnat, agenta s-a grăbit să-l întrebe despre ce anume e vorba.

— Va trebui să te dai drept altcineva, decît cine ești, în fața unor tipi, dar — și aici, polițistul ținu să sublinieze printr-o șoaptă gravă — aceia să te creadă.

— Cu ce fel de oameni voi avea de-a face? s-a interesat imediat Tina.

— Cu niște U.T.C.-iști.

— Aha! Am mai fost eu instruită asupra lor, dar într-o acțiune directă de acest fel n-am fost băgată. Și care va fi noua mea identitate?

— Lara Vlasiu! a precizat inspectorul și i-a arătat fotografia tinerei luptătoare.

Tina s-a apropiat de o oglindă, începînd a-și schimba coafura, spre a semăna cît mai bine celei pe care avea s-o substituie.

— Domnilor, spuse ea după o vreme, cum ajung eu la uteciștii aceia?

— Simplu, fata mea! i-a răspuns inspectorul, pe un ton mînos. Domnul comisar te va conduce pînă în apropierea locului unde un tînăr o așteaptă pe fata din fotografie și căreia dumneata, așa cum te-ai pieptănat acum, îi semeni de minune. Acela te va crede...

— Hai să zicem că acela mă ia drept fata pe care o așteaptă, dar trebuie să știu și eu ce hram poartă ea și pentru ce o așteaptă.

— Adevărat! murmură inspectorul. Iată, fetiço: Lara Vlasiu este secretar tehnic la județeană U.T.C.

— Secretar tehnic?

— Da, a intervenit comisarul, adică... un fel de om de legătură, care transmite sarcini, care se duce la întîlniri deosebit de importante cu membrii din organizația lui ori din alte organizații, și...

— Și? s-a arătat agenta îngrijorată, intuind că nu numai acestea erau atribuțiunile unui tehnic.

— Ei, a făcut inspectorul, căutîndu-și cuvintele, ca să nu-i sporească teama care i se citea în privire, secretarul tehnic trebuie să protejeze persoana pe care urmează s-o întîlnească, cu prețul libertății și chiar cu cel al vieții sale. Dar...

În clipa aceea, Tina a sărit de pe scaun:

— Adică... un om de sacrificiu!

Inspectorul a rugat-o să se așeze, iar comisarul s-a grăbit să-i explice că ea nu risca nimic față de siguranță.

Cînd și-a mai venit în fire, agenta a întrebat ce sarcină avea Lara Vlasiu de îndeplinit printre acei tineri. I s-a răspuns că trebuia să ajute la demascarea unuia care trăda siguranței ceea ce uteciștii puneau la cale împotriva tronului și a statului. Apoi, din nou îngrijorată, a vrut să afle:

— Și dacă cineva dintre uteciști își dă seama că am luat locul fetei din fotografie?

Polițiștii s-au silit să rîdă.

— Fii pe pace! a liniștit-o comisarul. Trădătorul, așa cum ți-am spus, e omul nostru și te va apăra.

— Cum îl cheamă?

— N-ai nevoie să-i cunoști numele.

— Domnilor, se-ncumetă ea, după o vreme, să mai întrebe, băiatul pe care urmează să-l întîlnesc și... care mă va conduce la organizația lui, nu se va îndoi totuși deloc de mine?

— Băiatul acela n-a văzut-o în viața lui pe Lara Vlasiu, au încredințat-o cei doi polițiști.

— Atunci... cum va fi el atît de sigur că eu sînt fata pe care o așteaptă?

— Îi vei spune parola, iar băiatul va fi convins pe deplin că dinaintea lui se află tovarășa Lara Vlasiu, și nu domnișoara Olga Tarcău, alias Tina Ormazu.

Agentă își acoperi fața cu palmele și, numai după cîteva clipe de adîncă încordare, izbucni:

— Ce mai e și chestia asta cu parola? Ha, ha! Mi se pare mie că tînărul pe care o să-l întîlnesc este chiar trădătorul — omul vostru. Altminteri n-ați fi avut voi încredere să mă plasați prin el!

Nici n-am apucat să termin această din urmă frază, că Simion a și sărit în picioare, mărturisindu-mi indignat:

— Drept să-ți spun, și eu cred la fel.

Nu am negat, dar nici nu i-am confirmat presupunerea, ci i-am spus cît de amănunțit a continuat siguranța s-o instruiască pe Tina Ormazu. Apoi mi-am urmat povestea, făcîndu-i semn să-și reia locul alături de mine.

. . .

Silviu Mora venise la locul întîlnirii cu Lara Vlasiu, la ora fixată. Așa hotărîse secretarul nostru. În alte împrejurări, băiatul ar fi sosit cu cel puțin zece minute mai înainte, dar după eșecul de data trecută, Dolman voise ca băiatul să aibă un risc cît mai mic. Astfel, indicația era nici să nu aștepte mai mult decît zece minute, pentru a nu trezi bănuieli eventualilor supraveghetori ai aceluia loc.

Cerul se înnorase, iar căldura toridă din timpul zilei amenința să se răzbune cu o ploaie zdravănă.

Străduța pe care se fixase locul întîlnirii era cufundată în întuneric.

La o distanță de aproape o sută de metri de Silviu, două siluete se strecurau pe lîngă un gard de piatră; erau Radu Nemeș și Ela Jivan, care seara trecută o însoțiseră pe Lara Vlasiu. La un moment dat s-au oprit lîngă o poartă. Bărbatul a apăsat clanța, și broasca a cedat. Pe urmă a împins ușa porții, ușor, de teamă să nu scîrțîie. Păreau să fi cunoscut mai din vreme locul acela, fiindcă Ela s-a și strecurat în curte, ascunzîndu-se după un stîlp de unde, printre pietrele stivuite în dezordine, putea observa drumul spre Silviu Mora.

— Băiatul nostru e punctual! a șoptit utecista.

Nemeș a privit spre Mora, murmurînd un „da“ nesigur.

După cîteva minute de așteptare încordată, la căpătul străzii au apărut alte două siluete: Tina Or-

mazu și un bărbat — polițist necunoscut nouă pînă atunci, și, bineînțeles, în civil.

Fostul însoțitor al Larei s-a strecurat în curtea unde Ela Jivan se și instalase la pîndă.

— Cred că e Lara, a șoptit utecistul.

Fata a scrutat mai întîi distanța care o despărțea de cei doi trecători care abia apăruseră în cîmpul ei de vedere și numai după aceea i-a răspuns tovarășului său:

— Așa pare!

— Ea este! s-a arătat Radu Nemeș sigur de el.

— Mai bine apleacă-te puțin, l-a dojenit tînăra.

Într-adevăr, înălțimea flăcăului depășea cu cîtiva centimetri pe aceea a gardului de piatră.

— Ela... a încercat el să-i spună ceva, dar fata i-a strigat șoptit, cuprinsă de emoție:

— Pst! Vin spre noi.

— Spre Silviu Mora, vrei să spui, a căutat Radu Nemeș s-o liniștească.

— Dar drumul spre Silviu trece prin fața acestei porți!

Spre surprinderea lor, însă, cei doi s-au oprit pe la mijlocul distanței ce-i despărțea de ei.

— De ce? m-a întrebat nepotul meu.

— Tina era foarte speriată.

— De ce respiri așa greu? a întrebat-o bărbatul.

— Sînt foarte emoționată, a blîguit agenta.

— Știi, unchiule, dumneata vorbești despre agenta aceea de parcă ai fi fost o muscă ascunsă chiar pe umărul ei.

Am rîs cu poftă și l-am asigurat că în curînd va afla cine informase organizația noastră în legătură cu discuția dintre Tina și însoțitorul ei.

Omul a privit-o foarte îngrijorat pe Tina Ormazu. Apoi, după ce i-a dat un scurt răgaz, i-a cerut să

repete parola pe care urma să i-o spună lui Silviu, ca s-o recunoască drept trimisa județenei U.T.C., fata a băliguit:

— Astăzi, marea este întunecată.

— Și răspunsul? a continuat el, vrînd să se asigure că totul va merge bine.

— Întunericul înseamnă adăpost...

Apoi, tipul i-a arătat ceasul și o îmbărbătă:

— Să n-ai nici o grijă! Voi fi în preajma ta. Iată, mă întorc, ocolesc și ajung în dreptul locului întâlnirii tale cu utecistul, pe strada paralelă cu asta. În caz de primejdie, n-ai decît să strigi. Și-acuma, du-te!

S-au despărțit; bărbatul a făcut cale-ntoarsă, iar Tina a pornit, cu pași rari, temători, spre Silviu Mora.

— Nu-mi vine să cred că i-au dat drumul Larei Vlasiu! a exclamat Ela.

— Cine știe?! a murmurat tînărul utecist. Se vede că polițiștii i-au spus că s-au convins de nevinovăția ei, ca astfel ea să nu-și mai ia nici o măsură de prevedere, să se ducă liniștită la întâlnirea cu tovarășul care o aștepta, și ei, copoi, să-l afle și pe acela.

Ei bine, în timp ce prietenii noștri făceau astfel de presupuneri, Tina Ormazu se apropiase de ascunzătoarea lor.

Privirile atente ale lui Radu Nemeș și ale Elei Jivan n-au slăbit-o nici o secundă pe tînăra care, din clipa aceea, avea s-o substituie pe Lara Vlasiu.

Cînd Tina se afla la numai zece metri de ascunzătoarea celor doi uteciști, Ela șopti tovarășului ei:

— Asta nu-i Lara!

— Ce tot spui? O cunosc după haine.

— Nu uita că și eu sînt îmbrăcată la fel. Și nu uita nici că am recurs la acest truc pentru ca în caz de primejdie s-o pot înlocui pe Lara.

— Ai dreptate, a consimțit Nemeș; fata asta seamănă foarte bine cu tovarășa noastră, dar atîta tot. Va să zică, siguranța dorește s-o substituie pe Lara cu această individă.

— Nemeș... a murmurat Ela, cînd Tina se afla la numai trei metri de ea, în locul Larei mă voi duce eu.

În clipele următoare, cînd agenta trecea tocmai prin dreptul porții — în spatele căreia cei doi uteciști stăteau ascunși — un braț al băiatului o trase pe Tina în curte, iar palma celuilalt braț îi astupă gura.

— Să fii cuminte și să nu strigi! i-a poruncit flăcăul, oprind-o din drumul ei spre Mora.

Tina și-a ridicat mîinile în semn de supunere, iar utecistul i-a lăsat gura slobodă, ca să-i răspundă la cele ce avea s-o întrebe.

— Cum te cheamă?

— Lara Vlasiu!

— Minți! spune adevărul, că n-ai altă scăpare.

— Tina Ormazu, domnule. Tina Ormazu...

Cei doi tovarăși de luptă s-au privit cîteva secunde și, fără să schimbe nici măcar o vorbă, și-au dat mîna, în semn de rămas bun; Ela Jivan pornea spre locul întîlnirii cu Silviu Mora. De-acum înainte, pe Ela Jivan o voi numi Lara Vlasiu, pentru că ea astfel i se va recomanda celui ce o aștepta, și tot sub acest nume va fi cunoscută și de ceilalți membri ai organizației noastre, pînă cînd...

— Pînă cînd...? m-a întrerupt Simion, dornic să știe cît mai degrabă împrejurările în care noi aflaserăm adevăratul ei nume.

Dar, pentru că eu mă încăpățînam să nu-i răspund la această întrebare, băiatul m-a rugat să-i spun dacă siguranța a fost încredințată că în organizația noastră

ilegală de tineret putuseră strecura pe agenta lor, Tina Ormazu.

— Bine-nțeles. Din locul unde se afla acum polițistul n-avea cum observa substituirea.

— Dar trădătorul?

— Nici noi și nici el n-aveam, deocamdată, cum să stabilim că tînăra adusă de Silviu Mora nu era nici Lara Vlasiu, dar nici agenta siguranței.

— Ai spus „deocamdată”. Nu-i așa, unchiule?

L-am luat la rost, mai mult în glumă.

— Ia ascultă! Nu vezi că acuș-acuș se luminează de ziuă? Poate că măcar acum o să mă lași să dorm cîteva ore...

Îmi era somn, cu-adevărat.

— Acuma? făcu nepotul meu, sfios. Tocmai „acuma“?

Mă privea cu-atîta părere de rău, pot spune chiar cu un soi de disperare, încît m-a făcut să zîmbesc iarăși, ca de fiecare dată cînd neastîmpărul curiozității lui îl făcea să-și dea atît de copilăros gîndurile pe față.

— Unchiule...

— Ce mai dorești?

— Nu vreau să insist, dar nu-mi dă pace vorba aceea pe care ai spus-o, zic eu, cu oarecare tîlc.

— Ce vorbă? m-am prefăcut a nu-l înțelege.

— „Deocamdată.”

— A! Da, da, sigur, în momentul la care am ajuns cu povestirea, nici noi... și nici trădătorul n-aveam cum să știm că Ela Jivan nu era nici Tina Ormazu și nici Lara Vlasiu. Nimeni nu aflase „deocamdată” despre acea DUBLĂ SUBSTITUIRE: Lara cu Tina, și Tina cu Ela Jivan.

— Și... cîtă vreme a ținut acel „deocamdată”? m-a iscodit nepotul meu, și mai nerăbdător.

— Pînă într-o zi, cînd noi am aflat că moș Dik știe ceva.

— Moș Dik? se arată Simion mirat și amuzat deopotrivă. Ce nume! În sfîrșit, ai să-mi povestești și despre moș Dik, de care mi-ai pomenit doar în treacăt.

— Mai întîi trebuie să te odihnești... Mă rog, să ne odihnim cîteva ceasuri. Altfel nu mai scoți nici o vorbă măcar de la mine — am hotărît eu, spre nemulțumirea lui Simion, care însă n-a mai încercat să insiste.

Am deschis ferestrele larg.

Cînd ne-am trezit, afară continua să plouă, iar în încăpere se făcuse destul de răcoare. Ne-am pus cîte o haină de casă și am pornit spre bucătărie, să pregătim gustarea de dimineață.

MOȘ DIK ȘTIE CEVA!

Părinții lui Simion au plecat la plimbare; era o duminică cu cer mohorât, dar ploaia încetase, iar undeva, la orizont, apăruse o pată gălbuie cât un bănuț, semn că soarele avea să răzbată printre norii care se mai ridicaseră, destrămându-se ușor.

Băuserăm ceaiul fără ca vreunul dintre noi să se fi atins măcar de vreo bucătică de pîine, ca să nu mai vorbesc de brînză ori marmelada de pe masă; fiecare era preocupat de gîndurile sale: băiatul — vrînd să afle urmarea întîlnirii lui Silviu Mora cu Ela Jivan (pe care, atît el cît și ceilalți aveau s-o creadă Lara Vlasiu), eu — căutînd să-mi pun în ordine faptele pe care trebuia să i le mai istorisesc.

— Da . . . am început într-un tîrziu. Întîlnirea celor doi tineri a avut loc, așa cum era de prevăzut: apropierea Larei — ți-am spus doar că așa o vom numi, din această clipă, pe Ela Jivan — tresărirea lui Silviu, parola de recunoaștere și, în sfîrșit, prezentarea utecistei trimisă de județeană, secretarului organizației noastre de tineret. Pe urmă, Sanda Rarău, fata în casa căreia noi ne întîlneam ca într-un adevărat sediu, s-a ocupat de găzduirea noii sosite.

— La ea? Vreau să spun, Ela — crezută Lara — a locuit la Sanda acasă?

— Nu, tînăra venită să ne ajute la demascarea trădătorului a fost dusă într-o încăpere pe care noi am închiriat-o în alt imobil; casa aceea se afla pe o stradă al cărei nume de-atunci l-am uitat, dar care astăzi se cheamă Turda, și începe din bulevardul Lenin, terminîndu-se spre mare. Larei i se spusese că Sanda o va găzdui acolo, pînă cînd i se va găsi o locuință mai potrivită.

— Ciudat!

— Ce anume, băiete?

— Păi, unchiule, fata venise să vă ajute, iar voi, în loc să-i arătați încredere deplină...

— Dar la măsurile noastre de prevedere nu te gîndești? Și-apoi, cine ne putea asigura că fata aceea era cu-adevărat Lara Vlasiu?

— Nici nu era!

— Vezi?

— Văd, a bombănit băiatul, însă nici dușmancă nu era; doar tot din județeană făcea parte. La urma-urmei, n-avea decît să vă spună cele petrecute...

— Și?

— Asta e! s-a încruntat Simion. Da da, aici a fost greșeala Elei Jivan: de-ndată ce a ajuns la voi, trebuia să vă spună cele întîmplate Larei Vlasiu, pe care siguranța a vrut s-o înlocuiască cu Tina Ormazu, apoi... cum Radu Nemeș a ajutat-o pe ea — Ela Jivan — să ia locul agentei, și gata! Lucrurile s-ar fi limpezit de la bun început.

M-am pomenit bătînd din palme, de parcă aș fi auzit cea mai teribilă glumă. Apoi mi-am zis că era de datoria mea să-i explic lui Simion că dacă Ela ar fi procedat așa, adică să ne fi vorbit de dubla substituie prin care ea ajunsese la noi, lucrurile s-ar fi complicat foarte mult. În primul rînd, ar fi fost cu greu crezută; în al doilea rînd, cei mai mulți dintre noi ar fi considerat-o agenta siguranței care, pînă la

verificările ce le-am fi făcut, izbutise să cunoască pe foarte mulți dintre noi și eventual să ia contact direct cu trădătorul care să rămână nedescoperit încă multă vreme, iar noi, roși de îndoială, să nu ne mai putem continua activitatea. Oricum, câteva zile, Lara — Ela Jivan — s-a simțit bine în locuința pe care o credea a Sandei Rarău. Cele două fete se împrieteniseră; seara făceau plimbări de-a lungul așa-zisei plăji Ta-taia, care pe vremea aceea nu era altceva decât un mal înalt de vreo zece metri, în preajma căruia bolovanii, glodul și gunoaietele sălășluiau în cea mai deplină armonie. Pe alocuri, niște trepte săpate — mai mult fără voia cuiva — în malul destul de abrupt, făceau posibilă coborîrea spre plaja îngustă, plină de pietre mărunte și resturi de scoici. Și fetele mergeau acolo să se scalde ori — așezate pe vreo stîncă ieșită din apă — să depene amintiri din puțina lor viață de pînă atunci, sau făurind planuri de viitor, gîndind că lupta lor și a altora ca ele va face ca oamenii s-ajungă cu-adevărat fericiți. Dar cam a patra zi, pe la amiază, cînd Sanda a venit acasă (acolo unde locuia cu Ela), de-ndată ce intră în cameră își găsi prietena întinsă pe pat și atît de palidă încît, speriată, abia a îngînat:

— Ce-i cu tine, Lara?

Ela i-a făcut semn că dorea să-i deschidă fereastra.

Pe urmă, după ce a inspirat de câteva ori, bolnava s-a ridicat și a pornit spre fereastră.

— Mă doare capul îngrozitor. Cred că am răcit.

— Spune-mi cu ce te pot ajuta?

Cealaltă s-a mulțumit să zîmbească și să facă un semn gazdei sale că nu trebuia să se neliniștească. Apoi se aplecă în afară, de parcă simpla deschidere a ferestrei nu lăsase să pătrundă atîta aer cît avea ea nevoie.

În clipa următoare, din stradă se făcu auzită vocea unui bărbat:

— Dom'șoară Sanda! Dom'șoară Sanda!

Cea strigată a înșfăcat-o pe prietena ei, tîrînd-o spre pat.

— Cine te-a strigat? a murmurat Ela.

— Uu... un vagabond... un om necăjit. După aceea, ieșind la fereastră, se adresă omului din stradă: Ce-i, moș Dik? Ce s-a întîmplat?

— Ha, ha! Te-ai mutat! Te-ai mutat! făcu omul dînd drumul unui hohot de rîs, pe cît de ciudat pe-atît de cutremurător.

— Lara! Va veni aici. Nu pot scăpa de el.

— Unde să mă ascund? a întrebat aceea pe care Sanda o credea Lara Vlasiu. Și pentru că gazda nu făcea altceva decît să ridice din umeri, semn că nu izbutea să găsească o soluție fericită, Ela, într-un mare efort, s-a ridicat de pe pat și a pornit spre ușă.

— Ieși prin spatele casei, a îndemnat-o Sanda și a sfătuit-o să se ducă la birtul din colțul străzii, unde să și mănînce, asigurînd-o că, de-ndată ce va scăpa de vagabond, va veni și ea acolo.

Nici n-a apucat Ela s-ajungă în curte, că la ușa principală au și răsunat cîteva ciocănituri.

— Intră! Intră, moș Dik, l-a poftit Sanda.

Bărbatul a intrat în cameră, cu pași șovăielnici. A privit de jur împrejur, speriat, de parcă s-ar fi așteptat ca la fiecare pas ori în fiecare ungher al încăperii să descopere o mare primejdie. Părea mult mai bătrîn decît era în realitate; avea patruzeci de ani, dar arăta trecut de șaizeci, și asta numai și numai din pricina necazurilor și suferințelor prin care trecuse în primii doi ani de război. Uitase cum îl cheamă și nici lumea de prin părțile acelea nu-i cunoștea adevăratul nume. Judecîndu-l după accent și

unele expresii îți dădeai seama că era moldovean. Se aciuisse de cîtăva vreme prin piața Chiliei, aproape de casa în care locuia Sanda Rarău. Nu cerșea, ci căuta prin gunoaie și prin resturile rămase pe tarabele negustorilor, dar numai după plecarea acestora, aidoma unui cîine speriat și hăituit. Dacă cineva s-ar fi apropiat de el, chiar cu cele mai bune gânduri, vagabondul scotea niște strigăte înăbușite și se grăbea să se ascundă sub vreo tarabă părăsită sau fugea încotro vedea cu ochii.

Prima ființă omenească pe care a lăsat-o să se apropie de el a fost Sanda. Era într-o după-amiază de toamnă; cu un an în urmă. Fata îl mai văzuse prin piață, dar nu îndrăznise să-i vorbească. Atunci însă, în după-amiaza aceea, piața era aproape pustie. Mai întîi, l-a privit atent și după o vreme i-a zîmbit. Bătrînul — căci bătrîn părea — a rămas cîteva clipe aiurit; parcă nu mai văzuse nicicînd un zîmbet, atunci abia redescoperise acel semn de prietenească omenie. A încercat și el să zîmbească, dar pentru că uitase, ori poate că nu-i fusese dat să facă asta vreodată, și-a petrecut degetele prin părul alb și încîlcit ca și cînd acolo s-ar fi aflat piedica unui răspuns prietenos. Pe urmă, tot neputincios, și-a plimbat palmele murdare pe deasupra hainelor sale zdrențuite și, în sfîrșit, a ridicat mîinile, poate în semn de „mai mult n-am ce face“, „ăsta sînt!“ Și fata a venit spre el, îndemnîndu-l să ia ce i-o place din coșulețul în care se aflau micile sale cumpărături. Ochii triști ai omului s-au umplut de lacrimi. A întins o mîină, dar, înainte s-atingă coșulețul, și-a retras-o, căutînd privirea tinerei sale binefăcătoare.

— Iau, dar nu mă bați?

— De ce să te bat? a întrebat Sanda, uluită de spaima lui.

— Păi . . . să nu spui că ți-am furat — și se trînti în genunchi, bîguind îngrozit: Eu nu fur! Nici atunci și nici acum. Dik n-a furat niciodată.

Sanda s-a așezat lîngă el, i-a mîngîiat părul slinos și l-a îndemnat din nou să ia din coș ce-i place. Și bărbatul s-a năpustit, înșfăcînd o conopidă din care a început să muște lacom. Cînd a terminat de mîncat, fata i-a arătat unde locuia și de-atunci, la două, trei zile, primea vizita lui Dik, care, acum, văzînd-o la fereastra altei case, și-a spus că protectoarea lui s-a mutat.

— Te-ai mutat, dom'șoară Sanda — murmură el într-un tîrziu. Toată lumea se mută . . .

— Nu! Eu locuiesc tot acolo unde știi. Aici sînt în vizită la o prietenă.

A urmat un geamăt surd, după care bătrînul își reluă șirul tînguirii sale:

— Oho! Și eu am vrut să mă mut, dar n-am mobilă. Nici camion n-am . . . Nici cal n-am. Calul a căzut cu mine, cu tot. Cînd ne-am prăbușit, căpitanul striga că bine-au făcut cei care au tras și în mine și în cal, fiindcă, zicea el, amîndoi eram trădători. Dar eu n-am trădat! Nici calul n-a trădat, însă pe el l-au răpus gloanțele. Pe mine nu, dar pe Dik — da! Și eu strigam și mai tare decît căpitanul că Dik n-a murit, dar el avea dreptate: calul murise. Nici pînă în ziua de astăzi nu știu ce nume avea calul.

— Dik! Așa se numea, l-a asigurat Sanda. Vagabondul s-a pus pe rîs, agitîndu-și mîna dreaptă în semn de negare.

— Da' de unde! Acesta e numele meu: Dik!
— Dumneata mi-ai spus mai deunăzi că ai luat numele calului pentru că ți-a fost drag.

Bătrînul s-a încruntat deodată și în ochii lui albaștri și triști se reaprinsesă acele flăcări ale vechii sale spaime.

— Da, mi-a fost drag, dar nu i-am luat nimic. Vrei să spui că eu i-am furat numele? Și, fără s-aștepte răspuns, s-a pornit să strige cu disperare: Nu sînt hoț! Apoi, adresîndu-se cuiva, pe care teama i-l readusese în minte, murmură plin de umilință, implorînd să fie crezut: Domnule căpitan, nu sînt hoț! Nu sînt trădător! Nu eu am furat numele calului, ci oamenii mi l-au dat, ca să mă deosebească de alți oameni, fiindcă eu, de cînd cu cercetările la care m-ați supus, nu mai țin minte cum mă cheamă. Se aruncă în genunchi și, privind către un scaun, continuă să-l convingă pe imaginarul său interlocutor: N-am luat, n-am furat . . .

Sanda, impresionată de starea în care se afla cel căruia îi purta de grijă și, mai ales, dorind să-l liniștească, a încercat să-l încredințeze că l-a înțeles exact și era sigură că nu el, ci alții au luat numele calului și i l-au dat lui. Dar bietul om nu se putea desprinde de groaznicele sale amintiri și continua să strige de parcă nici n-ar fi auzit-o:

— Taci! Taci, dom'șoară Sanda, să nu ne-audă domnul căpitan!

De cînd îl adusesem, în povestirea mea, pe Dik, Simion își freca nervos mîinile, ba de la o vreme începuse să-și muște buza de jos.

— Dar bine, unchiule! nu se mai putu el stăpîni, cu siguranță că omul acela își cam pierduse mințile. Și, pentru că eu m-am mulțumit doar să-mi înclin capul, a continuat: Spune-mi, te rog, ce anume l-a adus în starea aceea de spaimă?

Nu prea aveam de gînd să vorbesc despre trista soartă a celui ce ajunsese vagabond, fiindcă mi se părea nepotrivit ca un băiat de numai cincisprezece ani să afle și ororile prin care trecuse nenorocitul acela. Acum însă nu mai puteam ocoli răspunsul.

— Ți-am spus că nimeni și nici măcar el nu își amintea cum se numea cu-adevărat. Să-i zicem și noi Dik, așa cum îi spuneau toți.

— Să-i zicem!

— Ei bine, Dik ăsta... din câte sporovăia el, și n-am nici un motiv să pun la îndoială adevărul ce reieșea din toate bîguielile sale, a fost tipograf sau cam așa ceva, care... a făcut armata la artilerie.

— Dar calul?

— Ehe! Unele atelaje erau mișcate cu tracțiune animală, mai ales acolo unde terenul nu permitea pătrunderea mașinilor. Se pare că la un moment dat căpitanul unității din care făcea parte a cam pus ochii pe el fiindcă... de! nu se arătase deloc îndrăgostit de războiul lui Hitler. Mai pe scurt, cam de-aici i s-au tras necazurile...

Crede cineva, oare, că nepotul meu s-a mulțumit cu-atîta? Se-nșală! M-a privit cu oarecare ironie, de parcă mi-ar fi spus: „Ce șmecher te crezi! Dar cu mine nu-ți merge“.

— Unchiule, vrei dumneata să cred că necazurile lui Moș Dik s-au tras numai și numai de pe urma unor simple presupuneri ale căpitanului său?

— Măi băiete, de tine nu scap cu una, cu două, deși nu voiam să mă abat de la istorisirea noastră. Așa că iată, pe scurt, povestea lui Moș Dik. Cum ți-am spus, nefericitul acela nu vedea cu ochi buni războiul de jaf și cotorpire pe care-l dezlănțuiseră hitleriștii și, pe unde trecea, mai scăpa câte o vorbă despre convingerile sale. Aflînd asta, căpitanul, care știa că Dik fusese trimis în linia întâia tot din pricina unor motive asemănătoare, a recurs la o înscenare — o crimă, căci altfel nu pot numi mîrșăvia acelui ofițer: pur și simplu, l-a trimis călare, într-o misiune de cercetaș, iar posturile de avangardă nefiind anun-

țate, au tras asupra lui Dik, socotind că vrea să se strecoare în liniile adverse.

— Omisiune condamabilă din partea căpitanului.

— Omisiune?! am sărit eu ca ars. Crezi că uitase? Așa, pur și simplu căpitanul uitase să comunice avanposturilor trecerea unui cercetaș, trimis de el în misiune de luptă? Nu, dragul unchiului! Ticălosul acela de ofițer n-a anunțat, special, pe aceia printre care Dik urma să treacă.

— Nu, nu se poate... Și dacă... Și dacă a fost pur și simplu o uitare — sigur, de neiertat — dar uitare din partea căpitanului? s-a încăpățânat nepotul meu să creadă, pentru că în judecata lui nu încăpea un asemenea procedeu mișel.

— Simioane, băiete, dacă lucrurile s-ar fi petrecut așa cum presupui tu, pentru ce acuzațiile de furt al calului și trădare de patrie i-au fost aduse lui Dik chiar de căpitanul său?

— Căpitanul? Căpitanul l-a acuzat? s-a arătat băiatul îngrozit de fapta fostului comandant al vagabondului de acum.

— Așa cum ai auzit.

Voia să fie condamnat Dik, pentru că luase atitudine față de cruzimea lui cu subordonații, și mai ales pentru că Dik îl amenințase că va ieși la raport, să spună tot ce știe despre căpitan. Ori, dragul unchiului, clipa înfrîngerii regimului dictaturii fasciste se apropia cu fiecare clipă, iar căpitanul dorea înlăturarea unui martor periculos pentru el. Însă, pentru că datorită bătailor și torturilor la care „bravul” comandant l-a supus pe Dik, acesta și-a pierdut mințile, tribunalul l-a achitat pe „dezertor”, iar „zelosul” căpitan l-a botezat cu numele calului: Dik.

— Îngrozitor! a exclamat băiatul și s-a grăbit să-mi precizeze că ceea ce considera el de neiertat era răpirea, pentru totdeauna, a minții unui om.

Vezi, unchiule, de-aceea, cred eu, căpitanul l-a botezat pe Dik cu numele calului; animalul n-are judecată, iar nefericitul acela, cu mintea zdrobită, devenise pentru el un animal. Pricepi? a continuat Simion, cu ochii în lacrimi, asta mi se pare mai cumplit, mai îngrozitor decât însăși tortura și chinurile la care l-a supus!

Avea dreptate nepotul meu: Moș Dik fusese victima celui mai de neiertat act împotriva ființei omenești! Și, vrînd să-l smulg pe băiat din tristețea care pusese stăpînire pe el, m-am grăbit să reiau firul povestirii.

— Taci! Taci, dom'șoară! i-a strigat moș Dik. Să nu ne-audă domnul căpitan. Apoi, adresîndu-se cuiva care s-ar fi aflat pe scaunul dinaintea căruia îngenunchease, a implorat: Domnule căpitan! Domnule căpitan, nici eu și nici alți oameni n-am furat nimic. Nici n-am dezertat. Vă implor, nu mă mai loviți! Nici pe ceilalți! N-au altă vină decât aceea că au împrumutat numele calului pentru mine, ca să mă poată striga într-un fel... dar de-ndată ce îmi voi aminti cum mă cheamă, voi înapoia calului numele său. Vă jur! Nu mai dați în cap! O vreme a tăcut, dar după aceea a scos un sfîșietor strigăt de durere, la capătul căruia a rostit clar: Nu țineți seamă, domnule căpitan, de vorbele acelei neisprăvite care m-a denunțat! Și, grăbit, i-a explicat Sandei: Știi, fata aia m-a denunțat!

— Care? a întrebat tînăra, mai mult ca să-i arate că participă la disperarea lui.

— Aia! Fata aia care stătea la fereastră, alături de dumneata. Ea m-a denunțat! Ea m-a nenorocit!

— Ce tot vorbești, moș Dik? și-a cam ieșit din fire Sanda Rarău.

Bătrînul a privit-o speriat, și numai după multă vreme, cînd judecata lui zdruncinată a izbutit să pună în ordine vorbele fetei, a răspuns:

— Dom'șoară, să n-o mai primești în casă.

— Pe cine? se prefăcu Sanda că nu pricepe despre cine era vorba, dorind o nouă precizare.

Atunci bătrînul s-a ridicat și a mers spre fereastră.

— Aici! Aici! Aici stătea ticăloasa aceea, a lovit el cu palma în pervaz. Aici am văzut-o eu, din stradă. Pentru ce a fugit? Pentru ce?

Fata a venit lîngă el, a așteptat să se liniștească și pe urmă l-a întrebat prietenos, așa cum îi vorbea întotdeauna:

— Moșule, știi cum o cheamă?

Omul în zdrențe s-a întors brusc spre ea și din nou o privi cu spaimă. Apoi a îngenuncheat lîngă scaunul din mijlocul odăii și iar a început să strige deznădăjduit:

— Domnule căpitan, eu nu știu decît un singur nume: Dik! Alt nume nu cunosc. Vă rog să nu mă mai bateți. Și, îndreptîndu-și ochii spre Sanda a rugat-o să intervină pe lîngă cel care-l asuprea: Spune-i că fata aia minte. Poate că pe dumneata o să te creadă domnul căpitan. Spune-i că n-am furat și n-am să fur niciodată!

— Bine, am să-i spun, l-a asigurat Sanda. După aceea, cînd bătrînul s-a ridicat și a privit-o cu recunoștință, l-a întrebat: De unde o cunoști pe fata aceea?

Dik a zîmbit trist. Și-a scormonit buzunarele și cînd, în sfîrșit, a descoperit un muc de țigară pe care și l-a aprins de-ndată, pe chipul său apărură trăsăturile unei ciudate hotărîri. S-a așezat pe scaun și cu aerul cel mai firesc a început să-i povestească:

— Dom'șoară, eu nu țin minte nici cînd, nici unde am cunoscut-o, dar pot jura că o cunosc și mă cunoaște, încă dinaintea nenorocirii care mi s-a întîm-

plat. Cîteodată... chipul ei mi se plimbă pe dina-
întea ochilor... așa... cînd nici nu mă gîndesc la
ea și, întotdeauna, îmi vine să strig celor din jur:
„Fugiți! Pericol!“ Și asta... chiar mai înainte ca
fata birtașului de la colțul acestei străzi să fi spus
oamenilor: „Priviți! Ticăloasa asta l-a nenorocit pe
Dik! Ea l-a denunțat siguranței și din cauza ei a
fost trimis Dik în linia întâia!“

— Unde s-a petrecut această întîmplare? a între-
bat utecista.

Dik a aruncat rămășița de țigară pe fereastră, s-a
scărpinat pe cap de parcă ar fi scotocit prin înde-
părtatele sale aduceri aminte și după o vreme a prins
să murmure:

— Cred că eram în birt. Da, da, s-a arătat el și
mai sigur, cînd a întîlnit privirea Sandei, strădu-
indu-se să dea cît mai multe amănunte: Era spre
iarnă, înghețasem și am intrat în birt să mă încălzesc
puțin. Ori de cîte ori mă vedea, fata birtașului, o știi
dumneata — aia fără o mîină — îmi dădea să mă-
nînc. M-am așezat la colțul dinspre sobă. Birtașul
mi-a adus un castron cu ciorbă multă... și foarte
multă mămăligă. Tocmai apucasem să-nghit de cîteva
ori, cînd a apărut fata... fata care stătea aici, aici
— la fereastră. S-a apropiat de mine, mi-a răsturnat,
cu piciorul, castronul, și s-a pus pe rîs. Și mi-era
foame! Foame, dom'șoară! Înțelegi?

— Da, înțeleg, moșule, l-a mîngîiat Sanda, pri-
vindu-l cu ochii înecați în lacrimi. Bineînțeles că
patronul ți-a dat alt castron cu ciorbă.

— Nu, dar m-am săturat cu mămăliga. Chiar
așa; m-am săturat.

Fata și-a dat seama că bătrînul nu spusese totul în
legătură cu întîmplarea aceea de la care ea aștepta
cît mai multe lămuriri, și insistă:

— De ce ai plecat din birt?

— Ei, așa a hotărît patronul.

— Bine, dar dumneata n-aveai nici o vină.

— N-aveam.

— Atunci?

— Păi . . . s-a urnit, cu greu, bătrînul, fiica birtaşului i-a strigat, de faţă cu toţi muşterii: „După ce că l-ai nenorocit, denunţîndu-l, acum a îl şi batjocoreşti?” Eu am crezut că o s-o dea afară, dar birtaşul m-a alungat pe mine. Cînd am ajuns în stradă, fata aia fără o mîină mi-a adus mămăliga pe care o pierdusem cînd m-a lovit cu piciorul prietena dumitale. Ehe! M-am aşezat sub streşina prăvăliei şi am mîncat pe săturate! s-a arătat fericit moş Dik şi a început să rîdă fără noimă.

— De atunci şi pînă astăzi — cînd ai văzut-o la fereastra acestei camere — te-ai mai întîlnit cu fata despre care spui că te-a denunţat?

— O! Sigur că da. O văd mereu . . . mereu. Umblă şi cu cîte un militar neamţ. Birtaşul se teme de ea. Şi . . . şi fiica lui se teme de aia care m-a denunţat. Într-o zi, mi-a spus: „Dik, bagă de seamă! Aia e omul poliţailor, şi dacă te mai legi de ea ai s-o încurci din nou”. Vezi dumneata . . . adică iar o să mă cerceteze căpitanul şi cei de la siguranţă, şi iar o să mă bată că am furat numele calului şi că l-am trădat pe mareşal.

— Nu, n-ai s-o iei de la început.

— Ba da, ba da, a prins vagabondul să strige în şoaptă, şi din nou spaima a pus stăpînire pe el. Spune-le să nu mă mai chinuie! De-ndată ce-mi voi aminti cum mă cheamă, am să dau înapoi numele calului. Eu am împrumutat numele, nu l-am furat . . . nu l-am furat.

Sanda şi-a dat seama că nu mai putea afla nimic de la protejatul ei. I-a dat cîtiva bani, a aşteptat să

plece și după aceea a rămas pe gânduri o bună bucată de vreme. Într-un târziu și-a adus aminte că Lara (Ela Jivan) o aștepta la birtul de la colțul străzii. A tresărit, dându-și seama că avea să se ducă în locul unde Dik avusese acel groaznic conflict cu tînăra care-l denunțase pentru vederile sale antirăzboinice, și curînd o ciudată tulburare a pus stăpînire pe judecata ei. „La urma-urmei, n-am decît să mă duc acolo și să văd care va fi atitudinea birtașului și a fiicei sale față de Lara“, și-a spus Sanda Rarău, dar numai după cîteva secunde un gînd liniștitor începea să ia locul zbuciumului căruia îi căzuse pradă: „Dacă Lara ar fi aceea despre care mi-a vorbit bătrînul, deci cunoscută patronului și fetei acestuia, n-ar fi acceptat să meargă acolo, știind că voi veni cu“. Astfel, ceva mai împăcată, Sanda s-a privit în oglindă, și-a pus părul în ordine și a plecat să-și întîlnească tovarășa. Pe drum însă, vorbele, tînguierile, disperarea și acuzările grave ale moșului se năpustiră asupra ei, tulburînd-o din nou. Cînd a intrat în birt, urechile îi vîjîiau, inima îi bătea de parcă se lupta să-i spargă pieptul și o voce lăuntrică nu contenea să-i șoptească: „Moș Dik știe ceva“.

— Unchiule, intervenise Simion, tare nu-mi vine să cred că Ela Jivan — mă rog, Lara Vlasiu, cum o considera Sanda — ar fi fost aceea care l-a nenorocit pe Dik. N-o cred în stare de așa ceva. Adică făcea un joc dublu?!... Și apoi, într-un asemenea caz i-ar fi fost teamă să se ducă în birtul acela.

— Dar nici nu s-a dus, am răspuns eu.

Ei bine, dacă l-aș fi lovit drept în moalele capului, chipul său n-ar fi exprimat o mai mare uluială. Privirea sa dobîndise o fixitate de mort. Cred că în clipa următoare răspunsului meu, respirația i se oprise, iar inima încetase să-i mai bată. O! Mi-a trebuit multă răbdare pînă cînd băiatul și-a revenit

oarecum, izbutind — ce-i drept, cu mare greutate — să întrebe:

— Fugise! Lara fugise?

— Nu, m-am repezit eu cu răspunsul, de teamă că trăgăneala mea l-ar fi făcut să sufere o clipă în plus, Sanda a găsit-o pe stradă, în apropierea localului.

— Așadar, n-a avut curajul să intre, a bîlguit Simion, cu adîncă tristețe, la gîndul că presupunerile sale în legătură cu cinstea Larei Vlasiu se dovediseră false. Pe urmă, pe un ton mult mai resemnat, m-a întrebat: Cum a motivat Sandei că n-a intrat în birt?

— Simplu; a întîmpinat-o rîzînd și i-a spus că, grăbită să părăsească încăperea — la sosirea bătrînului — uitase să-și ia banii ce-i avea. Sanda s-a silit să împărtășească veselia celei pe care o considera încă Lara Vlasiu și, arătîndu-i portofelul, a îndemnat-o să intre în local.

— Va să zică, avusese un motiv serios, biata fată! se arătă fericit Simion. Își uitase banii.

— Mda, însă și cînd Sanda i-a arătat portofelul, asigurînd-o că are destui bani pentru amîndouă, Lara a refuzat să o însoțească în birt.

— Asta nu-mi place, unchiule!

— Cred și eu.

— Deci, au pornit spre alt local?

— Nu. Sanda avea nevoie de o verificare urgentă. A insistat atîta, încît Lara n-a mai avut ce face și a consimțit să intre.

— Formidabil! Formidabil! s-a entuziasmat din nou nepotul meu. Ce-nseamnă să perseverezi! Spune-mi dacă birtașul o cunoștea pe falsa Lara Vlasiu.

— De-ndată ce au intrat în local, patronul — care tocmai ducea niște farfurii cu mîncare unor clienți — s-a și repezit în întîmpinarea Larei, cu un

„Sărut mînușitele, domnișoară!” și cu niște temenele, mai-mai să răstoarne mîncarea pe dușumea. Apoi și-a chemat fata, i-a spus să le conducă pe cele două cliențe la o masă de lîngă peretele opus ușii de la intrare, ca nu care cumva să le supere curentul și, imediat, le-a luat comanda, servindu-le în cea mai mare grabă.

A doua zi, cînd Sanda a povestit lui Ion Dolman — secretarul nostru — și lui Tudor Hareș cele văzute cu ochii ei, aceia au rămas foarte surprinși.

— Sanda — a reușit Tudor, într-un târziu, s-o întrebe — spui totuși că vagabondul acela n-ar fi în toate mințile.

— Asta... așa-i, a murmurat fata și s-a grăbit s-adauge: Dar am avut dovada că Lara nu e Lara, acolo, în birt. Tovarăși! N-avem de-a face cu Lara Vlasiu, ci cu femeia despre care Dik spune că l-a denunțat. Dacă ați fi văzut cum i-a sărit birtașul în întîmpinare, de parcă ar fi fost catapultat. „Sărut mînușitele! Mare cinste că ne onorați, domnișoară.”

— „Domnișoară”? a întrebato secretarul, precizînd imediat ceea ce dorea să afle: Dar nu a numit-o în vreun fel?

Sanda s-a cufundat în amintirea celor petrecute cu o zi mai înainte și după îndelungi eforturi de memorare a fiecărei clipe, ridică din umeri în semn că nu putea răspunde precis.

Tudor s-a arătat foarte nemulțumit de lipsa unui răspuns exact și, pierzîndu-și oarecum stăpînirea de sine, a lovit cu pumnul în masă:

— Trebuia să fii mai atentă; unde ți-a fost capul? a dojenit-o el, aproape strigînd.

— Las-o în pace! i-a sărit Dolman în apărare. Dacă nu ține minte, poate că birtașul nici n-a numit-o în vreun fel pe Lara.

Celălalt, însă, continua să rămână furios pe Sanda și, de parcă nici n-ar fi auzit intervenția secretarului organizației noastre, a spus pe un ton de șoaptă gravă:

— Ascultă, tovarășă Rarău, caută să-ți amintești! Nu uita că numele celei de care ne-ai făcut să ne îndoim că ar fi Lara Vlasiu poate avea o importanță foarte mare pentru securitatea noastră. Trebuie să ții seama de gravitatea situației și te rog să faci un efort, oricât de greu ți-ar fi: amintește-ți cum a numit-o birtașul sau fiica acestuia!

A urmat o lungă pauză, la capătul căreia Sanda a izbucnit în lacrimi, asigurându-l pe Tudor că nici patronul localului și nici fata aceluia nu i-au spus Larei altfel decât „domnișoară”.

Ion Dolman a intervenit din nou, și când tînăra s-a mai liniștit a întrebat-o care fusese atitudinea Larei față de purtarea birtașului.

— Zîmbea și părea foarte obișnuită cu atenția care i se arăta. Ba, la un moment dat am surprins-o bucurîndu-se că fata patronului manifesta un soi de frică, ori de cîte ori se apropia de masa noastră. Dar, ce mi s-a părut deosebit de ciudat a fost că... Lara... mai tot timpul și-a ținut fața pe jumătate acoperită cu palma, iar de vorbit... a vorbit numai în șoaptă. Știți, mi-am zis că a procedat așa fiindcă nu dorea să fie recunoscută de cine știe cine.

— Unchiule, m-a întrerupt Simion pe un ton coborît, de parcă s-ar fi temut că vorbele pe care avea să le rostească puteau fi auzite de te miri cine, de ce n-a procedat Sanda la un fel de confruntare a Larei cu Dik?

— Ce vrei să spui? m-am mirat eu, neînțelegînd prea bine unde voia s-ajungă.

— Pur și simplu, cred eu, era de datoria Sandei să facă în așa fel ca Dik s-o înțîlnească pe Lara, dar

asta de față cu ea. Sînt sigur că vagabondul ar fi numit-o cumva.

— Bine, dar...

Simion nu m-a lăsat să termin, părăind că se temea să nu-și piardă șirul gîndurilor care-l frămîntaseră de la o vreme, și continuă:

— Ții minte nemulțumirea lui Tudor Hareș pentru că Sanda Rarău n-a fost atentă cum a numit-o pe Lara birtașul ori fiica aceluia? Dacă punem alături... hai să zicem... neatenția Sandei și lipsa ei de inițiativă în legătură cu confruntarea la care și un băiat ca mine, de numai cincisprezece ani, s-a gîndit, nu crezi că...

— Ei, doar nu-ți trece prin minte că fosta mea tovarășă de luptă ilegală se transformase într-o apărătoare a falsei Lara Vlasiu! Ai uitat, oare, chiar atît de repede, că ea, și nu alta, a informat organizația despre întîmplarea cu Moș Dik?

Simion a clătinat din cap, în semn că nu știa ce să mai creadă și, ca lucrurile să-i devină cît mai limpezi, i-am spus:

— Dragul unchiului, te-ai zbuciumat degeaba.

— Cum așa?

— Iaca, bine; confruntarea, cum vrei tu să-i zici, s-a cam făcut, dar nu din inițiativa Sandei, ci cu totul întîmplător.

Băiatul s-a holbat la mine, de parcă i-aș fi vorbit într-o limbă necunoscută. Apoi, după o vreme, murmură:

— Întîmplător? Cum vine asta?

— Cînd au ieșit din birt, Lara a pornit înaintea Sandei, cu vreo zece metri. Mergeau spre casă. Pe la jumătatea drumului, a apărut Dik.

— Sînt sigur că s-a speriat de Lara și a fugit, a încercat Simion să ghicească ce s-a întîmplat.

— Da' de unde!

— Atunci... Lara a căutat să nu discute cu el, de teamă că Sanda și-ar da seama cine era cu-ade-vărat.

— Te-ai înșelat și de data asta, băiete. Și-acum, află că Lara Vlasiu s-a dus direct la Dik, l-a examinat foarte atent, mai mult timp și...

— Stai! strigă nepotul meu și mai neliniștit. Ce i-a spus lui Dik și... ce a răspuns acela? Sper că Sanda le-a putut observa barem mișcarea buzelor.

— Nu, pentru că Lara se afla cu spatele spre ea. Cît privește Dik, se pare că a bîlguir ceva, dar fata n-a înțeles nimic.

— Dar atitudinea acelui nefericit? Reacția lui?

— Vezi, tocmai asta l-a derutat și pe Dolman, secretarul organizației noastre de tineret; cînd Sanda i-a spus că Dik n-a avut nici cea mai mică tresărire în clipa apropierei Larei de el, a rămas foarte mirat. Tudor, însă, a limpezit lucrurile, socotind că Dik se înșelase, poate, confundînd-o pe așa-zisa Lara cu tînăra care-l denunțase.

— Ciudat!

— Ce anume?

Simion nu mi-a răspuns decît foarte tîrziu, după ce umerii săi zvîcniră în sus de cîteva ori, semn de mare nedumerire.

— Exact, nu știu, dar în clipa asta n-aș mai putea spune că ceva e sigur.

Era de-a dreptul mîhnit și mi-am dat seama că trebuia să fac ceva care să-l smulgă din starea în care îl cufundaseră peripețiile istorisite de mine. I-am propus să ieșim din casă.

Afară cerul se înseninase.

Am pornit-o agale pe străzile din vecinătate și după o vreme ne-am trezit în parcul Libertății. O clipă m-am gîndit că lumea multă care se plimba pe

alei avea să-l distreze, dar curînd mi-am dat seama că atitudinea lui continua să trădeze un fel de încordare și nemulțumire. L-am luat de braț și am pornit-o spre lac, unde am rămas cîteva minute privind oglinda apei sfîrtecată din cînd în cînd de trecerea vreunei bărci.

— Tu știi că s-a făcut ora unsprezece? l-am întrebat eu, mai mult ca să pun capăt apăsătoarei tăceri care se instalase între noi.

Mi-a răspuns cu totul neașteptat:

— Știu că dumitale îți place apa, știu că înotul este marea dumitale pasiune, dar mie acum nu-mi place nimic din toate acestea, și chiar mă plictisește...

O! Spusele sale nu erau rodul unei proaste educații, ci răbufnirea stării de incertitudine pe care i-o stîrnise povestirea mea în acel moment și pe care nu și-o mai putea stăpîni. Drept să spun, îmi părea foarte rău că nemulțumirea care pusese stăpînire pe Simion se datora — desigur — amintirilor depănate de mine. Și nu conteneam să-mi fac fel și fel de muștrări, sfîrșind prin a-mi spune că n-aveam decît să nu-i fi evocat acele întîmplări care-l tulburaseră. Eram atîta de convins de judecata mea, încît la un moment dat i-am mărturisit-o. Ei, bine, ce credeți că mi-a răspuns?

— Știi, dacă am venit aici, am făcut-o pentru dumneata.

— Pentru mine? m-am arătat eu surprins.

— Chiar așa.

— Și, mă rog, de ce crezi tu că aveam eu atîta nevoie de plimbarea asta?

— Hai, unchiule, nu te mai preface! Crezi că la vîrsta mea nu-ți dai seama cînd un om are nevoie de puțină odihnă? Nu cumva îți închipui că n-am citit pe fața dumitale cît de mult te-au îndurerat toate

amintirile acelea pe care le-ai răscolit doar de dragul meu?

L-am privit cu luare-aminte și într-o oarecare măsură i-am dat dreptate. Și tocmai de aceea, încurcătura în care mă aflu mi s-a părut mai de nedelegat, și asta a început să mă neliniștească. Dar tot el m-a scos din impas:

— Uite, nici dumneata și nici eu nu ne vom mai afla liniștea pînă cînd nu se va termina toată istorisirea cu . . . PSEUDONIMUL.

— Crezi? l-am întrebat eu, prostește.

— Bineînțeles! Amîndoi sîntem la fel de tulburați: eu — pentru că nu știu încă totul, și mai ales . . . cine trăda, dumneata — pentru că n-ai mărturisit încă . . .

— Să mărturisesc? l-am întrerupt eu, brutal. Cum vine asta? Ce vrea să însemne acel „să mărturisești“?

— Unchiule! Prea bine nu știu să-ți explic, dar așa cred eu că e bine spus; dumneata ai nevoie să mărturisești cuiva, poate chiar mai multor oameni. . . ceva . . . ceva despre care crezi că trebuie să se afle. Pot să jur că pînă nu vei termina de istorisit întîmplările care au mai rămas, nici dumneata, și nici eu nu ne vom simți mulțumiți.

— Și-atunci?

— Păi . . . nimic mai simplu. Ne retragem pe o alee mai puțin circulată, găsim o bancă și-mi spui ce s-a mai întîmplat cu Sanda Rarău, Ela Jivan — crezută Lara Vlasiu — și chiar cu Silviu Mora, despre care n-ai mai pomenit din clipa cînd s-a întîlnit cu tînăra care-i luase locul Larei. Și cu toți ceilalți.

M-a luat de mîină ca pe unul mai mic decît el, ducîndu-mă spre Arenele Romane. Pe urmă am urcat niște trepte așezate într-o pantă destul de abruptă și ne-am pomenit pe aleea care ducea către o

ieșire din parc, spre strada Cuțitul de Argint. L-am urmat fără să șovăi, dar și fără să știu unde anume avea de gând să se oprească. În sfârșit, ne-am așezat pe o bancă, umedă încă de ploaia pe care umbra deasă a copacului de lângă ea n-o lăsase mai deloc în lumina soarelui.

— Aici putem sta liniștit de vorbă, m-a încurajat el.

Și eu, supus ca un școlar, m-am pornit să-i relatez mai departe discuția dintre Sanda, Tudor și Dolman.

— Lara Vlasiu a observat cumva că tu urmăreai scena cu mare atenție? a întrebat Tudor, într-un târziu.

— Vezi? se agită Simion, acum chiar că nu mai pricep nimic. Mai înainte să fi plecat noi de-acasă, mi-ai spus că Tudor era de părere că Dik se înșelase în privința Larei, asemănând-o cu tînăra care îl denunțase.

— Exact.

— Atunci, la ce bun această nouă întrebare: „Lara a observat cumva că tu ai urmărit scena cu mare atenție?” Ce-l mai interesa dacă Sanda luase aminte la tot ce se petrecuse, pe stradă, între Lara și Dik?

M-am bucurat că Simion sesizase acel amănunt, dar, pentru că nu-i puteam dezvălui încă taina, am încercat să-mi continui istorisirea ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat.

Băiatul, însă, n-avea de gând să cedeze prefăcătoriei mele de a nu fi luat în seamă întrebarea lui, și a insistat:

— Uite, spune-mi măcar cum s-a comportat Dolman?

— Nicicum; n-a avut răgaz să reacționeze în vreun fel, pentru că Tudor s-a năpustit asupra Sandei cu o altă întrebare.

— Presupun, legată tot de întâlnirea Larei cu Dik.
— Aș! Ascultă, și după aceea poți socoti lucrurile cum vei voi.

Simion s-a tras foarte aproape de mine, îndemnându-mă parcă să-i vorbesc la ureche, dacă cele ce aveam să-i destăinui reclamau o asemenea taină.

— Sanda, știu că ești bună prietenă cu Silviu Mora, a precizat Tudor Hareș, pe un ton care nu permitea comentariu.

Fata și-a înclinat capul și pe urmă l-a privit surprinsă.

Tudor a continuat:

— Ai discutat cu Silviu despre întâmplările care te-au făcut să crezi că Lara Vlasiu n-ar fi adevărata Lara Vlasiu?

— Nu!

Dolman — secretarul nostru — privea și asculta fără să priceapă ce urmărea tînărul care uneori îi ținea locul.

Pe urmă, Tudor a continuat, oarecum grav:

— Tovarășe secretar, poate că n-ar fi rău ca Sanda să-i vorbească lui Silviu despre îndoielile sale în legătură cu aceea pe care n-o crede Lara Vlasiu. Doar sînt buni prieteni și... n-ar fi frumos să-i ascundă un fapt atîta de grav. Apoi, fără s-aștepte încuviințarea lui Ion Dolman, s-a adresat fetei: Atîta doar, nu-i spune deocamdată că ne-ai comunicat nouă.

Sanda a făcut ochii mari, mărturisindu-și nedumerirea, dar, pentru că nici unul nu i-a dat vreo explicație, a mai îndrăznit doar să întrebe:

— E sarcină?

— Da, i-a răspuns Tudor.

Și fata i-a părăsit.

— Unchiule! Unchiule! a început Simion să se frămînte, dar asta înseamnă că Tudor îl bănuia pe Silviu de rea-credință.

— Chiar așa, l-am aprobat eu în presupunerile sale.

— Bine, bine, dar pentru ce dorea el să-i întindă o cursă lui Mora? Ce voia să afle? Pentru ce anume îl suspecta?

Am zîmbit și i-am făcut semn să pună capăt acelei avalanșe de întrebări, mărturisindu-i că, dacă avea de gînd să continue în același ritm, eu n-aș fi fost în stare nici măcar să țin minte tot ce dorea să afle, dar să-i mai și răspund. L-am sfătuit să aibă încă puțină răbdare și, numai după ce m-a asigurat că n-o să mă mai întrerupă, am reluat firul povestirii.

— De ce ai procedat astfel cu Sanda Rarău? l-a întrebat secretarul pe Tudor, imediat după plecarea ei.

Cel întrebat și-a luat un aer mirat și după cîteva clipe a răspuns firesc:

— Pur și simplu, pentru ca să alung din inima dumneavoastră orice umbră de îndoială cu privire la cinstea lui Silviu Mora.

În clipa aceea, cu toate că-l vedeam făcînd eforturi să asculte răbdător, Simion nu s-a mai putut abține:

— Deștept băiat!

— Cine?

— Tudor!

— Ce vrei să spui?!

— Păi, dumneata nu-ți dai seama?

— Nu.

— Dar e atîta de simplu! Amintește-ți numai că Silviu, și nu altcineva, fusese poarta de intrare a Larei Vlasiu în organizația voastră. Ei! Nu era normal ca... acum Tudor să-l verifice pe Silviu? De-aceia a sfătuit-o pe Sanda să-i mărturisească îndoielile sale în legătură cu identitatea Larei, ca să

vadă cum ar reacționa tînărul, dacă ar fi fost complice cu ea. Și-apoi, să nu uităm că Tudor i-a mai cerut fetei să spună prietenului ei că *încă* nu a comunicat organizației cele aflate de la Moș Dik, pentru a vedea dacă Silviu, temîndu-se pentru descoperirea falsei Lara Vlasiu, o va sfătui pe Sanda să n-o demaște, ori măcar va căuta s-o îmbrobodească în vreun fel.

M-am ridicat de pe bancă și am strigat cît am putut de tare:

— Nu-ți permit! Nu-ți permit! Pe urmă, mi-am dat seama că purtarea mea era de neînțeles. Speriat, Simion s-a grăbit să-mi ceară iertare, fără să știe cel puțin cum, sau prin ce anume greșise față de mine. Iartă-mă! am blîguit eu, stăpînit încă de furia pe care o încercasem. Eu sînt acela care trebuie să-și ceară scuze, și nu tu...

Ochii lui mari și buni au prins să lucească într-un abur de lacrimi pe care abia și le putea stăpîni. M-a privit o vreme și pe urmă mi-a înlănțuit brațele pe după gît, ca odinioară, cînd era tare mic și se bucura nespus cînd mă revedea după vreo despărțire de cîteva săptămîni.

— Unchiule! Unchiule drag, se vede că te-a durut foarte rău ceva despre care eu nu știu nimic; altminteri n-ai fi strigat atît de tare. Să știi că nu sînt supărat...

— Ascultă, am încercat eu să glumesc, de teamă să nu încep a plînge pe umărul lui, de mult i-am spus lui taică-tu că o să te fur, și dacă n-am făcut-o pînă acuma, a fost numai de mila ta. Ehei! Ia gîndește-te că în locul bunului tău părinte, te-ar fi procopsit soarta cu un trăsnit ca mine! Ar fi fost vai de capul tău, dar mie... tare mi-ar fi prins bine. Mai vino și tu pe la mine, cîteodată, și n-aștepta ca tot eu să te vizitez.

— Bine, am să vin, dar acum te rog să-mi spui care fusese părerea secretarului vostru.

— Trebuie să-ți spun că lui Dolman nici prin minte nu i-a trecut să se îndoiască de cinstea lui Silviu, dar, când a ascultat gândurile lui Tudor, în sufletul său a încolțit sămînța îndoielii, gîndindu-se, așa cum ai făcut-o și tu, că puștiul acela de numai șaptesprezece ani fusese poarta de intrare a Larei Vlasiu. Cu toate acestea, i-a declarat lui Tudor că lucrul cel mai important era identitatea celei pe care dorea încă s-o considere adevărata Lara Vlasiu.

Atunci, Tudor a bătut puțin în retragere:

— Desigur, important este buna-credință a Larei Vlasiu!

Secretarul a tresărit. Pe urmă, crezînd că Tudor nu pricepuse exact la ce s-a referit, s-a grăbit să precizeze:

— Nu despre buna ei credință e vorba, ci despre identitatea sa.

Tudor l-a privit lung și, cu un aer supus, a repetat:

— Da, da, fără îndoială, identitatea sa este lucrul cel mai important, numai că...

Atunci Ion Dolman a insistat să spună tot ce-avea de spus, iar Tudor a continuat, pe un ton nu prea sigur:

— A! Nimic... Dacă dumneavoastră nu v-ați gîndit deloc, înseamnă că ceea ce mi-a trecut mie prin minte nu-i decît rodul imaginației mele, uneori... cam exagerată. Drept să vă spun, mi-e chiar rușine că am gîndit... așa departe...

— Despre cine? a vrut să afle Ion, de-ndată.

Tudor s-a arătat rușinat și a căutat să nu răspundă, însă Dolman i-a reproșat:

— Vezi..., noi nu lucrăm împreună de prea multă vreme, dar nu cred că, pînă în clipa asta,

ne-am ascuns unul altuia ceva. Eu... nu mă simt vinovat față de tine cu absolut nimic.

Celălalt și-a întors privirea, și abia după o vreme a răspuns, aproape în șoaptă:

— Aveți dreptate. M-am temut că dumneavoastră veți face o legătură între spusele lui Moș Dik, în legătură cu falsa identitate a Larei Vlasiu, și Silviu Mora, prima ei poartă de verificare, de recunoaștere. Pe urmă, a adăugat: N-aș fi dorit ca dumneavoastră să bănuți că băiatul acesta, pentru care sînt gata să-mi pun mîna în foc, ar fi necinstit cu noi...

— Complicele falsei Lara?

— Da, tovarășe secretar, asta n-am vrut să bănuți.

Ion s-a retras spre fereastră, privind în întunericul străzii, cu un aer absent. Apoi, revenind spre interlocutorul său, i-a împărtășit îndoiala care pusese stăpînire pe el:

— Ce-ai vrut, ce n-ai vrut, n-are importanță, dar ar fi îngrozitor ca Silviu să fi ajutat o falsă utecistă să pătrundă în organizația noastră. În clipa asta mi se pare mai puțin grav că o falsă Lara s-a strecurat printre noi, decît faptul că Mora ar fi ajutat-o.

Aunci, Tudor Hareș a făcut un pas înapoi, începînd să se plîngă pentru nechibzuința sa de mai înainte:

— Mă faceți să regret că v-am spus tot ce mi-a trecut prin minte, fie măcar și pentru o clipă. N-am să-mi iert niciodată că, datorită flecărelilor mele, ați ajuns să-l bănuți pe Silviu de trădare.

— Am dreptul acesta, s-a arătat furios Ion Dolman. Ia gîndește-te mai bine: Lara Vlasiu abia a venit printre noi, pe cînd Mora e vechi. Și-apoi, ține seamă că pînă să se fi dus el la întîlnirea cu Bold, toți ceilalți uteciști pe care i-am trimis să ia legătura cu acel teh-

nic al județenei au fost arestați de siguranță. Și, adaugă la asta că, imediat după întâlnirea cu Silviu, Bold a fost arestat.

În clipa următoare, Hareș s-a trântit pe un scaun, exclamînd uluit:

— Jur că nu m-am gîndit la toate astea și vă repet că singurul lucru de care mi-era teamă că îl va face pe Mora suspect în ochii dumneavoastră a fost întâlnirea lui cu Lara Vlasiu. Acuma însă, după ce mi-ați înfățișat un tablou atît de complet al întîmplărilor...

— Începi să-l suspectezi și tu? l-a ironizat Dolman.

Tudor l-a privit încruntat.

— Nu! a răspuns într-un tîrziu. Orice ați crede despre mine, vă mărturisesc: Silviu Mora nu este un trădător! Asta e convingerea mea.

Secretarul s-a dus din nou la fereastră, de parcă acolo, în negura nopții, s-ar fi aflat lumina de care avea atîta nevoie spre a-și limpezi cît mai mult judecata. Așa făcea ori de cîte ori întîmpina situații deosebit de grele. De data asta, însă, Ion părea covîrșit la gîndul că unul dintre noi ar fi fost trădător. În judecata lui se dădea o luptă complicată; încrederea lui în oameni, mai ales în tovarășii săi de luptă, fusese pînă în clipa aceea ca o fortăreață pe care el o socotise de nezdruccinat, dar iată că acum o putere obscură, necunoscută ori respinsă de el cu tărie, suspiciunea, prinsese a se infiltra pe sub zidurile acelei cetăți a bunei-credințe, amenințîndu-i solidele temelii. Și zbuciumul acesta îl durea cumplit, atît pentru lovitura primită în dragostea pe care o purta fiecăruia dintre noi, cît și pentru vremea pe care trebuia s-o jertfească descoperirii trădătorului, întrerupînd deocamdată acțiunile organizației noastre legate de sabotarea mașinii hitleriste de război. Căci ce altceva

putea face tînărul nostru secretar, atîta vreme cît organizația noastră era amenințată, clipă de clipă? Și nu era deloc ușor să întrerupi un noian de acțiuni — mai ales în vremurile acelea — pentru a reduce întreaga energie a forței noastre la un singur episod, pînă la limpezirea căruia libertatea și poate chiar viața fiecărui tînăr din organizație erau grav amenințate. Numai după aceea misiunile noastre atît de importante puteau fi reluate.

Verificarea Larei cu județeană nu era indicată în acel moment, dat fiind faptul că trădătorul, care se afla printre noi, ar fi pus în primejdie și organul superior.

Hareș l-a lăsat o vreme, înțelegînd că Ion avea nevoie de liniște, dar cînd a socotit de cuviință că poate interveni, s-a apropiat de el, i-a pus o mîină pe umăr și i-a șoptit:

— Desigur, vă gîndiți la verificarea fetei.

Dolman s-a răsucit brusc spre el și, pe un ton dur, așa cum nimeni nu-l mai auzise vorbind, i-a răspuns:

— Ce tot îmi dai zor cu fata? Ți-am spus doar că marele pericol ar fi Mora. La asta trebuie să ne gîndim!

— La ce anume? a întrebat Tudor.

— Cum să-l verificăm pe Silviu, mai repede și mai sigur.

Simion îmi prinse mîina și-mi căută privirea, iar cînd mi-o întîlni murmură:

— Unchiule, eu mă întreb cum de nu v-a arestat totuși siguranța pe voi toți din organizația de U.T.C., că doar vă știa... din informațiile primite de la trădător?

— Oh iar așa! am exclamat eu. Cît se poate de firească mirarea ta. Pe urmă m-am grăbit să-i explic: Vezi tu... sigur... și noi eram importanți, dar si-

garanța era interesată să afle legăturile noastre cu eşaloanele superioare. Ori, dacă ne-ar fi arestat...

— Pricep, pricep! voi erați un fel de momeală.

— Nu! m-am arătat eu supărat. Eram meterezul de pe care siguranța, prin trădătorul strecurat printre noi, privea câmpul de bătaie. Asta eram: un metereze!

După o lungă tăcere nepotul meu mă întrebă:

— Tudor a acceptat că Silviu era trădător?

— Tudor și-a prins capul în palme și a tăcut vreme îndelungată. Pe urmă, sfios, modest, cu glasul tremurînd de nesiguranță, abia a îndrăznit să bîgăie:

— Tovarășe secretar... să nu rîdeți de mine... aş vrea să vă propun o soluție care, sînt sigur... vi se va părea ori năstrușnică... ori de neacceptat.

Dolman l-a îndemnat să continue.

— Ce-ar fi... ca verificarea Larei Vlasiu să se facă de Silviu Mora?

De dată asta secretarul l-a privit cu admirație și, neputîndu-se stăpîni, a exclamat:

— Ești nemaipomenit! Bravo!

Nepotul meu nu s-a mai putut înfrîna:

— Unchiule! Dolman era chiar așa de naiv?

— Nu... nu văd ce te îndreptățește să-l consideri astfel, m-am arătat eu nedumerit.

Băiatul a zîmbit de sus și s-a pornit să turăie:

— Păi, dumneata nu-ți dai seama că Tudor a propus secretarului ca Silviu s-o verifice pe Lara Vlasiu, tocmai pentru a-l acoperi mai departe? De ce n-a propus pe altcineva pentru o asemenea treabă? Și Ion Dolman s-a entuziasmat de această soluție, așa-i?

— Da.

— Atunci, cum vrei să-l consideri pe acel secretar altfel decît naiv? Spera el, oare, ca Silviu — dacă ar fi introdus o falsă Lara — să o demaște, numai

pentru că i s-a dat o sarcină de mare încredere? Hai-da, de! Mai mult, dacă Tudor mi-ar fi făcut mie o asemenea propunere, știi ce i-aș fi răspuns?

— Ei?!

— I-aș fi strigat în față: „Ești complicele lui Mora! Ești complicele lui și vrei să-l acoperi, dar cu mine nu-ți merge!”

L-am îmbrățișat cu căldură și m-am văzut obligat să recunosc: într-un fel, avea dreptate. Spun că numai într-un fel, dar nu-i fac vină pentru asta, fiindcă nu-mi dăduse răgaz să supun judecății sale toate datele acelei situații. Și, imediat ce și-a isprăvit raționamentul, am continuat:

— Ei, ar mai fi de ascultat și restul discuției lui Ion cu Tudor...

— Spune, unchiule!

— Gîndiți-vă, a continuat acesta din urmă, că, procedînd astfel, facem o dublă verificare: stabilim adevărata identitate a celei care, deocamdată, trece drept Lara Vlasiu și, în același timp, măsurăm buna credință a lui Silviu Mora.

Dolman și-a trecut mîna prin păr, ca și cînd ar fi răscolit într-un noian de gînduri, vrînd să-l găsească pe cel mai potrivit.

— Tudore! Din ce chibzuiesc mai bine, ideea asta cu dubla verificare mi se pare tot mai șubredă...

Hareș nu s-a supărat, ci, zîmbitor și plin de bunăvoință i-a răspuns:

— Vorbiți așa, pentru că nu mi-ați ascultat încă planul.

— Aștept să mi-l spui.

— Verificarea pe care Silviu o va face nu va fi altceva decît o aparență.

— Nu înțeleg, s-a crispat Dolman, nemulțumit.

— Dar e foarte simplu, a insistat Hareș. Mora va crede că el conduce operațiunea de verificare a Larei,

În fapt, însă, noi vom fi aceia care vom acționa: dumneavoastră, eu . . . sau pe cine veți numi. Astfel, îl vom și supraveghea, observînd atent tot ce face.

— Fie! s-a învoit secretarul. Tu ai să te ocupi de această problemă.

Dar Hareș nu s-a arătat prea fericit de prețuirea pe care secretarul i-a dovedit-o, încredințîndu-i această răspundere.

Atunci Dolman l-a întrebat:

— Ce te nemulțumește? Doar e planul tău.

— Adevărat, însă deocamdată nu știu cum va primi Silviu propunerea dumneavoastră.

— A mea?!

— Evident! Nu dumneavoastră îi veți spune?

— Mă rog . . .

— Ei bine, după ce va primi sarcina, dacă o va primi, abia atunci începe greul: va trebui să fim foarte atenți la felul în care va acționa, cum dorește să verifice persoanele din apropierea Larei, ce mijloace are de gînd să folosească, dar, mai ales, pe cine își va alege în echipă și ce sarcini va da fiecărui om care-l va ajuta.

Dolman s-a arătat mulțumit de planul lui Hareș, însă nu s-a sfiit să-i reproșeze:

— N-am să-ți iert niciodată că în împrejurarea asta n-ai fost sincer cu mine de la bun început.

— Cum așa? a încercat Tudor să protesteze.

— Vrei să cred că planul tău pentru această dublă verificare, atît de minuțios gîndit, este rodul unei singure clipe? Nu! Și știi ce înseamnă asta? Ei bine, ai bănuț că Silviu trădează, cu mult mai înainte, dar mie nu mi-ai spus decît astăzi.

Spre marea mirare a secretarului, Tudor i-a răspuns, oarecum supărat:

— Dar nu e adevărat! Eu am făcut acest minuțios plan, tocmai ca să dovedesc nevinovăția lui Mora.

Să știți că nu-mi schimb părerea în privința lui, dintr-o clipă într-alta.

— Uite, nu te supăra, unchiule, dar eu țin bine minte că Tudor a sfătuit-o pe Sanda să-i mărturisească lui Mora îndoielile ei în legătură cu Lara Vlasiu.

— Adevărat, i-a dat chiar sarcină.

— Cu-atît mai mult! a exclamat nepotul meu și m-a privit cu oarecare ironie.

— Ei! Ce s-a întîmplat?

— Păi bine, unchiule, dacă Silviu era trădător, dacă el, cu bună știință, ar fi ajutat o falsă utecistă să pătrundă în organizația voastră, de-ndată ce Sanda i-ar fi spus că Dik a demascat-o pe complicea lui, nu era firesc să dea bir cu fugiții? Cum de nu s-a gîndit la asta Dolman?

— Ba s-a gîndit.

— Și?

— I-a spus lui Hareș: „Dacă nevinovatul tău Silviu, aflînd de la Sanda că a fost dat în vileag, fuge, ce te faci cu planul?”

— Foarte bine! Foarte bine! s-a declarat Simion de acord cu secretarul. Și-a dat seama că Tudor putea fi interesat să-l prevină pe Mora, dacă erau complici.

Am zîmbit îngăduitor și i-am răspuns cu vorbele lui Hareș: „Nu mă siliți să cred ceva urît despre Silviu Mora!”

— Asta-i bună! a explodat Simion. Dar ce, atunci, în situația aceea se putea discuta fără argumente? Așa, o simplă părere ținea loc de probă?

Furia băiatului s-a potolit ca prin farmec, de-ndată ce a aflat că, spre mirarea lui Dolman, cîteva clipe mai tîrziu Silviu bătea la ușa încăperii în care se pusese la îndoială cinstea lui.

DUBLA VERIFICARE

În dimineața zilei următoare, Mora a prezentat secretarului planul său. Își formase o echipă din care urma să facă parte Sanda Rarău și doi băieți: Oprea — ucenic mecanic în port, și Vlad — ucenic la un atelier de curelărie, fost coleg de școală cu Silviu.

Dolman și Hareș au examinat cu luare-aminte tot ce-și propusese puștiul pentru o cât mai temeinică verificare a fetei venită în organizația lor ca fiind Lara Vlasiu, și despre care moș Dik spusese că ar fi omul siguranței. Pe lista întocmită se aflau șase persoane care, văzînd-o, ar fi putut confirma dacă tînăra suspectată acum de organizație era sau nu Lara Vlasiu.

Tudor Hareș, după o matură chibzuință, a făcut un gest de nemulțumire, spunîndu-i lui Ion Dolman:

— Nu credeți că verificarea prin atîtea persoane ar cere prea mult timp, mai ales că unele nici nu locuiesc la Constanța?

Secretarul i-a dat dreptate, iar Hareș și-a propus renunțarea la patru din cei șase oameni aflați pe lista lui Silviu, socotind că era suficient să se ia legătura cu o gazdă și o fostă colegă de serviciu a Larei Vlasiu, persoane pe care le indicase el însuși, și din nou Dolman a fost de părerea lui Tudor.

La început, Silviu s-a opus, susținând că numai două persoane nu valorau o probă suficientă, ținând seama de importanța problemei, dar când a văzut că Ion susținea scurtarea timpului de verificare, n-a mai îndrăznit să insiste.

— Deștept băiat, Tudor ăla! a exclamat Simion.

Mi-am înclinat capul, recunoscând că așa era, iar nepotul meu a continuat, de parcă l-aș fi contrazis:

— Nu-ți dai seama ce capcană i-a întins lui Mora?

L-am privit încruntat și se vede că asta l-a făcut să nu-și ducă gândul pînă la capăt. După o vreme, când mi-am dat seama că judecata lui trebuie să-mi pară firească, pentru că nu-i spusese încă povestea pe de-a-ntregul, m-am silit să-i zîmbesc.

— Întocmai, l-am încredințat fără să șovăi, dar i-am cerut să-mi spună ce anume îl făcuse să gîndească astfel despre atitudinea lui Hareș.

— Simplu! Tudor nu l-a lăsat pe Mora să alcătuiască lista persoanelor și adreselor care urmau să fie verificate, ci i le-a dat el. Nu-i un lucru deștept? Și-apoi, ia gîndește-te la ce risc s-ar fi expus organizația voastră lăsîndu-l pe Silviu să aducă la confruntare martori falși — spun asta . . . dacă el, Mora, ar fi fost trădătorul.

— Cum adică, martori falși? m-am prefăcut eu că nu înțeleg, vrînd să-i aflu pînă la capăt raționamentul.

Simion mi-a surîs ușor ironic și, crezînd că într-adevăr nu pricepusem adîncă lui judecată, s-a pornit să-mi explice ca unuia pe care abia începi să-l înveți tabla înmulțirii:

— Să zicem că Silviu Mora era trădătorul. Dacă așa ar fi stat lucrurile, falsa Lara Vlasiu era complicea lui, și deci el ar fi ajutat-o să pătrundă printre voi în locul adevăratei uteciste. Pînă aici e limpede?

— Da.

— Buuun! Va să zică, de-ndată ce Moș Dik o demască pe aceea care se pretinde tovarășa voastră de luptă, ca fiind omul poliției, Tudor propune secretarului vostru ca Silviu s-o verifice pe tînăra bănuită a nu fi Lara Vlasiu.

— Exact.

— Și face asta, de ce? Doar știm că Hareș urmărea să vadă cum va reacționa Mora la această sarcină și, totodată, prin ce mijloace, dar și cu cine va ajuta la îndeplinirea acelei misiuni. Deci, era vorba de o dublă verificare; cum s-ar zice, voia să vîneze doi iepuri dintr-un foc. Păi dacă l-ar fi lăsat pe puștiul acela de capul său, nu se putea aștepta ca el să înscrie pe lista persoanelor care urmau s-o recunoască pe tînăra suspectă martorii care i-ar fi convenit și lui și ei? Iată de ce zic eu că Tudor a procedat inteligent! În felul acesta, devenise imposibil ca Mora să aducă la confruntarea cu Lara niște complici de-ai săi, probabil tot oamenii siguranței și, astfel, atît el, trădătorul — dacă era trădător — cît și falsa Lara Vlasiu să-și continue ticăloasa lor activitate, rămî-nînd nedescoperiți.

— Logic, am exclamat eu.

Simion, însă, nu s-a manifestat prea mulțumit.

— Mie să-mi spui dacă am sau nu dreptate.

Am ridicat din umeri și, încurcat, i-am răspuns:

— Ai o judecată bună.

— Te-am întrebat dacă așa au stat lucrurile!

— În principiu, da, însă...

— Însă ce? Unde anume am greșit?

— Stai, măi omule! l-am domolit eu. Dacă-ți spun de pe-acuma unde se află greșeala deducțiilor tale, ți-am terminat și povestea. Vrei asta?

Băiatul a tresărit și s-a uitat la mine neliniștit:

— Nu... nu doresc asta, vreau să știu unde am greșit.

L-am bătut pe umăr:

— Nu! Fii pe pace! Nu ți-a scăpat nimic din tot ce ți-am spus eu pînă acum. De-aceea am și considerat că ai o judecată bună. Atîta doar, nu ți-am mărturisit niște întîmplări la care încă n-am ajuns. De aceea raționamentul tău este logic, dar inexact. Ce alegi? Îți divulg elementul care a făcut ca să nu fi intuit adevărul, sau continui istorisirea, astfel ca, pe parcurs, tu singur să analizezi și să afli totul?

Simion a chibzuit vreme îndelungată și, după ce a oftat de cîteva ori, mi-a spus cu oarecare părere de rău în glas:

— Continuă.

Pe panta din dreapta noastră urcau niște tineri gălăgioși și veseli, venind dinspre casa de bilete a teatrului de vară. Purtau cămăși ori bluze viu colorate, cingători de piele cu niște catarame mari, săltau — nu mergeau — rîdeau și se bucurau de fiecare piatră care se rostogolea, mîngîiau fiecare buruiănă și fiecare rază de soare ce se strecura prin desișul pomilor ce străjuiau poteca. O clipă mi-a trecut prin minte că nepotului meu i-ar fi plăcut mai mult să se afle printre cei de-o seamă cu el și că eu, cu povestea mea gravă, nu făceam altceva decît să-i răpesc niște clipe pe care n-avea să le mai regăsească niciodată. Simion mi-a cuprins umerii cu o mînă, mi-a căutat privirea și, cînd mi-a întîlnit-o, a murmurat:

— Unchiule! Să știi că îmi face mult mai mare plăcere să te ascult pe dumneata decît să hoinăresc și să mă joc. Am cu timp destul și pentru asta, doar n-au intrat zilele în sac.

M-a tulburat gingășia purtării lui, dar m-a durut bănuiala că spusele sale n-ar fi fost, poate, decît rodul îngăduinței pentru un pisălog ajuns pradă unor amintiri.

Și de astă dată Simion îmi ghicise gândurile, pentru că n-a întârziat să întrerupă tăcerea și, tot cu gingășie, să-mi alunge îndoielile.

Mi-am aprins o țigară, am tras câteva fumuri. Pe urmă, fără să-l privesc, m-am trezit istorisind:

— Ei bine, în cele din urmă Silviu s-a supus: urma să verifice numai două persoane: Maria Găvan, ultima gazdă a Larei Vlasiu, și o anume Ady Silvian, fostă colegă cu tînăra trimisă de județeană în sprijinul organizației noastre, pentru aflarea trădătorului.

Pe Maria Găvan au găsit-o acasă. Locuia prin apropierea gării, pe o străduță care duce spre plaja Modern — pe atunci se numea Trei Papuci. A intrat doar Silviu cu Vlad, iar Sanda și Oprea i-au așteptat afară, urmînd să semnalizeze orice primejdie care s-ar fi ivit.

Bătrîna — căci bătrîna era — să fi avut mai bine de șaiszeci de ani, i-a primit într-o încăpere întunecoasă în care abia dacă cei doi băieți zăreau cîte o mobilă. Le-a vorbit foarte frumos despre Lara, mărturisindu-le că a iubit-o ca pe propria ei fiică și că tare ar fi dorit s-o revadă. Cînd Mora i-a promis o întîlnire cu fosta ei chiriașă, Maria Găvan a izbucnit într-un hohot de plîns. Pe urmă, uteciștii au părăsit-o, spunîndu-i, așa cum fuseseră instruiți, că a doua zi vor veni s-o conducă la întîlnirea cu domnișoara Vlasiu.

Cealaltă martoră se dovedi mai greu de verificat. Locuia în plin centrul orașului; iar forfota oamenilor îi împiedica pe cei patru tineri să se asigure că nu erau urmăriți. Casa era foarte frumoasă, avea două etaje, iar intrarea avea drept strajă o ușă din fier forjat cu ornamente din bronz, aspect ce trăda avuția încăpută pe mîna prostului gust al proprietarului.

Cei patru au șovăit o bună bucată de vreme să ia vreo hotărâre.

Într-un târziu, Oprea le spuse:

— Fraților, lăsați-mă pe mine să intru; cunosc bine cartierul acesta și dacă întîlnesc pe cineva care mă știe întîmplător, s-ar putea să mă descurc mai ușor.

Sanda l-a susținut pe Oprea, dar Mora s-a opus:

— Nu, e mai bine să merg eu cu Sanda, tocmai pentru că nu sîntem cunoscuți deloc pe aici. Iar lui Oprea și Vlad le-a cerut să rămînă prin apropiere și, dacă avea să se ivească vreo primejdie, să anunțe prin semnalul știut.

Și a pătruns în imobilul acela, împreună cu Sanda.

Fata s-a pornit să citească plăcuțele de pe ușile apartamentelor, dar pe nici una dintre ele nu se afla numele Ady Silvian. Au pornit spre primul etaj, apoi spre al doilea. Același rezultat. Cînd coborau, o ușă se deschise și o bătrînă apăru în prag. Tinerii s-au oprit, chibzuind dacă era bine ori nu să-i ceară vreo informație, dar n-au avut prea multă vreme pentru asta, fiindcă femeia se burzului la ei.

— Dar nu se mai termină odată acest du-te-vino la dom'șoara Ady?

Chipurile celor doi tineri se luminară.

Deși intimidată de tonul bătrînei, Sanda s-a apropiat de ea și pe un ton sfios a întrebat-o, la rîndul ei:

— Într-adevăr, pe ea o căutăm, dar nu i-am văzut numele scris nicăieri. Unde locuiește?

Locatara cea supărată pînă atunci se vădi deodată foarte binevoitoare, iscodindu-i:

— Te pomenești că nici n-o cunoști, fetițo!

Și, fiindcă Sanda se cam fîstîcise, Mora a socotit că e de datoria lui să intervină:

— Chiar așa, bună doamnă. Nu o cunoaștem.

Se vede că pe bătrîna a impresionat-o felul cinstit al băiatului și imediat i-a poftit în locuința sa.

Apartamentul era alcătuit din patru încăperi mari, care mai de care mobilată mai frumos; covoare pretutindeni.

Cîteva clipe, tinerii n-au îndrăznit să pășească dincolo de vestibulul pavat cu dale albe și negre, dar la insistența amfitrioanei se avîntară pînă în prima cameră. Pe urmă s-au așezat, gîndind cum să aducă vorba despre aceea pe care o căutau.

Stăpîna casei le-a luat-o înainte cu vorba:

— Ce vă tot codiți? Mie spuneți-mi ce treburi aveți cu neisprăvita asta, și poate vă voi ajuta.

Uteciștii s-au holbat unul la celălalt și femeia a înțeles că n-aveau nimic comun cu Ady sau se codeau să arate ce știu.

— Băietel! s-a adresat ea lui Silviu, poate că tu ești mai îndrăzneț.

— Poate...

— Nu cumva vă datorează bani?

La auzul acestei întrebări, Simion a sărit de pe bancă, bătînd din palme:

— Minunat!

— Ce anume?

— Păi, unchiule, dacă aș fi fost în locul lui Mora, m-aș fi agățat de presupunerea femeii și, prefăcîndu-mă oarecum încurcat, i-aș fi mărturisit, chipurile, că acela era adevărul. Că le datora bani.

L-am silit să-și reia locul lîngă mine și pe urmă l-am întrebat:

— Dar dacă bătrîna era o rudă ori prietenă a fetei căutate și totul nu era decît o capcană cu ajutorul căreia să afle dacă cei doi tineri n-o primejduiau cumva pe protejata ei?

Nepotul meu a încetat să mai fie atît de sigur pe judecata lui și, acoperindu-și fața cu palmele, muncit de gînduri, a murmurat:

— Așa-i! Pe urmă, după ce și-a descoperit privirea, a vrut să afle: Totuși, ce i-a răspuns Silviu?

— Măi copile, vezi tu, de agățat s-a agățat bietul Mora de întrebarea femeii, dar i-a răspuns că, dimpotrivă, el și Sanda o căutau pe Ady, nu pentru că aceea le-ar fi datorat lor ceva, ci ei trebuiau să-i aducă vești din partea unei prietene comune.

— Sper că nu i-au mărturisit numele Larei Vlasiu, a șoptit băiatul, cu oarecare teamă.

— Nu, pentru că... nici n-au avut vreme.

— Dar ce s-a întîmplat?

— Tocmai cînd trebuia să rostească răspunsul, în casă și-a făcut apariția o tînră de vreo douăzeci și cinci de ani, pomădată exagerat, cu părul într-o dezordine minuțios studiată și îmbrăcată excentric.

— Bună, tanti! a strigat noua venită, din vestibul.

Amfitrioana s-a ridicat de pe fotoliul în care se cufundase chiar în clipa cînd începuse a-i iscodi pe cei doi uteciști, și porni în întîmpinarea vizitatoarei, făcîndu-i semn să rămîină pe loc. Cîteva clipe au discutat ceva în șoaptă. Apoi, tînră a venit spre cei care o căutau, întinzîndu-le mîna și zîmbindu-le prietenos.

— Eu sînt Ady!

Au urmat prezentările.

— Din partea cui veniți? s-a arătat ea curioasă. Mora nu i-a răspuns la întrebare, ci i-a făcut semn că dorea să-i comunice numai ei.

Și fata chicoti vesel:

— Dar eu nu mă feresc de mătușa mea!

— Venim din partea Larei, a intervenit Sanda.

Ady a tresărit, i-a privit atent, și după cîteva clipe, în timpul căroră și-a frămîntat mîinile, de ziceai că

se afla pradă unui mare zbucium, a bîguit, fără să încerce măcar să-și stăpînească o oarecare frică:

— Măi, oameni buni, cine v-a trimis la mine? De ce credeți voi că tocmai pe mine trebuie să mă iscodiți?

În clipa următoare, mătușa celei speriate a intervenit și ea, înfricoșată:

— Dragii mei, nepoțica mea n-a avut decît legături de serviciu cu domnișoara despre care vorbiți...

— O cunoașteți și dumneavoastră? a vrut Sanda să afle.

Bătrîna a clătinat capul, apoi, socotind că poate nu se făcuse pe deplin înțeleasă, a ținut să-și explice gestul prin viu grai:

— N-am cunoscut-o și nici să n-o prind că-mi trece pragul! Bine că nu mai are Ady de-a face cu ea, că numai în rău o influența. Uite, de voi nu mă feresc... Poate că ați venit trimiși de siguranță...

— Noi? a încercat Silviu să protesteze, dar Sanda l-a atins ușor cu cotul.

— Acuma, dragii mei copii — să nu vă supărați că vă vorbesc așa, dar aș putea să vă fiu... poate chiar bunică — ori de unde ați fi și oricine v-ar fi trimis aici, să știți că eu n-am decît un singur ade-văr, și pe acela vi-l spun: Fata despre care vorbiți n-a venit în casa mea fiindcă eu m-am opus din răspuțeri. Și am făcut asta pentru că Ady începuse... Îi băga nepoată-mii în cap fel de fel de gînduri împotriva războiului ăsta și cîte și mai cîte...

Fraza bătrînei a fost curmată de intervenția brutală a nepoatei sale:

— Dar isprăvește odată cu flecăreală! Crezi că pe ei îi interesează ce discută Lara cu mine ori ce credea ea despre război?

Fără să-i mai ia în seamă vorbele, grijulia mătușă a părăsit încăperea, spunînd că trebuie să telefoneze cuiva.

Cei doi uteciști se priviră îngrijorați, fiecare gîndind același lucru: „Dacă bătrîna anunța poliția că ei se găseau acolo, ca prieteni ai Larei Vlasiu?”

Curînd însă aveau să se liniștească, auzind-o cum, din încăperea alăturată, invita pe cineva la un joc de cărți, pentru seara zilei următoare.

Profitînd că se aflau numai cu tînăra pe care au căutat-o, Sanda i-a spus că Lara ar dori s-o vadă a doua zi. Ady și-a exprimat încîntarea la gîndul că își va reîntîlni fosta colegă de serviciu, despre care nu s-a sfiit să le mărturisească:

— N-am încetat o clipă să mă gîndesc la ea. Am fost bune prietene, am lucrat împreună, ca surori, la un spital în Tulcea, și tot împreună locuiam... la aceeași gazdă. Știți, ea era foarte cumpătată, pe cînd eu am fost și... ce să mint? am rămas o trăsniță. Lara mă dojenea mereu, dar era o fată bună, tare bună.

Atît Silviu cît și Sanda voiau să știe ce anume o speriasse într-atîta pe mătușa lui Ady, însă vremea pentru discuții trecuse, fiindcă pașii bătrînei se apropiau. Au mai avut răgaz doar să fixeze ora și locul întîlnirii cu Ady, căreia îi promiseseră că o vor conduce la fosta ei colegă, Lara Vlasiu. Pe urmă au părăsit frumosul apartament al iscoditoarei bătrîne, bucuroși de rezultatul strădaniei lor.

Dar bucuria avea să le fie de foarte scurtă durată, pentru că, odată ajunși în stradă, au asistat la o scenă care i-a îngrozit: doi bărbați cercetau actele lui Oprea și Vlad. Sanda l-a tras pe Silviu înapoi, vrînd să reîntre în imobilul din care abia ieșiseră, dar unul dintre cei doi tipi a observat manevra lor și i-a chemat:

— Ia poștiți încoace, mieluşeilor! Şi tinerii s-au supus. Pe ăştia, a continuat el, întinzînd o mîină spre Oprea şi Vlad, du-i la siguranţă!

— Da, domnule inspector, a răspuns cel căruia i se poruncise arestarea.

De-ndată ce a rămas doar Mora şi Sanda, poliţistul mai mare în grad le-a cerut actele; le-a privit atent. Apoi şi-a ridicat privirea spre Silviu, i-a zîmbit binevoitor şi l-a întrebat ca pe o veche cunoştinţă:

— Fata asta e prietena ta? Pe urmă, fără să capete un răspuns sigur, ci doar o înclinare a capului din partea lui Silviu, l-a bătut prieteneşte pe umăr şi i-a spus: Atunci totul e în regulă! Poftim actele!

Eram sigur că nepotul meu va reacţiona cît se poate de firesc, aflînd această întîmplare. Într-adevăr, Simion a izbucnit, în felul său, dur, sincer, plin de indignare:

— Bravo, domnule Silviu Mora! Ai relaţii mari! După aceea s-a uitat lung la mine şi m-a întrebat, nu fără ironie: De data asta v-aţi dat seama cine trăda? Sau, continuă el, poate că buna lui prietenă, Sanda Rarău, l-a acoperit şi — de ce nu? — poate chiar l-a felicitat.

Îi înţelegeam mînia sinceră şi mă bucura nespus atitudinea lui, dar — jur! fără voia mea — am simţit cum mi se înceţoşează privirile.

— Se vede că iar am judecat bine doar pe jumătate... a murmurat băiatul şi s-a cufundat într-o tăcere pe care eu am crezut-o de foarte mare durată. Dar mă înşelasem, pentru că după numai cîteva clipe şi-a reluat vorba: Sanda l-a informat totuşi pe secretar?

— Da; chiar şi pe Tudor Hareş.

— Îmi închipui că le-a devenit destul de limpede trădarea lui Silviu, dar tare aş dori să ştiu ce-a spus tînărul cînd a dat cu ochii de ei.

I-am răspuns cu întârziere:

— Păi... deocamdată n-a venit.

Simion și-a plesnit palmele, strigînd:

— Eram sigur că după ce inspectorul l-a dat în vileag, tovărășelul s-a făcut nevăzut. Cred că n-a mai avut nimeni ocazia să-l întîlnească. Nu? Cam așa știu că se întîmplă în astfel de situații.

N-am mai putut răbda și l-am privit aspru:

— Ia ascultă! Prea crezi că știi... și mai ales că înțelegi totul. Ei bine, află că Silviu, după întîmplarea aceea, s-a dus la cineva foarte important pentru mișcarea noastră ilegală, și anume la meșterul Alexe Hogaș, care îl învățase meserie, dar îl și inițiasse în lupta dusă de noi, pe-atunci. A avut noroc. L-a găsit la una dintre locuințele pe care meșterul le folosea, după cum îi impuneau situațiile ivite în timpul luptei ilegale, singura, dealtfel, despre care știa și Silviu, de la o mai veche întîlnire.

Băiatul m-a privit surprins, și numai după o vreme m-a întrebat:

— De ce? Îl muștra conștiința? Simțea nevoia să se autodemaște?

— Nu! S-a dus să-i spună tot ce se întîmplase, asigurîndu-l că era nevinovat.

— Unchiule, meșterul Alexe Hogaș era un om influent în organizația voastră de tineret?

— Măi băiete, el nu făcea parte din organizația de tineret, ci, ca vechi membru de partid, fusese însărcinat cu îndrumarea noastră.

— Înțeleg! Înțeleg! Ce să mai spun? Șmecher, nevoie mare, puștiul acela. Sînt sigur că și-a spus: „Îl îmbrobodesc pe bătrîn, și el mă va garanta mai departe în fața tovarășilor mei, ca băiat cinstit“. Ehei! Doar nu s-o fi lăsat meșterul prostit de pălăvrăgile lui?

— Vezi? Asta te strică pe tine!

— Ce anume? s-a burzului Simion.

— Asta; că ești prea sigur de tot ce spui.

— Nu cumva ai dori să cred că Mora l-a vizitat pe meșterul Alexe doar ca să-i povestească scena de pe stradă, să-i spună că nu-i vinovat, și apoi să plece, fără să-i fi trecut măcar prin minte că acela îi va asigura pe Dolman și pe ceilalți tineri de buna lui credință?

— Nu.

— Atunci... ce i-o fi spus, după ce i-a povestit că Vlad și Oprea fuseseră arestați sub nasul lui, iar el și Sanda — datorită lui — au fost lăsați liberi de către inspector?

— Meștere, eu la organizație nu mă mai întorc. Asta i-a spus.

Tînărul meu ascultător s-a răsucit cu fața spre mine, înfruntându-mă.

— Halal tactică! N-am ce zice. Și, plin de mînie, a continuat: Așadar, el cu vina — el cu prăjina; se mai și supără, ori vrea să pară supărat, după cele în-tîmplate, în loc să-și pună lațul de gît, de rușine. Ei, dar la ce te poți aștepta din partea unuia care-și trădează tovarășii?

În felul său — după cîte aflate pînă acum de la mine — Simion avea dreptate sau cel puțin putea să aibă... M-am stăpînit însă de la vreun comentariu și am continuat să-i istorisesc mai departe cum Alexe, cînd a aflat că Mora n-avea de gînd să se mai întoarcă la noi, l-a întrebat nespus de uimit:

— Cum vine asta?

— Așa, bine! De-acum, în ochii tovarășilor mei eu apar ca trădător. Înțelegi?

Meșterul și-a răsucit mustața, prefăcîndu-se a nu-l fi priceput prea bine, și abia după o vreme l-a întrebat:

— De ce crezi tu că te vor crede trădător?

Utecistul l-a privit încruntat:

— Ai uitat cumva că doi oameni din echipa mea au fost arestați?

— Mi-ai mai spus asta.

— Și mie mi-au dat drumul...

— Ei! a oftat bătrînul, or fi avînd ei ceva de gînd cu tine.

Atunci Silviu s-a ridicat de pe scaunul pe care stătuse, îndemnat de Hogaș, și, apropiindu-se de el, abia a îngăimat:

— Vrei să spui că eu... eu aș putea să devin un om al poliției?

Meșterul i-a răspuns fără să-l privească:

— Dacă nu te întorci la ai tăi, da.

Băiatul l-a implorat să-l înțeleagă, strigînd deznădăduit:

— Nu poți pricepe că întoarcerea mea a devenit cu neputință? Cine m-ar crede nevinovat după cele întîmplate? Și, jur, meștere, nu-i cunosc pe polițiștii aceia!

— Mie să-mi spui doar atîta: Ai dori să te mai afli printre tovarășii tăi, din nou?

Silviu și-a înclinat capul, murmurînd un „da” pe care Alexe abia l-a auzit.

— Cred și eu, pufni pe nas Simion, măcar atîta bun simț! Doar nu era să sară de bucurie auzind acea alternativă. Am spus eu că nu era prost Mora. Cred că și dumneata îți dai seama că la el totul era bine calculat, bine pus la punct: vorba, gesturile, mișcărilor, glasul. Totul în funcție de situație; ca la teatru!

— De unde-ai mai scos și asta? m-am arătat și mai nedumerit decît eram.

— Știi, unchiule, cînd am pregătit serbarea sfîrșitului de an, împreună cu cîțiva colegi am jucat într-o piesă și, în tot timpul repetițiilor, regizorul — era un

regizor adevărat — Titel Leoveanu, ne dădea sfaturi de interpretare . . . în funcție de rol și situații. Așa cred că s-a întâmplat și cu Silviu, dar tare aş vrea să știu cine anume îi regizase scena pe care o juca meșterului.

— Disperarea. Propria lui disperare, i-am răspuns eu, sec.

Nu știu ce a înțeles nepotul meu din acea simplă punere la punct, dar s-a resemnat — cel puțin așa părea — iar eu am avut răgazul să continui.

— Dacă dorești cu-adevărat să-ți regăsești tovarășii, nimic mai simplu: întoarce-te la ei! a insistat Hogaș, prefăcându-se a nu fi observat șovăiala fostului său ucenic.

Și din nou Mora nu se încumetă să dea un răspuns precis.

Afară se înserase.

Bătrînul a deschis larg fereastra și o boare de aer cald, mirosind a sare și alge, a pătruns în încăpere. Casa aceea, sărăcăcioasă, era aproape de mare, chiar la ieșirea din Constanța, într-un cartier pe care oamenii îl numiseră Pescărie.

Silviu a venit lângă el, și-a sprijinit coatele de pervazul ferestrei și, privind în gol, a murmurat:

— Meștere, nu știu ce se petrece cu mine. Nu știu cum și prin ce am greșit . . .

Abia rostisem fraza, că Simion, nervos cum nu-l mai văzusem vreodată, nu-și putu înfrîna revolta:

— Sărmanul Mora! De ce nu l-a întrebat pe domnul inspector de la siguranță? Acela i-ar fi răspuns exact, fiind în cunoștință de cauză.

Și iar mi-am pierdut cumpătul:

— Tot timpul mi-o iei înainte cu gura! N-am să-ți mai spun nimic!

Era atîta de surprins din pricina purtării mele, încît s-a ridicat de pe bancă și, sfios, mi-a propus să

facem câțiva pași. L-am refuzat printr-un gest nehotărât. S-a aplecat spre o creangă cu flori vișinii — căzută la pământ — și mi-a adus-o.

— Ramura de măslin! a exclamat el, silindu-se să zîmbească.

Îi eram recunoscător pentru înțelegerea fără explicații și, observînd că îmi făcea semn, obligîndu-mă parcă să vorbesc, mi-am reluat povestirea:

— Spui că nu știi ce se petrece cu tine? Eu cred că te simți vinovat, i-a spus pe un ton părintesc Alexe.

— Poate, a murmurat Silviu, poate că asta-i pricina pentru care n-am curajul să mai dau ochii cu ei... Poate, fără să știu...

Hogaș a început să se plimbe prin cameră, și, după o vreme, s-a răstit la fostul său ucenic:

— Ce mai aștepti de la mine? Nu cumva vrei să te duc eu de mîna și să le spun tovarășilor tăi că nu ești trădător?

Băiatul a ridicat din umeri, neștiind ce să mai zică, iar nehotărîrea l-a întăritat pe meșter și mai mult:

— Chiar dacă crezi numai că ai greșit, și nu te întorci la organizație să spui asta, cum vrei să mai cred în tine? Cine n-are curajul să se supună judecății și dă bir cu fugiții este gata prăbușit în tabăra dușmană.

În clipa aceea Mora a strigat, lovindu-se cu pumnii în piept:

— Nu-i adevărat! Dumneata știi mai bine ca oricare altul că eu n-am trecut de partea cealaltă a baricadei!

— Eu nu te cred trădător, dar poate că cei doi au fost arestați și datorită unei greșeli pe care ai făcut-o fără să-ți dai seama.

Chipul lui Simion exprima o oarecare îndoială și, vrînd să afle care era pricina frămîntării sale, n-am

mai așteptat să mă întrerupă, ci l-am întrebat direct:

— Ce-i, băiete? Ce te nemulțumește?

A respirat adînc, a ridicat din umeri de cîteva ori, după care mi-a mărturisit:

— Unchiule, acum eu sînt acela care spune că nu știe ce se întîmplă cu el . . .

— De ce?

— Încep să mă îndoiesc de nesinceritatea lui Silviu. Poate că nu el era trădătorul, dar cu izbucnirile acelea nu-mi vine să cred că-l putea convinge pe Alexe ori pe tovarășii săi. La urma urmei, putea și meșterul să-l ajute, dacă într-adevăr lucrurile stăteau așa cum a spus uteoistul.

— Adică? i-am cerut eu să precizeze.

— Păi . . . Mora zicea că Hogaș știa mai bine ca oricare altul că el n-ar fi în stare să treacă în tabăra dușmană.

— Adevărat . . .

— În cazul acesta se putea duce cu el „de mîna” și să-l garanteze față de ceilalți uteciști. De ce n-a făcut asta?

Drept răspuns, i-am vorbit despre vremurile grele pe care le-am trăit, despre primejdiile prin care treceam la tot pasul, încît nepotul meu să priceapă că altele erau metodele noastre de educare și călire, decît dusul „de mîna” și luarea cuiva pe garanție.

— Pînă astăzi te-am crezut un om cinstit, a tunat Hogaș, dar nici băiatul n-a dezarmat față de acea gravă îndoială pe care bătrînul i-a azvîrlit-o, bărbătește, fără menajamente.

— Dar acum ce te împiedică să crezi tot așa despre mine?

— Poate că nu tu ești trădătorul din organizația voastră, poate că ești cinstit, dar pentru că ți-e frică să te înfățișezi alor tăi, să te supui judecății lor, vād în tine un om slab. Și eu n-am de gînd să mă pun

chezaș pentru un fricos, pentru că un fricos poate face oricînd jocul siguranței!

Ochii lui Mora scăpărau de mînie, spre bucuria ascunsă a lui Alexe.

— Ascultă, meștere! dacă aș fi trădător sau fricos, atunci . . . primul pe care l-aș fi trădat . . . ai fi fost dumneata . . . dumneata care mi-ai deschis ochii și m-ai învățat pe ce drum să merg! Simpla mea recunoaștere te-ar fi aruncat în cea mai adîncă și întunecoasă dintre temnițele burgheziei ori poate că te-ar fi dus chiar la moarte!

Simion mi-a prins mîinile într-ale sale și, strîngîndu-mi-le cu putere, a șoptit indignat:

— Dar este odios! cu-adevărat, odios, acest Silviu Mora!

— De ce spui asta?

— Păi dumneata nu-ți dai seama că amintindu-i fostului său meșter toate acelea . . . „dacă eram trădător, pe dumneata te-aș fi trădat primul, fiindcă dumneata m-ai învățat pe ce drum să merg . . .“ Mora n-a făcut altceva decît să-l șantajeze?

— Să-l șantajeze? Și, mă rog, în ce scop? m-am prefăcut eu uluit.

Simion a dat drumul unui hohot de rîs, vrînd astfel să sublinieze superioritatea spiritului său de observație:

— Ha, ha, ha! E cît se poate de limpede ce urmărea: Mora voia să-l constrîngă pe meșter care, înfricoșat de posibilitatea unui denunț, să devină complicele său și deci să-l ducă „de mîna“ la tinerii din organizația voastră, garantînd pentru cîntea lui. Sper că acum ai priceput scopul șantajului!

M-am desprins din strînsoarea mîinilor sale și am căutat să-mi aduc aminte cît mai exact cum se petrecuseră lucrurile atunci. Se vede că și Hogaș a înțeles

la fel ca Simion, pentru că reacția lui la spusele fostului său ucenic a fost tare violentă:

— Simplul fapt că te-ai gândit la posibilitatea trădării mele sau a oricărui dintre ai tăi arată că ai un suflet de trădător. Ei bine, cu orice risc, pe un asemenea om eu nu-l apăr.

Băiatul i s-a aruncat în brațe și, abia stăpînindu-și plînsul, i-a spus ca unui părinte:

— Meștere! eu nu vreau să mă aperi! Nu pentru asta am venit la dumneata.

Alexe s-a mai înmuiat, dar fără să-i arate asta l-a întrebat la fel de răstit ca și mai înainte:

— Atunci, de ce ai venit?

— Ca să mă înveți ce să fac! Învață-mă, așa cum ai făcut și altă dată.

Deși era foarte impresionat de zbuciumul tînarului său tovarăș, Hogaș l-a îndepărtat de lîngă el și, tăios, a repetat:

— Întoarce-te la ai tăi!

— La ce bun? a murmurat Silviu. Ca să-i aud strigîndu-mi, așa cum mi-ai strigat și dumneata... că sînt un trădător?

— Eu am strigat, dar n-am crezut nici o clipă!

Simion s-a ridicat de pe bancă și, cu riscul că mă va supăra pentru noua întrerupere, n-a rezistat să-și arate admirația față de purtarea lui Alexe:

— Frumoasă lecție! Aspră, dar frumoasă! Sînt convins că meșterul Hogaș era și foarte inteligent, și bun cunoscător de oameni. Știi, unchiule, eu cred că după asigurarea pe care i-a dat-o, spunîndu-i că el nu l-a crezut trădător, Silviu a pornit chiar în clipa aceea spre ai săi.

— Nu... chiar atunci.

— De ce?

— Pentru că se temea...

Iar am citit o umbră în ochii lui Simion, și m-am grăbit să reiau direct discuția meșterului cu fostul său ucenic.

— Meștere, mă bucură că dumneata ai spus, dar n-ai crezut că pot fi trădător; ei însă vor crede...

— Atunci n-o să-ți spună, și te vor verifica.

— Am să fac orice ca să le dovedesc nevinovăția mea.

Bătrînul l-a îmbrățișat și i-a zis:

— Pentru asta nu-i nevoie decît să te întorci la ai tăi. Și-acuma, du-te; nu trebuie să lipsești prea mult.

Dar Simion n-avea să se mulțumească doar cu această parte a povestirii; el dorea să afle care a fost reacția secretarului organizației noastre, și chiar a lui Tudor, cînd au aflat ce se întîmplase celor doi uteciști din echipa lui Mora.

I-am spus că prima întrebare pusă de Ion Dolman, Sandei, cînd aceasta a apărut singură, a fost:

— Unde-i Silviu?

Fata n-a răspuns imediat, nu pentru că s-ar fi temut, dar se pare că nici ei nu-i era prea limpede motivul dispariției prietenului său.

— Mai bine să povestească tot ce s-a petrecut, de cînd au plecat de-aici, a propus Tudor Hareș lui Dolman, și acesta a fost de acord.

Sanda a istorisit cu lux de amănunte întîlnirea lor cu doamna Maria Ganeș și Ady Silvian. Pe urmă a început să se poticnească în vorbe, de parcă ar fi spus minciuni, și nu adevărul în legătură cu arestarea lui Vlad și Oprea.

— Cum s-a purtat Silviu față de inspector, cînd acela i-a zîmbit ca unei vechi cunoștințe? Parcă așa ai spus? a vrut să știe Tudor.

Chipul Sandei s-a crispat, trădînd o mare suferință.

— N-am observat nimic deosebit...

— Dar după aceea, cînd ați rămas doar voi doi? a intervenit Dolman.

— A murmurat doar atît: „Ce greșeală!“ Și cred că a repetat asta de zece ori.

— Cred și eu! s-a indignat iar Simion. Ce altceva putea spune Mora despre nechibzuința inspectorului care, cu zîmbetul lui amical, l-a dat de gol în fața Sandei că se cunosc mai de mult?! Măcar de data asta Dolman și Hareș or fi înțeles cine era trădătorul.

— Vezi, dragul meu, nu știu dacă Ion o fi fost atît de isteț ca tine, dar pot să te asigur că nu judeca la fel de pripit cum o faci tu, de multe ori.

Simion a simțit împunsătura și sînt convins că și-a dat seama de o nouă greșeală în raționamentul său. Cu toate că nu știa unde anume se încurcase, nu mi-a cerut nici o lămurire, iar eu, văzînd cît de mult regreta că mă întrerupsese pentru a nu știu cîta oară, i-am făcut semn să asculte mai departe discuția Sandei cu Ion și Tudor.

— Greșeală? a repetat Hareș. De ce a spus el asta?

— Nu știu.

Dolman i-a căutat privirea și cînd i-a întîlnit-o a întrebat:

— Sanda, aș vrea să știu ce ți-a spus Mora în legătură cu punerea voastră în libertate, imediat după controlul actelor și arestarea lui Oprea și Vlad. A găsit el firesc procedeul polițaiului?

— N-a spus nimic altceva, decît: „Ce greșeală!“ A mai mers cîteva pași alături de mine și pe urmă m-a părăsit.

— Încotro a apucat-o? s-a interesat Tudor.

Sanda a șovăit cîteva clipe, făcînd eforturi de memorare.

— Poate... spre Mamaia. Oricum, s-a îndreptat către Pescărie...

— Foarte rău ai făcut că nu l-ai adus aici! a tunat Hareș.

— Las-o în pace! a intervenit Dolman. Înțeleg cât ești de supărat, dar dacă Sanda ar fi procedat așa cum spui tu, cine știe la ce rezultat nedorit putea ajunge. Apoi s-a întors spre fată și i-a spus că poate pleca acasă, adică unde locuia cu Lara Vlasiu, și să n-o părăsească nici un moment, pînă cînd nu-i va da el, personal, dezlegare. Și a mai spus: Confruntarea Larei Vlasiu cu Maria Găvan și Ady Silvian o vom face mîine dimineată, și nu după-amiază, așa cum hotărîsem.

De-ndată ce a rămas doar cu Tudor Hareș, secretarul a încercat să se convingă:

— Sper că acuma gîndim la fel despre Silviu Mora.

Hareș a zîmbit încurcat:

— Nu...

— Nu?

— Dumneavoastră considerați că Silviu a adus în organizația noastră, cu bună știință, o falsă Lara Vlasiu. De asemenea, credeți că datorită lui au fost sacrificați Miclău și Bold, iar acuma sînteți siguri că tot puștiul acesta a informat siguranța despre acțiunea noastră în legătură cu verificarea celei pe care o suspectăm că nu este utecista așteptată de noi și, în sfîrșit, pot să jur că îl socotiți vinovat și pentru arestarea lui Vlad și Oprea.

— Spunc-mi, toate astea ți se par de necrezut?

Tudor a făcut un pas spre Ion, de parcă apropierea de el i-ar fi înlesnit o mai bună înțelegere.

— Dar nu vă gîndiți că am pornit pe o pistă complet falsă? Dacă tînăra care ni s-a prezentat drept Lara Vlasiu ar fi omul siguranței și nu o adevărată utecistă, iar Mora — trădătorul, credeți că inspecto-

rul, în loc să-i acopere, l-ar fi demascat pe Silviu în fața Sandei, iar . . .

Un strigăt scurt și înăbușit de emoție mi-a curmat fraza; Simion, în picioare, spunea întruna:

— Ohiar așa! Chiar așa! Pe urmă, văzându-mă cît de nedumerit îl priveam, și-a întregit gîndul: Cum de i-a trecut prin minte lui Dolman că polițaiul acela ar fi procedat atît de stupid? E la mintea cocoșului că felul în care s-a purtat inspectorul cu Mora ascundea ceva.

— Ce? l-am pus eu la încercare.

Băiatul a ridicat din umeri, mărturisindu-mi astfel că și de data asta ajunsese doar pînă la jumătatea drumului.

— Uite, o să-ți spun eu ce i-a răspuns Tudor secretarului, pentru că nici pe acela nu-l ducea mintea atît de departe, la rele, și a întrebat:

— Atunci ce pot . . . ce trebuie să înțeleg din jocul inspectorului?

— E cît se poate de simplu, a zis Hareș. Trebuie să pricepem că polițistul a vrut să-l compromită pe Mora, tocmai pentru a-l acoperi, în continuare, pe adevăratul trădător. Nu el ne trădează!

— Am spus eu, unchiule, că Hareș ăsta e un tip formidabil? Sînt sigur că în clipa aceea el își dăduse seama cine era adevăratul vinovat.

— Mdaa, am șovăit eu o clipă. Cel puțin așa i-a spus lui Ion.

— Cine? Te rog să-mi spui cine era trădătorul?

— Sanda Rarău!

— Nu . . . nu se poate, unchiule.

— Mi-ai cerut să-ți spun pe cine bănuia Tudor; așa-i?

A oftat. Privindu-mă cu o nesfîrșită tristețe în ochi, Simion a murmurat:

— Cum și-a dat seama?

— Păi, simplu, că la Tudor... mai toate judecățile păreau simple. L-a întrebat pe Dolman:

— Tovarășe secretar, ia să vedem noi... pe cine a mai lăsat inspectorul nearestat, în afară de Silviu?

— Pe Sanda Rarău, a răspuns Ion înspăimântat cât de ușor a pronunțat numele fetei, într-o asemenea împrejurare. Apoi, deși cuprins de o dureroasă îndoială, neștiind poate ce să mai creadă și pe cine să-l socotească vinovat de trădare, l-a dojenit pe Tudor: Dumneata ești un tovarăș bun, devotat, dar uneori prea subiectiv. Sigur, e foarte frumos și... chiar trebuie să avem încredere în tovarășii noștri, însă când bănuielile devin aproape certitudini, n-avem voie să ne lăsăm furati de situații care... Vezi, eu nu doresc să osîndim pe nimeni, deocamdată... Datoria noastră e să verificăm. Da, da, să verificăm. Nu vreau să cred că în Sanda ori în Mora... s-ar afla trădătorul. Nu pot să cred... Încă nu pot să cred, și de-accea spun că trebuie să verificăm... să verificăm... Deocamdată cu Sanda trebuie să ne purtăm ca și cu oricare altul dintre noi.

Tudor părea atîta de răscolită din pricina frămîntării care pusese stăpînire pe Ion, încît n-a fost în stare să-și susțină ipoteza, ci doar să murmure, cu părere de rău:

— Dacă Sanda n-ar fi venit cu povestea aceea ciudată despre Lara Vlasiu, dacă n-ar fi luat în seamă pălăvrăgeala acelui nebun, Dik, n-ar mai fi fost arestați Vlad și Oprea, nici noi nu ne-am mai sparge capetele căutînd un trădător. Și-apoi, de ce să credeți dumneavoastră că tocmai Silviu Mora ar fi acela? De ce tocmai el, cînd faptele ne-au arătat că și Sanda poate fi la fel de bine suspectată?

Simion a suspinat, emoționat și derutat în același timp:

— Unchiule, m-a întrebat el, dacă venea adevărata Lara Vlasiu, nu s-ar mai fi întâmplat toată istoria asta. Aşa-i?

— Mda...

— Şi-apoi, cred că Tudor avea dreptate când spunea că tare bine ar fi fost dacă lipsea povestea Sandei cu cele aflate de la Moş Dik.

— Poate.

— La urma urmei, tot nu pricep de ce Ela Jivan n-a spus celor din organizaţia voastră: „Măi fraţilor, Lara a fost arestată, siguranţa a vrut să vă trimită în locul ei pe o agentă cu pseudonimul Tina Ormazu, iar noi am înlăturat-o şi-acuma iată-mă pe mine în chip de Lara Vlasiu! Dacă era o utecistă cinstită aşa trebuia să facă.

— Băiete, lucrurile nu erau chiar aşa simple.

— Unchiule, doar n-ai să-mi spui că Ela chiar avea legături cu siguranţa?!

— Ba chiar despre aşa ceva doream să-ţi vorbesc.

— Hai! spune-mi că cineva dintre voi a şi văzut-o stînd de vorbă cu inspectorul, şi îţi jur că mă vei avea pe conştiinţă, fiindcă voi muri de rîs.

— Lasă că rezisti tu şi la o asemenea lovitură, i-am replicat eu, la fel de ironic. Atîta doar... că n-a fost văzută cu inspectorul, ci doar cu comisarul.

— Cînd?

Şi nepotul meu avea să afle că Sanda Rarău, de-ndată ce i-a părăsit pe Ion şi Tudor, s-a îndreptat spre casă. Pe drum, amintindu-şi că nu cumpărase pîine destulă, şi cum programul brutăriilor se terminase, s-a abătut pe la birtul din colţul străzii unde-şi avea locuinţa aceea pe care noi toţi o credeam Lara Vlasiu. Dar, surpriză! La numai cîţiva metri de local, un comisar discuta cu Lara.

— A numit-o în vreun fel?

— Nu.

— Păcat! a exclamat el, și s-a grăbit să mă întrebe: Dar ce anume discutau?

— Sanda a profitat de întunericul străzii — știi doar că ne aflam în plin război și toate luminile erau camuflante — și s-a strecurat după o ulucă mult mai înaltă decât statura ei, loc în care n-a putut rămîne decât aproape un minut. Sigur, n-a auzit ea cît ar fi dorit, însă destul ca să se îngrozească: Printre altele, polițistul a întrebat-o dacă tovarășii ei s-au fixat asupra celui care-i trăda, iar fata i-a răspuns: „Da; toți îl bănuie pe Silviu Mora“. Comisarul a rîs; „Măi, ai naibii oameni! Va să zică, și-au dat seama cine îi vinde! Pe urmă, arătîndu-se îngrijorat, i-a pus o altă întrebare: „Sper că și tu ai fost de părerea lor, nu?“ „Ba chiar m-am prefăcut că am ajutat la stabilirea trădătorului“, l-a asigurat falsa Lara. Sanda a renunțat să mai cumpere pîine, fiindcă trebuia să treacă chiar pe dinaintea lor, și a pornit spre casă.

— Spre casă? mi-a șoptit Simion, de parcă i-aș fi spus că fata pornise către o altă planetă.

— Dar unde trebuia să se ducă?

— La Dolman, la Hareș! Să-i fi informat imediat despre legăturile comisarului cu Lara, cum și despre ce discutaseră în legătură cu Mora. Ce nevoie mai aveau s-o confrunte pe falsa utecistă cu cele două femei — Ady Silvian și Maria Ganeș — spre a se convinge că Lara nu e Lara? Doar Sanda o văzuse cu polițistul, iar Dik a spus, mai înainte chiar, că falsa utecistă e omul siguranței.

— Ia-o mai domol, băiete și ține seama că atît povestea lui Moș Dik cît și discuția suspectei cu polițaiul au aceeași sursă de informare: Sanda Rarău! Simion se plesni cu palma peste frunte.

— Tii! Cum de mi-a scăpat asta? Sigur, ai dreptate, unchiule; cine ar fi pus mare preț pe o nouă învinuire adusă de Sanda, când ea însăși devenise suspectă de trădare? Fără îndoială că Dolman și Hareș și-ar fi spus: „Fata asta face o nouă manevră, văzînd că la prima acuzație împotriva Larei n-am sărit de bucurie, iar la intriga contra lui Mora (inspectorul i-a zîmbit prietenos), nu ne-am arătat convinși pe deplin că băiatul trădase“.

De data asta, nepotul meu judecase fără greșală. Acelea fuseseră gîndurile Sandei și, din pricina îndoielilor că nu va fi crezută, pornise spre casă.

— Cîteva minute mai tîrziu, a sosit Lara, am continuat eu.

— Sînt dornic să aflu ce i-a răspuns Sandei, când aceasta a întrebat-o despre legăturile sale cu poliția.

M-am silit să-i zîmbesc și i-am mîngîiat părul.

— De ce nu-mi răspunzi? s-a arătat flăcăul nemulțumit. Te porți cu mine de parcă m-ai pregăti pentru o grea operație.

Țin minte că în clipa aceea am rîs din toată inima. Întotdeauna, când cineva îmi ghicește intențiile, fac la fel, iar adevărul era că trebuia să-l pregătesc pe Simion pentru răspunsul ce-aveam să i-l dau, fiind convins că nu se aștepta la o atît de mare surpriză.

— Trebuie să știi că Sanda n-a întrebat-o: „Ce fel de legături ai cu poliția“, ci doar: „Unde ai în-tîrziat? Am fost îngrijorată“.

Băiatul a schițat un surîs admirativ pentru tactul fostei mele tovarășă de luptă și mă invită, printr-un gest, să-i reproduc mai repede răspunsul care urmase.

— Am discutat cu un tip de la siguranță, a mărturisit Lara, fără nici o ezitare.

— De la siguranță? a făcut ochii mari cealaltă, surprinsă. Dar ce legături poți avea tu cu asemenea indivizi?

— Întîmplătoare! a exclamat Lara, pîrînd amuzată.

— Ascultă, ştii . . . nu vreau să crezi că eu te suspectez, dar . . . dacă poţi, spune-mi ce ai discutat cu bărbatul acela.

Fata care credeam că luase locul utecistei trimisă de judeţeană a chicotit vesel:

— Voia să ştie dacă voi v-aţi dat seama cine vă trădează.

— Interesant! a exclamat Sanda, văzînd că aşazisa Lara nu minţise pînă aici. I-ai dat cumva vreun răspuns? s-a arătat ea oarecum indiferentă.

— Cum să nu? Trebuia!

— Trebuia?

— Păi, din moment ce pentru asta mă oprise!? . . .

— Bine, dar ce obligaţii aveai tu să discuţi cu el?

— Vai, Sanda! Omul mi-a vorbit ca unei vechi prietene . . . Ştii, nu-i politicoş să respingi brutal o conversaţie, mai ales cînd se anunţă interesantă. Şi, te rog să mă crezi, a fost cît se poate de interesantă.

Sanda fierbea de mînie. O clipă a simţit că-i vine să se repeadă asupra ei, dar imediat după aceea un sentiment neclar, o îndoială ciudată au făcut-o să se poată stăpîni.

— Mă rog, pe cine i-ai spus că bănuim noi de trădare?

— Pe Silviu Mora! a răspuns Lara, pe tonul cel mai firesc cu putinţă.

— Şi ce recompensă ai primit pentru asta? Presupun că asemenea informaţii au un preţ bun, s-a aprins iar Sanda.

— Da, recunosc; preţul a fost îmbucurător!

— Lara! Ce vrei să spui?

— Nimic altceva decît ceea ce am spus.

— Nu pricep.

— Simplu, draga mea: m-am bucurat că răspunsul meu l-a satisfăcut pe comisar. Și-acum, hai să mîncăm ceva, că mor de foame.

Ultima replică a Larei o năucise pe Sanda într-atîta, încît a așezat fața de masă pe pat, iar farfuriile le-a pus pe scaune.

— Ei! dar acum chiar că nu mai știu ce să cred despre Ela Jivan, adică... Lara Vlasiu — cum o socoteați voi, și-a mărturisit nepotul meu încurcătura în care se afla. De răspuns, a răspuns sincer la întrebările Sandei, însă ceva, ceva tot n-a mărturisit.

— Așa-i!

— Dar ce anume, nu-mi dau seama. A! Sigur! Sigur că asta e: relația ei cu polițaiul! Și-apoi, de ce îl declarase pe Mora ca trădător? Unchiule, Sanda n-a întrebat-o?

— Nu, pentru că ea intuise ceva care ție, se vede, ți-a scăpat. Oricum, deocamdată nu-ți bate capul cu această treabă, fiindcă cele două fete n-au mai discutat nimic pînă a doua zi, dimineța. Era duminică: îmi amintesc bine. Cea dintîi s-a trezit Lara. A început să deretice prin încăpere, iar cînd Sanda a întredeschis ochii, a întrebat-o:

— Vrei să-ți fac un ceai?

Drept răspuns, prietena lui Silviu a sărit din pat și s-a repezit să vadă cît era ceasul. Pe urmă a exclamat speriată:

— E foarte tîrziu! Și a început să se îmbrace.

Lara a privit-o lung, fără să-și ascundă mirarea:

— Dar ce-i graba asta?

— Lara, vezi, ar cam trebui să te grăbești și tu... pentru că... peste cîteva minute vor veni aici...

— Cine?

— Niște tovarăși de-ai noștri și...

— Și?

— Nu! a strigat Sanda, pradă frământării care pusesse stăpînire pe ea. N-am voie să-ți spun.

— Ia ascultă! s-a arătat Lara supărată, ce-nseamnă comedia asta?

— Nu insista. Apoi a oftat și, înecînd-o plînsul, abia a mai putut să murmure: Iartă-mă! Poate că nici nu este adevărat . . .

Lara Vlasiu s-a depărtat de noua sa prietenă, voind parcă s-o privească mai bine:

— Sanda, tu nu ți-ai pierdut cumva mințile?

Fata și-a plecat capul și, rușinată de propriile-i gînduri, i-a răspuns în șoaptă, repetînd:

— Poate că nici nu este adevărat . . .

— Ce? Ce să fie ori să nu fie adevărat? a strigat trimisa județenei, pierzîndu-și oarecum răbdarea.

Drept răspuns, cea întrebată i-a cuprins strîns umerii, i-a căutat privirea și cînd i-a întîlnit-o a murmurat:

— De-ai ști tu despre ce este vorba . . .

— Exact, nu . . . dar presupun că despre ceva urît, rău . . .

— Da, da, a recunoscut Sanda. Știi, pentru mine ar fi îngrozitor dacă . . .

Lara Vlasiu i-a curmat fraza, punîndu-i un deget pe buze. Apoi a sfătuit-o:

— Învață s-aștepți!

Sanda continuă să rămînă pradă îndoielilor sale, într-o asemenea măsură, încît nu se putu stăpîni, dorind să fie sigură de nevinovăția prietenei sale.

— Spune-mi, dacă te-aș întreba ceva . . . ceva cumplit, în legătură cu tine . . . ai recunoaște?

— Cred că da.

— Lara, eu nu pot trăi fără să cred în oameni! s-a arătat Sanda disperată. Și cu atît mai mult în tine, de care m-am apropiat foarte mult, și în care am avut încredere.

— Fii pe pace! Niciodată n-am făcut nimic rău sau urât.

— Niciodată... bîlgui Sanda, vrînd parcă să se încredințeze de toată cinstea pe care o citea în privirea hotărîită a Larei.

— Hai, spune-mi odată, ce dorești la urma-urmei să știi?

Și cum Sanda nu se încumeta să întrebe, Ela Jivan o făcu în locul ei.

— Vrei să afli dacă eu sînt sau nu Lara Vlasiu! Așa-i?

În clipa aceea răsunară cîteva ciocănituri la ușă.

Lara — căci așa vom continua a-i spune Elei Jivan — a deschis larg ușa încăperii sale. În prag se aflau Dolman și Tudor.

Secretarul părea obosit și preocupat, deopotrivă. Era zbuciumat de faptul că problema descoperirii trădătorului împiedica organizația noastră să-și îndeplinească misiunea de sabotare a mașinii de război hitleriste.

Tudor avea o față încremenită, lipsită de orice expresie.

Fata nu s-a sfiit să le arate cît era de surprinsă. Le-a făcut semn să intre în casă. Tudor a privit-o pe Sanda întrebător, dar suspecta l-a asigurat că nu-i anunțase acea vizită. Dîndu-și seama că spiritele aveau să se încingă și vrînd să curme de la bun început o ceartă între Hareș și Lara, secretarul a intervenit:

— Iată pentru ce ne găsim noi aici: fosta dumitale gazdă, Maria Ganeș, dorește să te vadă.

Lara s-a holbat la Ion, de parcă îi anunțase vizita unui extraterestru.

Tudor a sesizat deruta fetei și a întrebat-o:

— Nu-ți spune nimic acest nume?

Trimisa județenei a murmurat, nesigur: „Maria Ganeș, Maria Ganeș“, iar Tudor a insistat:

— Fosta dumitale gazdă.

— A! Da, da, sigur, fosta mea gazdă . . . s-a arătat Lara că-și amintește.

— Ei bine, dintr-o clipă într-alta va sosi aici, i-a declarat Ion.

— I-ați dat adresa?

— Nu. O va aduce Silviu.

Fata a rîs silit, s-a uitat la ei cu oarecare amărăciune și pe urmă le-a spus:

— Dacă vă îndoiiți că eu aș fi adevărata Lara Vlasiu, ar trebui să procedați altfel, și nu să mă supuneți unor probe umilitoare. Fac parte dintr-un organ utecist superior organizației voastre și, mai înainte de orice, se impunea să informați județeană.

Tudor o privea cu admirație și parcă abia își stăpînea un soi de bucurie ciudată:

Ion, însă, i-a răspuns:

— Eu am hotărît să se procedeze astfel: altminteri ar fi durat prea mult și, unde mai pui . . . am fi expus la cine știe ce primejdii pe încă un tovarăș de-al nostru.

Falsa Lara ridică din umeri, în semn de capitulare.

— Fie! a încuviințat ea, oftînd. Dar cum ați dat de urma fostei mele gazde?

— Silviu le-a descoperit, i-a răspuns Hareș.

— Ei, nu face pe modestul, a intervenit secretarul, Silviu le va aduce, tot el le-a căutat . . .

— Le va aduce . . . le-a căutat! Dar asta înseamnă că e vorba despre mai multe persoane, a ridicat Lara tonul nedumerită.

Dolman a zîmbit.

— Se vede că am uitat: e vorba și de fosta dumitale colegă, Ady Silvian.

— Silviu? Silviu Mora s-a ocupat de aceste două femei? a insistat Lara să afle.

— Nu! a înfirmat Ion Dolman, privind spre Tudor. El, el — Hareș le-a descoperit! Cît privește Mora, n-a făcut altceva decît să verifice dacă cele două cunoștințe care te-ar putea recunoaște cu siguranță mai locuiau încă la adresele știute și să vadă dacă ar dori să te viziteze.

— Unchiule, de ce trebuia să-i dea toate explicațiile astea, falsei Lara, secretarul vostru?

— Pentru că el era un om chibzuit și nu se priea ca alții.

Băiatul a chicotit vesel, și m-am bucurat că nu se supăraseră pentru ironia mea.

— Păi, a început el, chipurile nu prea sigur de sine, uite, de data asta nici eu nu mă grăbesc să trag vreo concluzie, dar... Simt, așa... că spusele lui Dolman nu erau o simplă sporovăială.

M-am uitat la el cu mult interes.

— Ascultă, nepoate, dacă-ți închipui că procedînd astfel mă vei putea trage de limbă, mută-ți gîndul.

A rîs din toată inima, dîndu-și seama că i-am ghicit intenția. Avea dreptate: Ion nu sporovăise doar ca să se afle în treabă, și Simion, de astă dată, fără să se mai joace cu mine de-a modestul și nehotărîtul, mi-a spus-o direct:

— Mi se pare mie că vorbele secretarului vostru erau un fel de „Pentru cine are urechi — să audă, iar pentru cine are minte — să priceapă!” N-am răspuns nimic, iar el a continuat: Acuma, vorba e: pentru ale cui urechi vorbise și cărei minți se adresase, că acolo, în afară de el se mai aflau Tudor, falsa Lara Vlasiu și Sanda Rarău. Nu?

— Așa-i! am confirmat eu și am dat semne că doream să continui, dar nepotul meu n-avea de gînd să se dea bătut cu una, cu două.

— Văd că nu te trage inima să-mi răspunzi, mi-a reproșat el.

— Dar nu m-ai întrebat nimic, am căutat să mă eschivez din nou.

— Stai, că nu-i chiar așa; adică nedumeririle pe care ți le-am mărturisit nu sînt niște întrebări? Mă rog, nu vrei să-mi răspunzi? Bineeee! Voi căuta să-mi răspund singur.

„Bravo, Simioane!“ mi-am spus în gînd, încîntat de perseverența tînărului meu ascultător.

— Unchiule, a început el, cu glas tăgănat, dacă Elei Jivan — cea care-i luase locul tovarăsei Lara — îi fuseseră adresate precizările pe care le făcuse Dolman în legătură cu aportul lui Tudor și Silviu, atitudinea secretarului vostru poate fi apreciată ca o tactică foarte ciudată...

— Interesant!

— Cred că a vrut s-o liniștească în legătură cu presupusul ei complice, Mora.

— Fii mai explicit, băiete.

— Simplu! mi-a răspuns nepotul meu, și s-a grăbit să-mi reproducă gîndul lui Dolman, așa cum și-l închipuise el; „Fii pe pace, nu Silviu este acela care a avut inițiativa verificării tale; el n-a fost decît un executant în planul nostru.“ Numai că nu îmi este prea clar de ce a făcut-o atentă: „Pericolul vine de la Tudor!“

L-am sărutat pe amîndoi obrazii. Eram, deopotrivă, fericit și emoționat; judecata băiatului mi se părea mult prea matură pentru vîrsta pe care o avea și, dacă n-ar fi vorba de nepotul meu, v-aș spune că în clipa aceea l-am socotit o excepție. Dealtfel, vă pot mărturisi că am mai fost pus în asemenea situații de băieți și fete de-o seamă cu Simion și, de la o vreme, am început să cred că în țara noastră s-a născut o generație de aur, de copii frumoși și foarte... dar

foarte deștepți. O! Simion merita din plin să-i mărturisesc sfârșitul povestirii, ca el să afle cât de bine chibzuise situația și ce limpede îi fusese judecata, dar acel amănunt care lui îi era necunoscut, și pe care eu îl socoteam cheia întâmplărilor de odinioară, mă împiedica să-i dau satisfacția meritată de el, pe deplin. Și m-am pomenit istorisindu-i, în continuare, cum, după tactica lui Ion Dolman, în camera falsei Lara și-a făcut apariția tânărul Mora. Puștiul respira agitat, ca după o îndelungată alergătură; dar pentru un ochi mai experimentat, putea fi clar că nu oboseala, ci emoția era pricina stării sale.

— Tovarășe secretar, a început Silviu, doamna Maria Găvan va sosi ceva mai târziu. În schimb, a venit domnișoara Ady Silvian.

— Poate intra? a întrebat-o Dolman pe Lara.

— Cum să nu? Doar eu am invitat-o, a răspuns fata, pe un ton care trăda ironie.

Mora a țîșnit afară din încăpere și după câteva clipe a revenit cu Ady.

Noua sosită era îmbrăcată după ultimul jurnal de modă franțuzească; fața îi era tot boită exagerat, iar pantofii din piele veritabilă de crocodil aveau niște tălpi care-i îngreunau mersul, făcînd-o să pară că umblă pe niște picioroange. Și-a rotit privirea în jur și a strigat cu o bucurie forțată:

— Ady! pentru toată lumea. Așa mă cheamă! Cînd a dat cu ochii de falsa Lara Vlasiu, s-a năpustit asupra ei, acoperindu-i obrajii cu sărutări. Lara! Scumpa... buna mea Lara! Prietena mea Lara! Și, întorcîndu-se către ceilalți, le-a declarat, silindu-se să pară cât mai emoționată: A fost cea mai bună prietenă a mea... Atîta doar... am avut și necazuri din pricina ei.

— Necazuri? a întrebat Tudor.

— Da . . . uneori, seara, ne călcau polițiștii. A oftat adînc și, uitîndu-se spre aceea pe care o recunoscuse, a întrebato-o: De ce te căuta poliția? Dar, neprimind răspuns, a continuat să se adreseze celorlalți: Mereu o căuta poliția, dar pot să jur că Lara n-a furat nimic.

— Ei, dar nu numai pe hoți îi caută poliția, a intervenit Dolman.

Ady s-a arătat foarte surprinsă de remarcă secretarului, și numai după o vreme a murmurat:

— Nu cumva . . . Lara făcea comerț de bursă neagră, pe vremea aceea? Vai, ce șmecheră! a exclamat vizitatoarea, întorcîndu-se către fata suspectată de noi. Cum, tu? Am stat împreună, am împărțit același pat, am lucrat la același spital aproape un an și mi-ai ascuns că făceai negustorie? Lara! Înseamnă că tu n-aveai încredere în mine, și asta mă doare foarte . . . foarte mult. Gîndiți-vă, domnilor, s-a întors ea spre cei trei, cît de expusă eram unei arestări, pentru că, spuneți și voi, cine ar fi crezut că biata de mine nu aveam habar de afacerile colegei care locuia și muncea împreună cu mine?

— Unde ați locuit împreună cu Lara? a întrebato deodată Hareș.

— La coana Jana, pe fundătura Duzilor, însă după o vreme Tuțu a primit o telegramă și . . .

Fraza i-a fost curmată de intervenția lui Ion:

— Cine e Tuțu?

— Lara! Așa-i spuneam noi, colegele de la spital, a explicat Ady și a continuat: După ce a primit telegrama, Tuțu a părăsit-o pe coana Jana.

— Sper că n-ai rămas datoare, la fosta gazdă, a ironizat-o Hareș pe falsa Lara.

Fata l-a privit încruntată:

— Fii pe pace! Niciodată și nimănui n-am rămas datoare. Apoi, întorcîndu-se spre Sanda, a continuat:

Nici măcar pentru o clipă de încredere n-am rămas datoare.

— Ce-i cu telegrama, domnișoară Ady? a întrebat Ion.

Excentrica musafiră l-a privit lung, de parcă atunci ar fi aflat despre așa ceva. Pe urmă, amintindu-și, vorbi cu ton răspicat:

— A, da . . . murise tatăl Larei.

— Când? a intervenit fata despre al cărui părinte era vorba.

— Păi . . . anul trecut . . .

În clipa următoare, Lara a înșfăcat-o de bluză, strigându-i:

— Ia ascultă! Tatăl meu a murit acum nouă ani; trebuia să știi asta, că doar am locuit împreună atîta vreme. Nu? Pe urmă a eliberat-o din strînsoarea mîinilor sale.

Tudor a început să se agite, privind-o neliniștit pe Lara care părea să-și fi pierdut cumpătul. Mora și Sanda nu mai știau ce să creadă, iar Dolman, singurul dintre ei, zîmbea cu un aer absent.

Ady s-a căznit să plîngă, dar, neizbutind, a început să se vaite:

— Dacă ții la mine, plîng. Să nu mai ții la mine, Lara. Poate nu-ți pare bine că am venit să te văd?

— Vai de mine! i-a răspuns Lara, cum să nu mă bucur de revederea noastră, după ce mi-am dorit-o atît de mult? Și, privind către ceilalți, a continuat pe același ton ironic: Știți doar cît am insistat s-o găsiți pe Adyșor!

— Poate că doriți să rămîneți singure? a sugerat Tudor. Poate vreți să depănați unele amintiri?

— Da, da! s-a arătat entuziasmată vizitatoarea, dar Lara i-a tăiat elanul:

— Nu văd ce ne-ar împiedica s-o facem de față cu oricine.

Musafira a schițat un gest de renunțare, însă cea suspectată de noi a insistat:

— Hai! Dă-i drumul, că doar pentru asta am ținut așa de mult să te revăd!

Glasul fetei era atît de aspru, încît Ady pricepuse că nu se putea aștepta la nimic bun din partea ei, astfel că blîgii, speriată:

— Tuțu, dacă nu vrei, nu vreau nici eu. De ce să afle ei întâmplările prin care am trecut noi? De ce? Nici nu cred să-i intereseze și . . . și nici n-ar fi frumos să vorbim . . . de parcă am fi singure.

— Ba să vorbim! a tunat Lara. Să vorbim! că de-aceea te găsești aici!

Ady s-a retras spre Tudor, cerîndu-i parcă ajutor. După cîteva clipe, a întrebat, într-o doară:

— Lara, unde naiba ai dispărut atîta vreme?

Chipul celeilalte s-a luminat deodată:

— Am fost bolnavă de nervi!

Vizitatoarea s-a cam speriat și, apropiindu-se de ușă, abia a mai însăilat cuvintele:

— Vorbești serios?

— Da! a strigat Lara.

— Și . . . și te-apucă . . . așa . . . din senin?

— Nu! numai atunci cînd prietena . . . cînd cea mai bună prietenă a mea nu știe că taică-meu a murit acum nouă ani, și nu anul trecut. Pricepi?

Ady a apăsat clanța și a zbughit-o afară din odaie.

— N-ai fost prea amabilă cu fosta dumitale colegă, a dojenit-o Ion Dolman pe Lara, dar se vedea cît de colo că întîlnirea ei cu deșuchiata aceea îl distrase de minune.

Tudor, însă, a muștrat-o cu toată seriozitatea.

— Firesc! a aprobat Simion. Nu găsesc nimic amuzant în confruntarea aceea, iar Hareș avea tot drep-

tul să fie supărat, fiindcă el inițiasse acțiunea de verificare a Larei și a lui Silviu Mora!

— Da, el propusese asta.

Băiatul părea să nu fi auzit răspunsul meu; era cu gândul în altă parte și curînd avea să mi se confirme această impresie, pentru că deodată l-am auzit vorbindu-și singur:

— Ia stai! Oare nimeni n-a băgat de seamă că falsa Lara Vlasiu a pus-o la punct pe fosta ei colegă, precizîndu-i că rămăsese orfană de tată acum nouă ani, și nu anul trecut?

— Și ce-i cu asta? m-am prefăcut eu că nu pricep.

— Cum „Ce-i cu asta”? Dumneata nu-ți dai seama că în vorbele și purtarea Larei era ceva nefiresc? Iată, de pildă... numai faptul că ea a îndrăznit s-o cerceteze pe Ady, în loc să se bucure că aceea s-a înșelat, asemănînd-o cu Lara cea adevărată, îmi spune că... ori nu se temea de demascare, ori juca atîta de tare, dîndu-și seama cît de mult era încolțită. Oricum, aici e lacătul care închide misterul povestirii duminicale, dar eu încă n-am găsit cheia.

— Într-adevăr, dar numai unul dintre lacăte.

O vreme, între noi s-a așternut tăcerea aceea apăsătoare, care se lasă ori de cîte ori oamenii ajung într-un moment de supremă încordare și, ca să pun capăt acelei stări m-am pornit să-i relatez mai departe cum Silviu Mora plecase grăbit s-o conducă pe Ady, dar, spre surprinderea celor din camera fetelor, puștiul reveni după numai trei-patru minute, anunțînd:

— A sosit doamna Maria Ganeș!

Ceilalți au privit întrebător spre Lara.

— Să poștească, a spus fata și mai iritată decît la venirea fostei sale colege. Doar și pe ea tot eu am invitat-o.

Tudor a făcut haz de vorbele celei pe care o verifica după planul său, dar Ion, pe un ton hotărît, i-a

atras atenția că nu-i vreme de glume și a rugat-o pe Lara s-o primească frumos pe fosta ei gazdă. După aceea i-a spus lui Silviu s-o aducă pe bătrână.

Maria Ganeș, văzută acum la lumina zilei, părea să nu fi trecut de șaizeci de ani, iar dacă judeci după îmbrăcămintea ei viu colorată și pe deasupra mai ținea seamă și de pieptănătura băiețească, erai obligat — măcar din politețe — să nu-i dai nici cincizeci de ani.

Spre deosebire de Ady, doamna Ganeș și-a făcut o apariție gravă, aproape solemnă, chipul ei trădând o emoție bine dozată și o bucurie reținută. A rămas în pragul ușii, dând impresia că nu știe încotro s-apuce, iar Silviu n-a îndrăznit s-o îndemne: „Poftiți! Intrați, că de-accea ați venit”.

Tudor a profitat de nehotărîrea noii vizitatoare și, apropiindu-se de Lara, i-a șoptit:

— Recunoașterea dumitale de către această persoană are foarte mare importanță. Te fac atentă că va fi o operațiune destul de anevoioasă pentru ea și... ți-am fi recunoscători, atît eu cît și tovarășul secretar, dacă nu ne vei mai oferi o scenă care s-o pună pe fugă și pe această martoră.

— Și... de ce spunei că va fi anevoioasă recunoașterea mea de către această femeie? a întrebat fata, tot în șoptă.

— Pentru că este oarbă! a murmurat Dolman.

— Iar orbii nu pot fi mințiți! a precizat Hareș.

Simion se frămînta pe loc, semn că ceva îl nemulțumea.

— Ce-i? Ce nu-ți convine? am vrut eu să aflu.

— Unchiule! de ce a intimidat-o Tudor? Voia să-i zguduie cît de cît încrederea în sine și astfel să-i mai șubrezească jocul „de-a cine-i mai tare”? A respirat adînc și a murmurat cu oarecare îndoială: Cred că aici se află cel de al doilea lacăt al istorisirii dumitale

și — a adăugat el, cu amărăciune — văd că iar îmi lipsește cheia.

L-am asigurat că numai ascultându-mă va afla cheile tuturor lacătelor, pentru că acestea din urmă erau mai multe decît două, cîte observase el, deocamdată.

Și am continuat să-i spun cum, după cîteva clipe de ezitare, Maria Ganeș a pătruns pînă în mijlocul camerei unde s-a oprit și, instinctiv parcă, și-a întins ambele brațe, căutînd ceva de care să se sprijine.

Sanda Rarău, îndemnată de Tudor Hareș, i-a venit în întîmpinare, oferindu-i brațul, drept reazim.

— Vă susțin eu, doamnă. Încă doi pași, și vă veți putea așeza.

Fosta gazdă a Larei Vlasiu și-a plimbat o palmă de-a lungul brațului Sandei, pipăindu-i umărul, gîtul și apoi obrații. Pe urmă i-a cuprins palmele și a vorbit pe un ton coborît:

— Tu ești fata care m-ai vizitat împreună cu un tînr. Te cunosc după umezeala palmelor și după glas. Așa-i?

— Da! a răspuns Sanda, fără ezitare.

Pe urmă, bătrîna s-a lăsat condusă și așezată pe un scaun pus mai spre mijlocul încăperii, de unde a întreat:

— Dar unde e scumpa mea Lara?

Hareș i-a făcut Sandei un semn, îndemnînd-o s-o facă să creadă de data aceasta că ea era cea despre care se interesase bătrîna.

— Eu sînt Lara! a șoptit Sanda, să nu i se recunoască vocea.

Doamna Ganeș s-a ridicat de pe scaun, și-a repezit mîinile în direcția fetei, dar n-a ajuns-o.

— Minți! Pe mine nici șoaptele nu mă pot minți. Apoi, parcă înecînd-o plînsul, a strigat cu glasul su-grumat de furie: Oriunde aș fi, nu mi-e frică! Eu am

mai fost chemată la siguranță pentru Lara; pe vremea aceea mai vedeam. Dar și atunci, ca și acum, vă jur că fata asta n-a făcut nimic rău. Și-a acoperit fața cu palmele, iar Tudor a ajutat-o să-și reia locul pe scaun. Oricine ați fi și oriunde m-ați fi adus, spun că nu-i frumos ce faceți. Sînt văduva unui aviator erou. Am rămas singură și nenorocită, iar voi mă batjocoriți. Asta-i foarte urît!

Dolman i-a luat mîinile într-ale sale și i-a cerut scuze pentru întîmplarea de mai înainte, iar bătrîna l-a întrebat:

— Dacă șeful, cel care a pus la cale batjocura de adineaori, nu are nimic împotriva, pot să plec?

— Nu el este șeful, ci eu, a asigurat-o Ion Dolman.

Maria Ganeș a început să-i pipăie palmele cu multă luare-aminte și într-un tîrziu i-a spus:

— Ai mîini de om sincer. Aș vrea să știu cît mai rămîn arestată la voi.

Se vedea că pe Dolman expresia oarbei îl îndurerează.

— Nu sînteți arestată.

— Dar Lara? a îndrăznit vizitatoarea să întrebe, prinzînd încredere în noul său interlocutor.

Nu știa nimeni ce urmărea Dolman, pentru că, uitîndu-și parcă amabilitatea de pînă atunci, i-a răspuns pe un ton dur, neprietenos:

— Va rămîne în beciurile noastre, atîta timp cît va fi necesar.

În secunda următoare, Maria Ganeș s-a ridicat de pe scaun, căutînd parcă chipurile tuturor, ca după aceea să bîguie trist:

— Păcat că nu vă pot întîlni privirile! Și mîinile sale au prins să se frămînte, trădînd o mare neliniște.

Tudor, impresionat poate de zbuciumul femeii, i-a făcut Larei semn, iar fata s-a apropiat de oarbă, atingîndu-i un umăr.

Maria Ganeș a tresărit, i-a prins mîna, s-a ridicat și a început să-i pipăie gîtul și obraji.

— Lara! a exclamat ea, într-un tîrziu, fetița mea dragă, ai slăbit.

— Vorbește, Lara! a tunat Hareș, vrînd și dovada recunoașterii de către oarbă, prin ascultarea glasului fetei.

— N-am ce să-i spun, a răspuns tînăra și s-a depărtat de Maria Ganeș.

Tudor a muștrat-o pe Lara, printr-un gest elocvent, dar oarba, intuind, se vede, nemulțumirea celor din jurul fetei, îi sări în ajutor:

— Foarte bine! Foarte bine, draga mamei . . . oi fi obosită . . . chinuită . . . vai de sufletelul tău, și-acuma, pe lîngă necazurile tale, îți mai faci griji și pentru mine. Mie . . . cine mi-ar lua viața și-ar face po-mană, că eu n-am curaj, a mai spus ea, repezindu-se spre locul unde tînăra se retrăsese. A întins brațele, iar ochii ei rătăceau aiurea în căutarea Larei, și după un timp a implorat-o: Mai vino o dată lîngă mine!

Utecista n-a dat curs acelei rugăminți, iar bătrîna și-a motivat dorința într-un fel care pe ceilalți i-a impresionat:

— Vreau să știu dacă mai ai alunița aceea pe față! Într-adevăr, falsa Lara Vlasiu avea o aluniță prominentă pe obrazul sîng, pe care, însă, cei de față parcă abia atunci o descoperiseră.

— Deci, asemănarea Elei Jivan cu Lara Vlasiu era perfectă, mai ales pentru cineva care avea s-o identifice fără s-o vadă, dar cercetînd-o îndeaproape, concluzionă Simion.

— Nu uita și glasul, am spus eu într-o doară.

— Asta se mai poate imita, dar o aluniță . . . o aluniță adevărată — ce coincidență fericită pentru falsa Lara!

— Măi băiete, întrebarea este dacă adevărata Lara avea un astfel de semn pe obraz?!

Țin minte că, la auzul acestor vorbe, nepotul meu și-a ațintit ochii într-aiurea, de parcă ar fi căutat în neant înțelesul acestei întorsături a vorbelor mele. O vreme a tăcut și apoi a dat din cap trist:

— Iată al treilea lacăt! dar pe acesta dumneata nu mi l-ai arătat și, drept să-ți spun, din pricina asta nici un îndrăznesc să presupun care ar fi cheia.

L-am bătut pe umăr, încredințându-l că n-avea nici o vină și i-am explicat că nu putea să-i fi trecut prin minte o asemenea întrebare: dacă adevărata Lara avusese ori nu o aluniță. Și-apoi, deocamdată nu asta era important, ci continuarea confruntării Mariei Ganeș cu tînăra care o substituise pe utecista trimisă nouă, inițial, de județeană.

Oarba a încercat să se întoarcă la scaunul ei, dar s-a lovit de masă, Tudor s-a repezit s-o ajute, iar Dolman i-a adus scaunul mai aproape. Bătrîna însă nu s-a mai așezat.

— Dumitale îți vorbesc, a spus ea într-un tîrziu, și s-a grăbit să precizeze: dumitale, cel mai mare în grad! Mai ești aici?

Ion i-a atins o mîină:

— Da, n-am plecat.

— Vreau să-ți fac o mare rugămintă... Să n-o chinuiți pe Lara... E un copil necăjit, și dacă a făcut vreo prostie, apoi să știți că nu-i numai ea de vină. A dus-o greu în copilărie... Foarte greu! Și, mai la urma-urmei, să știi dumneata, domnule... că nimic nu-l face pe om să-și piardă mințile mai rău ca mizeria. A răsuflat adînc, și-a petrecut batista pe deasupra ochilor și a continuat: Uite, eu cred oamenilor și, ca dovadă, cu toate că n-o duc prea bine cu banii, chirie de la fata asta, cît a stat la mine în gazdă,

dacă i-am luat pe jumătate din cât ne învoiserăm. A oftat de câteva ori și apoi l-a întrebat pe Dolman: Auzi, șefule? Când îi dați drumul fetei? Și, pentru că n-a primit nici un răspuns, i-a cerut Larei ca, de-ndată ce se va afla liberă, să revină la ea în gazdă.

— Bine, doamnă Ganeș, a răspuns fata pe un ton indiferent.

Oarba a spus că vrea să plece și a cerut o mașină care s-o ducă acasă. Tudor a asigurat-o că mașina o aștepta și i-a făcut un semn Sandei Rarău, care s-a arătat gata s-o ajute pînă în stradă. În drum spre ușă, s-a oprit, căutîndu-l parcă pe Dolman:

— Domnule! dumneata ăla mai cumsecade, care zici că ești șeful lor, îți trece prin minte cîtă lumină ai aduce în bezna mea, dac-ai lăsa-o pe Lara să mă conducă acasă? Știi dumneata ce pomană ți-ai face?

Impresionată de spusele bătrînei, Sanda i-a cuprins mîinile într-ale ei și a asigurat-o că, de-ndată ce Lara va putea, o va sili — dacă va fi nevoie — ca primul drum să-l facă acasă la fosta sa gazdă.

— N-ar trebui să te cred, a murmurat doamna Ganeș, pentru că mai înainte m-ai mințit, prefăcîndu-te că ești Lara. Da, da, n-ar trebui să te cred, dar acum pari sinceră.

Sanda a ajutat-o să-și continue drumul, însă oarba s-a oprit, numai pentru o singură clipă, în dreptul unei oglinzi atîrnată în apropierea canatului ușii și, privindu-se, și-a îndreptat bretonul. Apoi a plecat.

— Asta-i culmea! a explodat glasul lui Simion. Ce-a spus Dolman?

— Cred că n-a observat.

— Dar Tudor?

— Nici el.

— Silviu?

— Da; și Silviu și Sanda.

— Cum au reacționat? a vrut să știe băiatul.

— Au schimbat o privire și s-au asigurat că amîndoi observaseră același lucru. Deocamdată, asta le-a fost de ajuns.

Nepotul meu a căzut pe gînduri, și numai după o vreme de îndelungată chibzuință, cînd se vede că s-a simțit mai sigur pe judecata lui, mi-a mărturisit:

— Știi, oarba este cel de al patrulea lacăt al misterului acestor întîmplări, dar, cu toate că aici mi-ai pus și cheia pe tavă, mă simt încurcat și mai rău.

I-am zîmbit și m-am uitat la el plin de nedumerire. Băiatul, însă, nu m-a lăsat s-aștept prea mult:

— Dacă Maria Ganeș nu era cu-adevărat oarbă, atunci pe cine trebuia să amăgească, pe cine să apere și în ce scop!? Să-i luăm pe rînd . . .

— Fie! m-am învoit eu.

— Primul — Dolman! Ei bine, secretarul vostru n-o cunoscuse mai înainte, a socotit-o oarbă și s-a purtat frumos.

— Adevărat! l-am aprobat eu.

— Al doilea om din organizația voastră, Tudor! El era acela care a descoperit-o pe Maria Ganeș, a propus-o lui Dolman pentru confruntare cu Lara, a urmărit, în același timp, să-l verifice și pe Mora — dar să ne oprim aici și să vedem consecințele. Va să zică, este de presupus că Tudor știa dacă fosta gazdă a Larei era ori nu oarbă. Și dacă știa că se prefăce, atunci s-a folosit de o martoră falsă pentru a-și acoperi complicea, adică pe Lara.

— Dragul unchiului, dar Tudor, zic eu, poate că nu știa betșugul acelei bătrîne, ci doar aflase numele ei printre aceia care o cunoscuseră pe fata trimisă nouă de județeană, am căutat eu să-l încerc.

Și-a ridicat umerii în semn de nehotărîre, și-apoi mi-a spus:

— Chiar dacă merg din nou numai pînă la jumătatea drumului, să știi că totuși nu l-am greșit. Dar, dacă am greșit undeva, atunci am făcut-o numai din cauză că nu știu încă niște amănunte. De pildă, Tudor făcuse cu Maria Ganeș un joc pentru acoperirea falsei Lara Vlasiu, ori jocul acela era menit s-o prindă pe impotoare într-o cursă din care să nu mai scape? Vezi? Asta nu știu.

— Bravo! l-am felicitat eu, amîndouă presupunerile au valoare egală, dacă ținem seama de stadiul în care ne aflăm cu povestirea. Dar nu mi-ai spus ce crezi despre ceilalți.

Simion se bătu cu palma peste frunte și zîmbi încurcat:

— Era să uit! Să începem cu Silviu Mora: puștiul — cum îl numești dumneata adesea — s-a dus la persoanele indicate de Tudor, adică la Ady și Maria Ganeș. Dacă Tudor nu le cunoștea, iar Silviu era adevăratul complice al falsei Lara, putea aduce pe oricine altcineva, în locul adevăratelor martore, cu ajutorul cărora organizația voastră dorea s-o confrunte.

— Nu! m-am pomenit eu iar strigînd. N-avea pentru ce să recurgă la asemenea trucuri.

— Unchiule, și-a schimbat el gîndurile după o vreme, marea piedică în calea aducerii unor false martore de către Silviu Mora era Sanda, pentru că băiatul a fost tot timpul împreună cu ea în căutarea lor. Cum de nu m-am gîndit la asta? Ei, ți-aș mai spune ceva și despre Sanda, însă mă tem să nu te amărăsc iar...

— Asta-i bună! Doar nu-ți închipui că m-aș putea supăra pentru niște presupuneri.

— Bineee! Atunci, iată ce cred că s-ar fi putut întîmpla cu prietena lui Silviu, a început el pe un ton hotărît, dar s-a oprit brusc, privind într-aiurea.

— Ei, hai, zi!

— Îți amintești de privirea complice pe care Silviu a schimbat-o cu Sanda când a observat că Maria Ganeș nu era oarbă?

— Da...

— Și-atunci, n-am voie să bănuiesc că Sanda a trădat, dându-și mâna cu Silviu? Avea dreptate Tudor Hareș.

Am rămas pe gânduri. Mi-am aprins o țigară, am tras câteva fumuri, înadins parcă tot amânând reluarea povestirii, pentru ca numai într-un târziu să mă pornesc a-i spune că imediat după revenirea Sandei, Tudor Hareș a compătimit-o pe oarbă, adresându-se Larei:

— Biata femeie, îți simte lipsa! Probabil că o mai ajutai la citit.

— Nu, l-a întrerupt fata, își citea singură.

— Da?! s-a arătat Hareș surprins. Va să zică, pe vremea când locuiai la ea în gazdă, bătrîna nu era oarbă...

— Ba era! a precizat Lara, zîmbind batjocoritor.

În clipa următoare, utecistul Mora a țîșnit plin de indignare:

— Tovarășe Tudor, am fost trași pe sfoară! Fata asta nu este adevărata Lara Vlasiu!

Dar, de-ndată ce Silviu Mora și-a terminat fraza, ușa camerei s-a deschis brusc și meșterul Alexe Hogaș, instructorul de partid care se ocupa de organizația noastră, a apărut în prag.

— Bună dimineța! a spus el, părînd bucuros.

— Bună dimineța, tovarășe instructor! i-au răspuns ceilalți, aproape în cor.

Meșterul a intrat, a închis ușa cu grijă și s-a îndreptat spre Lara.

— Ce mai faci? a întrebat-o el pe fată, întinzîndu-i mâna.

— O cunoașteți? a întrebat Tudor, părînd foarte tulburat.

Alexe s-a întors spre el și i-a răspuns, zîmbindu-i:

— Cum să nu? Și încă de mult! Nu-i așa, tovarășă Lara Vlasiu? a întrebat-o el pe tînără, revenind cu privirea la ea. Pe urmă a rîs cu poftă și poate că veseliea lui ar mai fi durat, dacă Mora nu și-ar fi plesnit fruntea cu palma și n-ar fi părăsit încăperea, bîguind uimit:

— Cum? și meșterul . . . !?

Bătrînul a pufnit iar în rîs, dar se vedea cît de colo că de crispare. Apoi a făcut secretarului nostru un semn pe care doar el să-l fi observat.

Dolman a motivat că trebuie să meargă cu Sanda la o întîlnire foarte importantă și a plecat împreună cu ea. După cîteva minute, meșterul i-a cerut lui Tudor să-l lase singur cu Lara. Hareș a părăsit încăperea, dar a rămas dincolo de ușă pentru a asculta ceea ce avea să discute Alexe cu Lara.

— Unchiule! a strigat plin de entuziasm Simion, dacă Silviu s-a purtat copilărește, ori a jucat foarte tare acuzîndu-l pe meșter că recunoaște pe falsa Lara drept cea adevărată, are mai puțină importanță decît . . .

— Decît ce anume?

Bucuros de interesul pe care i-l arătam, nepotul meu s-a pornit să-mi explice:

— Păi, cel mai important lucru în clipa aceea era să se știe de ce Alexe o acoperea pe falsa Lara Vlasiu, adică pe Ela Jivan, nu? Că — să ne-amintim — ea discutase la un colț de stradă cu comisarul, informîndu-l că organizația voastră îl bănuia pe Mora ca fiind trădătorul. Și-apoi, a pășit printre voi mințindu-vă în legătură cu adevăratul ei nume. Iată numai două elemente care mă îndreptățesc să spun că Tudor

a procedat cît se poate de bine, rămînînd s-asculte discuția ei cu meșterul.

— Măi copile, am căutat eu să-l potolesc, dar tu vrei să uiți că Alexe era un om cinstit?

— Nu, dar tot el, omul cinstit, s-a pus chezaș pentru o impoștare.

— Ia să-ți spun eu ce a ascultat Tudor la ușă, și după aceea vom mai vedea . . .

Simion mi-a făcut semn că s-a supus, încrucișîndu-și mîinile la piept ca un școlar gata s-asculte o lecție de istorie; căci lecție de istorie, și nu altceva, era tot ce-i relatasem pînă atunci, ca și ceea ce avea să urmeze.

— Am trecut prin clipe grele, s-a auzit glasul Larei.

— Ai trecut tu prin altele și mai grele, a conso-
lat-o bătrînul.

— Nu, n-aveți dreptate; în alte ocazii, măcar începutul mi-a fost mai ușor, pe cînd aici, de-ndată ce-am venit, m-au întîmpinat cu neîncredere, a spus fata, pe nerăsuflăte.

Meșterul a început să se plimbe, judecînd după zgomotul pașilor. Apoi, calm, i-a explicat:

— Fată dragă, era și firesc; ei o așteptau pe Lara Vlasiu, cu o zi mai înainte, iar tu ai apărut a doua zi. Probabil că s-au gîndit și ei la cîte se puteau întîmpla într-o zi și o noapte.

— Bine, dar eu . . .

Zgomotul pașilor a încetat odată cu fraza între-
ruptă a fetei și nimeni n-ar fi putut jura cine pe cine a frînat: mersul — vorba, ori viceversa?! Cert este că Lara nu și-a terminat de rostit gîndul, iar Alexe, grăbindu-se parcă, a căutat s-o liniștească:

— Fii pe pace! O să le treacă lor neîncrederea, dacă nu le-o fi și trecut chiar din clipa cînd m-au auzit numindu-te ca pe cea așteptată de ei.

Lara a oftat prelung, iar Alexe a întrebat-o oarecum îngrijorat:

— Ce se petrece cu tine? Ți este frică, ori te simți numai obosită?

— Am ajuns la capătul puterilor.

— Exagerezi!

Dincolo de tăblia ușii Tudor Hareș a auzit un zgomot ca de mobilă răsturnată; Lara se izbise de un scaun, trântindu-l pe dușumea.

Instinctiv, Tudor a dat să fugă, crezînd că cineva din odaie avea de gînd să iasă, și făcu zgomot.

Dar, în ciuda acestei întîmplări, cei dinăuntru au continuat:

— Dumneavoastră știți că toată dimineața m-au confruntat cu niște persoane pe care nu le-am cunoscut niciodată.

Bătrînul a rîs scurt și n-a întîrziat să-și arate nepăsarea:

— Ei, și?

Față de indiferența lui Alexe, fata a ripostat, cu disperare în glas:

— Nu pricepeți că am fost pusă de față cu niște oameni pe care nu i-am văzut în viața mea? În viața mea!

— Asta înțeleg, i-a răspuns meșterul, dar nu găsesc nici o explicație neliniștei tale exagerate.

A urmat o lungă pauză, iar cînd cel de-afară tocmai se pregătea să-și părăsească locul de unde asculta, crezînd că discuția se terminase, glasul lui Alexe s-a făcut din nou auzit:

— La urma-urmei, ți-au spus pentru ce te-au confruntat cu femeile acelea?

— Femeile?! a strigat Lara surprinsă. Va să zică dumneavoastră știți că vor recurge la un asemenea procedeu; poate că știți chiar cine erau?!

— Te-am întrebat dacă ți-au spus pentru ce le-au adus aici, la tine?

S-a auzit un oftat prelung și apoi vocea obosită a fetei:

— Da; mi-au mărturisit că se îndoiau de identitatea mea... Ce mai? Voiau să se convingă că sînt cu-adevărat Lara Vlasiu.

Bărbatul a rîs din nou. Apoi a vrut să afle dacă vreuna dintre cele două martore a manifestat o ezitare, fie cît de mică, iar cînd fata i-a răspuns că femeile s-au arătat că o cunoșteau de cînd lumea, el a exclamat mulțumit:

— Bravo! Ai văzut? Ești la adăpost de orice bănuială!

— Vedeți dumneavoastră, pe mine tocmai asta mă îngrijorează.

— Ce anume?

— Siguranța martorelor că se găseau în fața Larei Vlasiu. Oi semăna eu cu aceea, dar nici surori gemene n-am fost. Dacă mai aduceau încă două-trei persoane ca să mă „recunoască“ la fel ca ele, jur că aș fi început să cred că sînt cu-adevărat Lara, și nu Tina Ormazu.

Mă așteptam ca, auzind răspunsul falsei Lara (Ela Jivan), Simion să sară, ca de obicei, cînd sesiza ceva insolit, dar, spre mirarea mea, băiatul mă privea cu niște ochi care parcă-mi spuneau: „Aștept să te corectezi. Fata aceea a spus, desigur, că ar fi început să se creadă Lara, și nu Ela Jivan, dar în nici într-un caz Tina Ormazu.“ I-am susținut privirea, silindu-l să-mi ceară explicația pe care n-aveam de gînd să i-o dau, fiindcă nu mă hotărîsem să-mi închei povestea aici.

— Unchiule, cred că falsa Lara n-a pronunțat numele Tinei Ormazu.

— Ba da.

M-a privit iar dezorientat.

— De ce? a vrut el să afle.

— Fiindcă... așa a socotit ea că e bine.

— Va să zică, a făcut-o intenționat?!

— Întocmai, i-am tăiat eu orice speranță că va căpăta explicația dorită.

Dar băiatul, ca de obicei, n-avea de gând să renunțe:

— Unchiule, spune-mi, te rog, Lara știa că Tudor sau altcineva asculta dincolo de ușă?

— Habar n-am.

Noul meu răspuns l-a descumpănit și mai mult, dar numai pentru cîteva secunde, fiindcă după aceea mi-a mărturisit:

— Altminteri, nu văd pentru ce ar fi făcut-o. Și tot el a revenit asupra acestei nedumeriri, adăugînd: Purtarea Larei față de meșter, vreau să zic... pronunțarea numelui „Tina Ormazu“ ar fi explicabilă doar dacă tînăra l-ar fi considerat pe Alexe omul siguranței.

Am sărit de pe bancă și, abia putîndu-mă stăpîni, i-am declarat că „fantezia“ lui întrece orice așteptare din partea mea.

— Dar nu e logic ce-am spus?

— Păi tocmai asta e nenorocirea! Aiurelile tale par cît se poate de logice.

Băiatul a chicotit vesel:

— Mi se pare mie că ți-am găsit cheia acestui al șaselea ori al cîtelea lacăt o mai fi, și de-aceea te burzuluiești. Te fac atent și-ți repet: ori Lara știa că cineva asculta discuția lor, și deci oricine ar fi fost acela... trebuia să afle că, în locul utecistei arestată de siguranță, se strecurase agenta Tina Ormazu, ori în ochii ei Alexe trecea drept agent, și deci era nevoie să-l asigure că ea n-avea pentru ce să se teamă de el.

Mă rog, poți continua istorisirea, și vom mai vedea noi...

— Înseamnă că „omul nostru“ a lucrat perfect, dacă spui că ambele confruntări au decurs fără cusur, a încurajat-o Alexe pe falsa Lara Vlasiu.

— Vorbiți despre trădător, nu?

— Exact.

— Știți, a continuat tînăra, o fi lucrat el perfect, dar mie încă mi-e frică.

— Draga mea, trădătorul are instrucțiuni precise și te va apăra în orice situație.

— Mă tem că neîncrederea celor din organizație va mai dura, și-a manifestat fata nemulțumirea.

— Va dura atîta cît vom socoti noi că e necesar. După aceea vom pune stavilă pînă și celui mai firav gînd de îndoială asupra identității tale.

— Cum veți reuși?

— Prin „omul nostru!“ i-a răspuns grav meșterul, reîncepîndu-și plimbarea prin încăpere.

Atunci a răsunat puternic glasul fetei care, indignată la culme, nu și-a mai putut stăpîni nervii:

— Dar cine este acest „om al nostru“?

— Vei afla la timp.

— Ia ascultă! a ridicat tonul Lara, pînă una-alta, eu, și nu altcineva, trăiesc aici, clipă de clipă, expusă primejdiilor. Nu crezi că firesc ar fi, măcar pentru o situație extremă, să știu cui să cer ajutor?

Bătrînul s-a oprit în apropierea ușii, fără să-i răspundă imediat. După o vreme, i-a reproșat pentru tonul de mai înainte, sfîrșind prin a o pune la punct:

— Nu-mi place să mi se vorbească așa. Te fac atentă că pentru tine eu sînt și comisarul, și inspectorul la un loc.

— Vă rog să mă iertați, dar teama...

— Fără teamă! i-a curmat vorba Alexe. El știe totul și, dacă va fi nevoie, te va apăra, intervenind

la timp. Și-apoi, a continuat bătrînul, dacă ai fi dorit cu-adevărat să afli cine este trădătorul ai fi aflat.

Tudor a auzit, înainte de răspunsul tinerei, un geamăt.

— Dar am dorit și doresc încă să aflu, ca să știu cui să cer ajutor la nevoie. V-am mai spus asta, însă v-ați supărat!

Bătrînul a rîs batjocoritor:

— N-ai decît să-ți amintești cine le-a adus aici pe cele două martore care... te-au recunoscut că ești Lara Vlasiu.

— Silviu Mora! a strigat fata, gîduită de emoție. El le-a adus.

— Vezi că poți pricepe și singură?! a dojenit-o prietenos Alexe.

Această ultimă frază n-a mai fost auzită de Tudor, pentru că el plecase, mulțumit de cele aflate pînă atunci.

— Cred și eu! a exclamat Simion. Acuma știa cu exactitate numele trădătorului. Apoi, m-am pomenit cu el țîșnind de pe bancă și, tulburat cum nu-l mai văzusem, mi-a declarat: Unchiule, simt că-mi pierd judecata.

— De ce, băiete?

— Păi... falsa Lara i-a declarat comisarului, mai înainte să fi discutat cu Alexe, că voi îl bănuși de trădare pe Mora.

— Da...

— Și-acuma... se prefacă că abia îl descoperă?

— Nu, dragul unchiului, acum a dobîndit certitudinea. Cel puțin așa pare...

Cerul se acoperise în bună parte cu nori groși.

Amîndoi ne-am privit îngrijorați că ploaia de astă-noapte ar fi putut reîncepe. Apoi, de parcă ne-am fi înțeles, ne-am făcut unul altuia cu ochiul, fiecare zicîndu-și în sine: „Fie ce-o fi, rămînem pe loc!”

PSEUDONIMUL

În vara aceea, timpul era foarte schimbător; uneori, diminețile ploua și serile erau calde, alteori ziua te sufocai din pricina zăpușelii, iar noaptea trebuia să te învelești bine, ca să te aperi de frigul adus pe aripile vântului ce se stârnea dinspre mare.

Țin bine minte că, după plecarea sa din locuința celor două fete, în duminica aceea însorită, Silviu a hoinărit prin Constanța, de la un capăt la altul al orașului, pînă cînd, spre seară, o ploaie binefăcătoare l-a trezit din zbuciumul căruia căzuse pradă.

O vreme, băiatul a rămas sub ropotul ploii. Apoi, cînd gândurile i s-au mai limpezit și a privit în jurul său, și-a dat seama că se afla pe faleză, nu prea departe de ultima locuință a meșterului Alexe Hogaș, omul din pricina căruia se zbuciuma el de-atîtea ore. Și-a lăsat privirea s-alunece pe micile valuri care făceau ca marea să semene cu o întindere de nisip brăzdată de niște dune așezate la distanțe egale și care, din cînd în cînd, se mai mișcau puțin datorită vîntului dinspre miază-noapte.

În depărtare se zăreau cîteva nave care păreau ale nimănui; arătau mici și părăsite la voia întîmplării, triste și fără nădejde de întoarcere în brațele odihnitoare ale portului. Țărmul era pustiu, iar dinspre

port — nici o suflare. Un stol de albatroși au biciuit pe neașteptate liniștea cheiului, și Mora a tresărit. Și-a adus aminte clipa în care Alexe — omul la care ținea cel mai mult și-n care credea mai mult decât în el însuși — o numise pe fata aceea Lara Vlasiu, cu toate că nu acela era numele ei, și a prins din nou să se întrebe dacă fostul său meșter făcuse asta cu sau fără rea-credință. Nu, el — Silviu Mora — nu își va putea afla liniștea pînă cînd Alexe nu-i va mărturisi adevărul, și, la urma-urmei, dacă va vedea că bătrînul nu i-l va spune, îl va afla singur. Știa că Lara Vlasiu, cea adevărată, era din Tulcea și mai știa că lucrase acolo într-un spital de copii. S-a scotocit prin buzunare, și-a numărat puținii bani pe care-i avea și, hotărî să pornească spre locul de baștină al fetei.

Curînd, însă, avea să-și dea seama că, mergînd cu trenul, drumul putea să dureze două zile; era război. Cît despre vreo mașină de ocazie, nici pomeneală; era duminică. Dar, cînd totul părea atît de anevoios, Mora s-a auzit strigat din spate. A tresărit și s-a întors către cel care-l chemase; era un vechi prieten de ucenicie, Gică Tofan, cu vreo doi ani mai mare decât el și pe care nu-l mai văzuse de cîteva luni. Și-au strîns mîinile, și-au povestit cîte și mai cîte, fără ca vreunul dintre ei să simtă ploaia care nu prea dădea semne de liniștire. Într-un tîrziu, Silviu l-a întrebat pe fostul său prieten:

— Unde lucrezi?

— La Tulcea! Tocmai acolo! a suspinat Gică, de parcă ar fi spus că trăiește la celălalt capăt al pămîntului.

Lui Mora i-a tresăltat inima.

— Și... cînd te duci acasă?

— Păi... acum.

— Chiar acum?

— Ei, să zicem peste o oră, a răspuns Gică, și s-a grăbit să adauge, nu fără oarecare mândrie. Știi, eu pot pleca atunci cînd vreau!

Silviu l-a privit cu neîncredere, dar cel care se fălise i-a explicat de-ndată:

— Sînt șofer, măi puștiule! Și i-a arătat permisul de conducere. Fac curse în toată țara... Am un camion.

Pentru Mora lucrurile deveniseră cît se poate de limpezi; avea să plece la Tulcea cu Gică Tofan, iar la înapoiere nu-i rămînea decît să călătorească cu trenul. Și-a scos toți banii pe care-i avea, i-a oferit prietenului său și l-a rugat să-i lase doar atîta cît să-și poată cumpăra biletul de întoarcere.

Șoferul i-a luat banii și, după ce i-a numărat, a izbucnit în rîs:

— Mă Silviule, întîi m-am supărat că vrei să mă plătești, dar acum îți spun că n-ai bani de ajuns nici pentru jumătate din drum. Uite, eu te iau cu mine, dacă primești să-ți completez suma de întoarcere, a mai spus Gică, și i-a pus în palmă cîteva bancnote.

Cu siguranță că în alte împrejurări Mora n-ar fi acceptat asta, dar, ca întotdeauna, mîndria l-a făcut să spună:

— Împrumut, da?

Celălalt s-a învoit, bătîndu-l prietenește pe umăr.

Mora s-a înapoiat la Constanța a doua zi seara. Luase din albumul familiei adevăratei Lara Vlasiu o fotografie a utecistei, recent făcută și, astfel înarmat, s-a dus la meșter.

Alexe tocmai își pregătea ceva de mîncare, cînd băiatul a ciocănit la ușă.

— Intră! a strigat bătrînul.

Puștiul a ezitat câteva clipe, și numai după alte îndemnuri a deschis ușa, dar a rămas în prag, nevîndu-i să păsească înăuntru.

Meșterul l-a privit atent; nu i-a trebuit prea mult ca să-și dea seama de starea în care se afla fostul său ucenic.

— Dar ce-i cu tine, băiete? Parcă vii din tranșee, a încercat el să glumească, însă fără prea mare succes.

Silviu îl privea încruntat și, oricît s-a silit să schițeze un zîmbet, n-a izbutit.

Bătrînul i-a pipăit hainele care erau încă jilave și mototolite.

— Ce-ar fi să încingem fierul de călcat și să le uscăm?

Mora și-a întors privirea și a murmurat:

— N-ai teamă, meștere, mi-e sufletul atîta de în-cins, că mă și mir cum de nu le-a ars pînă acum.

Alexe a pornit spre bucătărie, bodogănind că i s-o fi ars mîncarea pe foc, iar puștiul l-a urmat tăcut.

După o vreme, gazda a repetat prima întrebare: „Ce-i cu tine?“, iar tînărul a îngînat, nesigur: „Tre-ceam pe-aici și m-am gîndit că la ora asta dumneata ești acasă“.

Celălalt și-a luat cratița de pe plită și, fără să-l privească, i-a spus:

— Dacă-i doar asta, vezi bine... ai nimerit, dar dacă mai este și altceva, atunci spune!

Mora s-a codit câteva clipe și pe urmă a îngînat:

— Da... ar mai fi ceva... Dar cum bătrînul continua să-l oblige la mărturisirea pe de-a-ntregul a frămîntării ce-l mînase în casa lui, privindu-l drept în ochi, băiatul a continuat: Meștere, ieri dimi-neață... duminică... atunci cînd ai venit în ca-mera celor două fete... credeam că una dintre ele îți era necunoscută...

Alexe chicoti vesel:

— Doar n-oi fi gelos pe unul ca mine?!

— Nu despre asta e vorba.

— Atunci, despre ce? a apăsât meșterul pe cuvinte.

Silviu nu a răspuns decît după ce i-a întîlnit privirea.

— Îți amintești cum ai numit-o?

— Da; i-am spus Lara . . . Lara Vlasiu. Nu? Cred că așa i-am spus, și nu altfel.

Tînărul și-a înfipt bine picioarele în podea și pe un ton ironic l-a întrebat:

— Ești dumneata chiar atît de sigur că pe fata aceea o cheamă Lara Vlasiu?

Alexe Hogaș a făcut un pas spre vizitatorul său:

— Ia ascultă, băiete, ce-nseamnă comedia asta?

Băiatul și-a plecat ochii:

— Nu, nu despre asta e vorba . . .

— Atunci, despre ce?

Mora a oftat de cîteva ori, și bătrînul a înțeles că avea să-i spună ceva grav și important. L-a luat de braț și l-a întrebat dacă vrea să mănînce, dar musafirul a refuzat cu încăpățîinare. Pe urmă, s-au așezat pe cîte un scaun și, într-un tîrziu, băiatul a continuat:

— Meștere, vreau să cred că te-ai înșelat; fata aceea nu-i Lara Vlasiu.

— Dar cine-o fi?

Puștiul a scos dintr-un buzunar al hainei o fotografie și i-a dat-o, îndemnîndu-l s-o privească atent. Hogaș s-a supus, apoi a dat din umeri:

— Ce-i cu asta?

Furios, cum nu mai fusese vreodată, Silviu i-a răspuns:

— Am vrut să știi și dumneata cum arată adevărata Lara!

Bătrînul s-a aplecat din nou asupra fotografiei, pentru ca după o lungă reexaminare să exclame:

— Tii! Dar seamănă grozav!

— Asta știu și eu! s-a îndârjit și mai tare fostul ucenic.

— Atunci, chiar nu mai înțeleg pentru ce ai venit la mine. Eu credeam că tu nu ești sigur de asemănarea fetei din fotografie cu aceea pe care eu am numit-o Lara Vlasiu, dar așa . . .

Silviu s-a ridicat de pe scaun și l-a privit de parcă voia să-i sfredelească ochii și să-i pătrundă în suflet, ca astfel să se convingă de sinceritatea răspunsului pe care avea să i-l ceară.

— Meștere! a început el, grav, pentru mine este foarte, dar foarte important să știu de ce ai numit-o pe fata aceea Lara?

Alexe s-a scărpinat în cap, părînd descumpănit.

— Cred și eu! a țîșnit zeflemitor glasul lui Simion. Cum naiba să nu-și dea seama că, odată cu fotografia adevăratei Lara Vlasiu, cei din organizația voastră aveau să-l demaște?

Jur că nu mă așteptam la o reacție atît de categorică.

— Bine-nțeles că a simțit fugindu-i pămîntul de sub picioare. Și-apoi, ce mai putea spune în fața acelei dovezi zdrobitoare? Sau te pomenești că fotografia era falsă? m-a întrebat el, cu o vădită ironie în voce.

Am clătinat din cap, asigurîndu-l astfel că nu era vorba de vreo falsificare în legătură cu fotografia aceea.

O vreme am tăcut, fiecare privind spre cerul care se înseninase din nou.

Pe urmă ne-am jucat cu un cîine de o rasă incertă, care se apropiase de banca noastră și a cărui stăpîină — o fetiță de vreo zece ani — căuta să ne con-

vingă că avem de-a face cu un Terra-Nova veritabil, iar eu i-am declarat că se înșeală asupra originii pa-trupedului, spunându-i că face parte dintr-o rasă și mai veche, și anume Drumus Marginalis. Se vede că fetei i-a plăcut denumirea latinească improvizată de mine ad-hoc, pentru că a repetat-o de câteva ori, apoi a pornit veselă după protejatul ei.

Cînd am rămas iar singuri, nepotul meu m-a privit amuzat:

— Nu știam că te ții de goange!

— Șotii! l-am corectat eu.

Băiatul mi-a explicat că termenul făcea parte din vocabularul rasei „Drumus Marginalis” — mai exact maidan; a fost rîndul meu să mă amuz. Micul inci-dent hazliu mi s-a șters însă repede din minte, gîn-durile amîndurora fiind prinse în mrejele amintirilor pe care le retrăiam.

Înnodînd direct firul povestirii, Simion mi-a cerut să-i spun dacă meșterul i-a dat vreo explicație fos-tului său ucenic, la întrebarea: „De ce ai numit-o pe fata aceea Lara?”

— Pentru că așa o cheamă! a răspuns bătrînul, după o pauză care lui Mora i s-a părut interminabilă.

— Data trecută, cînd am fost la dumneata, a ri-postat tînărul, ți-am cerut să nu te îndoiești de mine, să nu mă crezi un trădător. Ei bine, acum te rog să mă ajuți... să... să nu cred eu așa ceva despre dumneata.

Alexe i-a înapoiat fotografia, murmurînd ca pen-tru sine:

— O poză... e o simplă poză, și nu întotdeauna poate fi o dovadă.

— Dar dumneata ai văzut și fotografia, și fata! a strigat Silviu. N-ai nimic de spus în legătură cu asta?

Bătrînul a ridicat din umeri și după cîteva clipe i-a zis că poate s-o fi înșelat din pricina acelei mari asemănări dintre adevărata și falsa Lara Vlasiu.

— Ce bucuros aș fi! a exclamat Mora.

Gazda a rîs silit și, pe un ton care nu trăda o prea mare tristețe, l-a întrebat:

— Va să zică, tot nu mă crezi?

— Aș vrea, tare aș vrea să te cred, a șoptit băiatul, puțin încurcat.

Meșterul s-a ridicat de pe scaun și a început să măsoare încăperea cu pași rari și apăsăți. Pe urmă i-a spus că dacă ar mai avea măcar o fărîmă de încredere în el, fostul lui meșter, ar putea să-l ajute, repetînd că fotografia nu poate fi o probă, și adăugînd: „decît... dacă ar fi încredințată cuiva mai puțin înfierbîntat“.

— Ha, ha, ha! Te pomenești că dorea ca Silviu să-i încredințeze lui fotografia?! Sper că n-a făcut o asemenea nerozie, nu?

I-am răspuns că Alexe nu intenționa așa ceva, recomandîndu-i fostului său ucenic să-și găsească pe cineva în care să aibă deplină încredere.

— Cunoști un asemenea om? a vrut să știe bătrînul.

— Tudor Hareș! a răspuns Mora cu toată convingerea.

— Perfect! l-a încurajat meșterul. Eu îl cunosc mai puțin, fiindcă a venit mai de curînd printre noi, dar pare un om cu tact. Da, da, într-o astfel de treabă este nevoie de cineva calm, cu tact și mai ales... cu multă abilitate. Doar un astfel de om ar putea pune cu succes pe falsa Lara Vlasiu în fața fotografiei care o reprezintă pe cea adevărată. Numai un om cu tact și foarte abil, a repetat Alexe.

Mora a venit spre el și, tăindu-i calea, a ripostat:

— Dar dumneata nu ești un om cu tact și chiar foarte abil?

Contrariat de purtarea băiatului, fostul său meșter i-a cerut să-i explice:

— Ce-ai vrut să spui?

— Dumneata crezi că falsa Lara s-ar trăda dinaintea unui om abil care să-i arate fotografia?

— Da.

— Dar dacă i-ai arăta-o chiar dumneata? Și, fără s-aștepte reacția bătrînului, a continuat: Sînt sigur că s-ar trăda . . . și mai repede.

Alexe l-a înșfăcat de reverele hainei:

— Vrei să zici că . . . ne-am trăda! Așa-i? Și ea, și eu! Așa-i?

Silviu i-a înfruntat privirea:

— Poate . . . poate că da . . .

Bătrînul și-a desprins mîinile de pe haina tînărului său musafir, pornind apoi spre fereastră. Respira greu și din cînd în cînd își ducea palma în dreptul inimii.

— Meștere, a îndrăznit Mora după o vreme, se vede că te-am supărat rău.

— Rău . . . rău de tot, a murmurat celălalt.

— Vezi, poate că ar trebui să-ți cer iertare . . .

— Pleacă! i-a strigat înfundat Alexe, dar văzînd că nici n-avea de gînd să se urnească din loc, a repetat porunca.

Mora s-a apropiat de el, întinzînd o mîină, însă fără să aibă curajul mîngîierii pe care voia să i-o dăruiască.

— Desigur, am spus o prostie cît mine de mare, a bîiguit el, încercînd să-și ceară astfel iertare.

Bătrînul s-a întors spre el, cu ochii plini de bucurie că nu plecase, și l-a întrebat, de parcă nimic rău nu s-ar fi petrecut pînă atunci:

— Măi băiete, ți-o fi foame?

Silviu s-a agățat cu disperare de vorbele lui:

— Da mi-e foame! Știi ce foame îmi este?

Alexe s-a smucit din loc, alergînd spre bufet. A adus o față de masă înflorată, niște tacîmuri desprecheate, dar bine lustruite, pîine, o sticlă cu apă și două căni smălțuite, totul într-o grabă care trăda emoția regăsirii încrederii fostului ucenic. Pe urmă, după ce a aranjat masa, a pornit-o spre bucătărie, bodogănind vesel și parcă în neștire: „Dacă ți-e foame, trebuie să mănînci. Da, da, uite... mie, cînd mi-e foame, mănînc“. Adusesese cratița de pe plita ce se răcise și se plimba cu ea în mîină, negăsindu-i un loc potrivit.

— N-ai un taler de lemn? l-a întrebat Silviu, vrînd să-l scoată din încurcătură.

— Am! Cum să nu am? Deschide ușa din stînga și ia-l de-acolo, îi arată bătrînul spre bufet.

— Uite! a izbucnit tînărul, nemaiputîndu-se stăpîni, vreau să-ți arăt cît de mult cred eu în dumneata — și a scos din nou fotografia Larei Vlasiu. Uite! dacă ai spus că aceea pe care ai numit-o astfel este cea adevărată, înseamnă că așa o fi, iar eu fac poza asta bucăți.

Și într-adevăr, Silviu a rupt fotografia Larei, așteptîndu-se ca meșterul să-l felicite ori măcar să se arate mulțumit de gestul lui, dar reacția acestuia a fost cu totul și cu totul contrară așteptărilor tînărului musafir.

Alexe s-a ridicat de pe scaun și, îmbrîncindu-l pe Mora cît colo, i-a strigat:

— Cîrpă! Asta ești! Auzi, mă! O cîrpă, și nimic altceva. Hai? Ți s-a înmuiat inimioara aia bună, fiindcă ți-am pus dinainte o bucată de pîine? Și dacă e pîinea trădării?

Uimit, Silviu rămăsese cu un genunchi sprijinit pe dușumeaua odăii și cu privirea năucă, încercînd din

răspuțeri să se dezmeticească și să răspundă ceva, dar n-a izbutit decît să murmure un „NU“ pe care cred că meșterul nici nu l-a auzit.

— Ai pornit pe un drum, atunci mergi pînă la capăt! a tunat iar glasul bătrînului. Te-ai îndoit de un om, verifică bine! că aici nu-i vorba de tine, ci de toată organizația noastră care luptă în ilegalitate . . .

Pe urmă, după ce și-a mai tras răsuflarea, s-a apucat să lipească bucățile în care fusese ruptă fotografia adevăratei Lara Vlasiu, întrebîndu-și ucenicul de-odinioară: „De unde ai poza asta?“

Abia atunci, încurajat de tonul mai puțin aspru al gazdei, băiatul s-a ridicat și i-a susținut privirea.

— Din albumul familiei Vlasiu. Am fost la Tulcea.

— Ia-o!

Silviu a întins mîna, apucînd fotografia pe care Alexe o lipise la loc.

— S-o dai ăluia în care mi-ai spus că ai mare încredere și, dacă ăla e așa cum spui tu, te-asigur că o va folosi cum trebuie.

— Da, meștere.

— Și-acuma, stai de mănîncă!

Băiatul a ridicat din umeri, în semn de neputință. Apoi și-a luat rămas bun de la Alexe, iar acesta l-a sărutat pe amîndoi obraji.

— Acum totul mi-a devenit limpede, s-a bătut Simion cu palma peste frunte. Alexe și Tudor lucrau mîna în mîna, și de-aceea l-a tot îndemnat bătrînul pe Mora să predea fotografia adevăratei Lara, lui Hareș. Nu?

Drept răspuns, l-am întrebat dacă i s-a făcut foame, pentru că trecuse bine de ora prînzului.

Băiatul, însă, a insistat ca eu să confirm noua sa ipoteză, și-atunci i-am citat din vorbele lui Alexe:

„Te-ai îndoit de un om, verifică bine“ și „Cînd ai pornit pe un drum, mergi pînă la capăt cu verificările!“

Simion a zîmbit încurcat și pe urmă mi-a spus:

— Să zicem că despre Alexe și Tudor încă n-am dreptul să mă pronunț, dar cît privește Ela Jivan, adică falsa Lara Vlasiu, sînt sigur că a fost omul poliției pe care... Tudor sau Alexe o vor demasca.

Am oftat din adîncul ființei mele atît de chinuită, uneori, din pricina unor dureroase aduceri aminte, și l-am întrebat:

— Nepoate, ce-ai zice dacă, imediat după plecarea lui Silviu, meșterul ar fi primit vizita Larei?

S-a uitat la mine cîteva clipe, privindu-mă cu un aer năuc.

— Nu se poate... N-ar avea sens.

I-am amintit că Lara, mă rog — falsa Lara — avusese o discuție cu Alexe, în camera ei, imediat după ce fusese confruntată cu Ady Silvian și Maria Ganeș.

— Și ce-i cu asta?

— Cum? Chiar nu reții că discuția lor trăda o anume complicitate între ei? m-am arătat eu surprins.

Atunci, nepotul meu și-a ridicat brațele, strigînd aproape:

— Doar nu vrei să spui că zbuciumul bătrînului față de Silviu n-a fost decît un joc de mare mincinos?

— Asta... nu. Vreau să zic, nu pe de-a-ntregul...

— Tiii! se vede că am ajuns la cel de al șaptelea lacăt al tainei pe care o ascunde istorioara dumitale și, drept să-ți spun, mă dau bătut; nu mă mai pot gîndi unde trebuie căutată și această cheie, așa că te rog să continui.

Mi-am aprins a nu știu cîta țigară și m-am supus dorinței lui.

— Abia am scăpat de sub supravegherea Sandei Rarău, a răsuflat ușurată Lara, de-ndată ce meșterul i-a deschis ușa. Și puștiul acela a stat la dumneata atîta vreme! Credeam că n-o să mai plece.

Alexe i-a dat să mănînce, apoi i-a spus:

— Știi pentru ce a zăbovit Mora atîta timp la mine? Află că a găsit fotografia adevăratei Lara Vlasiu.

— Grozav! a exclamat fata. Pe urmă s-a ridicat de la masă și a făcut cîțiva pași prin încăpere, părăind că se gîndea la ceva foarte important. Tare aș vrea să știu dacă... „omul nostru” cunoaște deja această nouă amenințare a situației mele?!

Bătrînul s-a apropiat de ea și a mîngîiat-o, zîmbindu-i prietenos:

— Fii pe pace!

Nepotul meu nu-și putu înfrîna satisfacția pentru convingerea la care ajunsese:

— Era cît pe-acî să mă înșel! Gata! Alexe și Lara lucrau mîna în mîna, dar cine e acel „om al nostru”, cum îl numeau ei pe trădător? Pe urmă a schițat un zîmbet, dîndu-și seama că nu aveam de gînd să-i destăinui sfîrșitul chiar în clipa aceea.

M-am prefăcut a nu observa și i-am spus că, plecînd de la meșter, Silviu s-a dus direct la casa din apropierea pieței Chiliei, unde locuia Sanda, știind că la ora aceea încă îi mai putea găsi pe Tudor și Dolman.

Într-adevăr, nu numai că îl așteptau, dar, îngrijorați că lipsise și duminică seara, tovarășii săi tot căutau să afle o explicație, temîndu-se că i s-ar fi întîmplat ceva rău.

— Se va întoarce, încerca Hareș să-l liniștească pe secretarul nostru.

— Nu vă faceți griji, se străduia și Sanda Rarău să-și alunge propria îngrijorare, fără a izbuti.

Dolman, însă, părea că nici nu-i aude, obsedat de propriile sale gânduri:

— Las de-o parte lipsa lui de considerație pentru noi, dar prin nesocotirea instrucțiunilor, prin nechibzuința de care dă dovadă acum, băiatul acesta ne-ar putea expune pe toți cine știe cărei primejdii. Eu nu mai sînt dispus să-i tolerez lui Silviu Mora asemenea purtări. Unde umblă de ieri dimineață fără să ne informeze?

Tudor s-a apropiat de Sanda:

— Voi... tu și Silviu sînteți buni prieteni... Nu știi, totuși, unde se află? Vreau să zic, nu bănuiești?

Fata l-a asigurat că habar n-avea de soarta prietenului ei, după ce Mora părăsise încăperea Larei.

— Cînd meșterul i-a spus pe nume Larei, Silviu a bombănit ceva și a plecat. De-atunci nu l-am mai văzut deloc.

În tăblia ușii au răsunat cîteva ciocănituri.

Venise Silviu.

— Unde umbli, omule? l-a certat Tudor.

— Bună seara! a răspuns băiatul, privind spre Dolman, care nu i-a dat nici o atenție.

— Hai, Sanda! M-am săturat de purtările acestui „brav cutezător“, s-a adresat el fetei și, înainte să plece, i-a spus lui Hareș: Te rog să pui lucrurile la punct. După aceea a tras-o de mîină și amîndoi au părăsit încăperea.

Rămași singuri, Tudor și Silviu s-au privit lung, nici unul neavînd curajul să înceapă. Într-un tîrziu, cel căruia secretarul îi spusese să pună lucrurile în ordine a murmurat:

— Ai văzut cît de mult l-ai supărat pe Dolman?

— Îl privește, a ripostat Mora.

— Să nu vorbești așa. Nu-mi place. Pe urmă, înmuindu-și glasul, a continuat: Știi cît țin la tine,

dar cu-atît mai mult trebuie să-ți mărturisesc că îmi pare rău . . . foarte rău pentru felul anarhic în care ai început să te porți. Repet cuvintele secretarului nostru, pentru că sînt cu totul de acord cu el. Pleci... vii, nimeni nu știe de unde să te ia și . . . ce-i mai rău, este că ți se poate întîmpla orice . . . Uite, îți spun deschis, nu-mi place cum te porți în ultima vreme, iar nouă nu ne poate fi indiferent cînd un tînăr de-al nostru apucă alături de drum.

Cel dojenit părea că nici nu-l luase prea bine în seamă pe mai vîrstnicul său interlocutor, fiindcă în loc să ia o atitudine față de imputările care-i fuseseră aduse, a găsit cu cale să răspundă zeflemitor:

— Mai bine m-ai întreba ce am aflat în acest răs-timp de treizeci și șase de ore.

Tudor a tresărit, intuind că puștiul avea de gînd să-i vorbească despre ceva foarte important.

— Bravo! Uite, te-ntreb: Ce ai aflat?

Mora nu părea încă hotărît să i se destăinuie.

— Mai înainte să-ți răspund, ajută-mă, te rog, să-mi lămuresc pe deplin un lucru care nu-mi dă pace încă de ieri dimineață.

— Te ascult!

— Ce crezi despre purtarea meșterului Alexe față de Lara Vlasiu?

Hareș l-a privit surprins. Pe urmă, vrînd să scape din încurcătura în care-l cufundase Mora — căci se vedea pe chipul său cît era de încurcat — a răspuns:

— Cred că meșterul s-a purtat firesc, întîlnindu-și o veche cunoștință într-un loc unde nu se aștepta.

— Dar nu ți s-a părut că fiecare gest, fiecare vorbă păreau rezultatele unui calcul? Purtarea lui a fost calculată! Precisă!

Tudor l-a înșfăcat de umeri și l-a zgîlțit de parcă ar fi vrut să-l trezească din somn:

— Hei! Dă-ți seama ce spui despre un bătrîn și cinstit activist de partid! Eu nu știu unde vrei s-ajungi, dar te fac atent că dacă ești hotărît să continui, atunci spune lucrurilor pe nume, și nu umbla cu insinuări! Și-acum, zi, ce trebuie să înțeleg prin „purtarea calculată, precisă“?

Silviu s-a desprins din strînsoarea mîinilor lui Tudor, a făcut cîteva pași spre fereastră și după cîteva clipe, răsucindu-se brusc către el, i-a amintit că Alexe, nu numai că i-a spus pe nume Larei, dar a repetat asta, adăugînd numelui mic și pe cel de familie — Vlasiu. Vezi, dragă doamne, precizare involuntară, din care noi trebuie să ne dăm seama cît de bine o cunoaște, și astfel să fim siguri că ne aflăm în fața adevăratei Lara Vlasiu.

Tudor s-a retras din calea lui Silviu, care se apropiase prea mult de el, pe măsură ce își mărturisea frămîntarea. Părea de-a dreptul speriat.

— Poate... poate că exagerezi, poate că repetarea despre care vorbești a fost spontană, sinceră... Pe mine, tocmai asta m-a încredințat că bănuielile noastre în legătură cu Lara au fost neîntemeiate.

Atunci, pe bună dreptate, Simion m-a apucat de mînă, oprindu-mă să continui.

— Cum vine asta? s-a indignat el. Doar Tudor fusese acela care a ascultat la ușa discuția meșterului cu fata care-i luase locul celei trimise inițial de județeană. Nu?

— Adevărat! am confirmat eu.

— Și-acum face jocul acelei impostoare? De ce?

Nu i-am răspuns, vrînd să aflu cum se va descurca singur din hățișul în care-l purtaseră propriile sale întrebări, iar băiatul nu m-a lăsat s-aștept prea mult.

— Nu cumva dorea să-l pună la încercare pe Silviu? a reluat el șirul ipotezelor. Cu siguranță că

n-avea prea multă încredere în el, mai ales după plecarea aceea bruscă din casa unde se făcuseră confruntările. Și-apoi, lipsa de două zile și o noapte a lui Mora!

I-am spus că imediat după ce Tudor a căutat să-l apere pe meșter și pe Lara, Silviu Mora i-a arătat fotografia utecistei pe care ei o așteptaseră.

— Asta-i adevărata Lara Vlasiu!

Celălalt a privit atent poza și după o matură chibzuință i-a răspuns:

— Asemănarea este formidabilă. Pe urmă l-a sfătuit s-arate fotografia și lui Dolman: La urma-urmei, tot el va hotărî cum să acționăm.

Silviu s-a opus din răsuputeri.

— Nu! Dumnealui este nemulțumit că am plecat de capul meu în expediția asta? Foarte bine! Să rămână nemulțumit! Eu doresc să-i treacă supărarea abia când o să vadă că demascarea falsei Lara se datorează numai și numai dovezii aduse de mine.

Hareș nu părea mulțumit de încăpățînarea lui Mora și, după ce s-a convins că insistențele sale rămân fără rezultat, i-a pus o întrebare fățișă:

— Cum vrei, dar ce ai de gînd să faci cu poza asta?

— Ți-o las ție, și te rog să procedezi așa cum vei crede de cuviință.

Tudor și-a mărturisit bucuria față de încrederea absolută pe care Mora i-o arăta, dar nu s-a sfiit să-l întrebe ce anume îl apropiase de el într-atîta.

— Încrederea pe care și tu ai avut-o față de mine, când unii erau gata să mă considere trădător! A oftat trist și, după cîteva secunde, l-a rugat pe Tudor: Atîta doar, să-i spui tovarășului secretar după ce fel de treburi am umblat noaptea trecută.

— Îți promit!

— Dar asta . . . după ce vei demasca pe ticăloasa aceea care s-a strecurat printre noi.

Și Mora l-a părăsit pe Tudor, murmurînd:

— Eu, cînd pornesc pe un drum, merg pînă la capăt. Altminteri aș fi o cîrpă.

Ora era destul de înaintată. Nu se înserase încă, dar nici mult nu mai era.

De unde, pînă atunci, stătuserăm liniștiți în locul acela retras de la marginea parcului, de cîteva minute destul de mulți oameni, venind din amîndouă capete ale aleii, prinseseră a trece pe lîngă noi.

Fără să vreau, din vorbele lor am înțeles că se duceau la teatrul de vară din imediata noastră apropiere.

— Ce s-o fi jucînd? am întrebat eu într-o doară, și nepotul meu mi-a răspuns: „Ce înseamnă să fii onest“. I-am propus să mergem și noi la spectacol. Dăm acasă un telefon, să nu se neliniștească de întîrzierea noastră, și luăm bilete.

Simion m-a privit atent, vrînd parcă să înțeleagă cît mai exact ce se petrecea cu mine.

Nu m-am grăbit să-i explic, dar se vede că el pricepuse starea în care mă găseam, intuind tulburarea pricinuită de apropierea ultimelor întîmplări ale povestirii.

— Dacă ții neapărat, mergem; este o comedie și poate ne-ar face bine . . . a vrut băiatul să-mi fie pe voie.

M-am uitat la el și am citit în ochii lui — ca într-o carte scrisă cu litere de-o șchioapă — cu cîtă părere de rău mărturisise acea renunțare, pentru că el nu dorea altceva decît să cunoască cheile tuturor lacătelor ce fereau taina întîmplării pe care i-o pove-

tisem pînă atunci. Dealtfel, și eu simțeam nevoia să scap, măcar pentru un moment, de povara acelor dureroase amintiri, așa încît i-am răspuns:

— De! Poate că n-ar fi rău, dar mai întîi să-ți termin povestirea.

A răsuflet adînc, de parcă l-aș fi scăpat din cîine știe ce mare supărare:

— Nici nu știi cît de bine îmi pare, dar mai întîi vreau să-ți mărturisesc ceva foarte important pentru mine: în clipa asta, îmi vine să cred că acea dublă substituie n-a avut loc.

— Cum adică?

— Se vede că mi-a scăpat un amănunt . . .

— Tot nu înțeleg, i-am mărturisit eu.

— Unchiule, mi-ai spus că în locul utecistei Lara Vlasiu siguranța voia să trimită la voi pe o agentă care se numea Olga Tarcău, și al cărei pseudonim era Tina Ormazu.

— Exact.

— Pe urmă, mi-ai spus că Tina a fost înlocuită cu Ela Jivan.

— Chiar așa.

Simion s-a foit pe bancă, și-a trecut mîinile prin păr și după un răstimp m-a întrebat, ros de o mare îndoială:

— Nu cumva, pe parcurs, Ela Jivan s-a pierdut, și în organizația voastră a pătruns tot agenta Tina Ormazu?

Am rămas cu gura căscată, neștiind ce anume îl făcuse să gîndească astfel, dar n-am apucat să-i cer nici un fel de explicație, fiindcă mi-a dat-o singur:

— Știi, nu-mi explic totuși altfel tăcerea ei față de organizația voastră, discuția pe care a avut-o cu comisarul, informația — bună sau rea, n-are importanță — că voi îl bănuiați de trădare pe Silviu Mora, și cîte altele. Vezi dumneata, toate acestea pun într-o

lumină proastă pe meșter care, cel puțin o vreme, s-a purtat ca un complice al falsei Lara. Apoi, cu toate că Alexe l-a îndemnat pe Silviu să dea fotografia-probă lui Tudor, nu mă împiedică să-l cred și pe acesta în legătură cu bătrînul, ambii dorind s-acopere identitatea impostoarei. Iată de ce mă bate gîndul că în locul Larei Vlasiu n-a venit tovarășa ei — Ela Jivan — ci Tina Ormazu.

Am tresărit, dar nu l-am contrazis.

— Simioane, află că și Tudor Hareș credea că fata care venise la noi, ca fiind trimisă de județeană, nu era alta decît Tina Ormazu.

Auzind asta, băiatul a sărit de bucurie, declarînd:

— Vezi? M-am îndoit eu de Tudor, dar l-am și apreciat de foarte multe ori pentru iscusința lui. Sînt sigur că a făcut-o praf pe ticăloasa aceea cînd i-a arătat fotografia!

— Ehei! Tudor nu s-a pripit, așa cum cred că ai fi făcut tu.

— Dar cum a procedat?

Am amînat răspunsul cîteva clipe, și numai după ce am tras cu sete, cîteva fumuri de țigară, i-am spus cum a început sfîrșitul căutărilor noastre.

Mai întîi, i-am recapitulat nepotului meu întîmplările de pînă acum și consecințele lor. Îngrijorați de existența unui trădător printre noi, fuseserăm nevoiți să întrerupem pregătirea misiunii de sprijinire a aviației aliate în depistarea și distrugerea obiectivelor mașinii fasoiste de război, și evitarea bombardării populației. Așadar, mai înainte de orice, trebuia aflat acela care ne vindea siguranței, acțiune pentru care Dolman ceruse sprijin din partea județenei, iar organul superior ne-o trimisese pe Lara.

Apoi am început să-i istorisesc felul în care Tudor Hareș s-a folosit de fotografia adevăratei Lara Vlasiu.

În seara care a urmat vizitei făcute lui Alexe, Lara (Ela Jivan) a avut surpriza sosirii, cu totul și cu totul neașteptată, a lui Tudor, la ea acasă.

Fata era singură, dar ordinea care domnea în sărăcicioasa încăpere te făcea să crezi că se pregătea să primească pe cineva.

Cînd Tudor a bătut la ușă, tînăra nu s-a grăbit să deschidă, ci, mai înainte de orice, a coborît fitilul lămpii cu petrol, a ridicat un colț al perdelei de camuflaj și a scrutat strada, pînă cînd a descoperit umbrele cîtorva oameni care păreau să se ascundă de priviri indiscrete. După aceea a deschis ușa și, arătîndu-se cît se poate de surprinsă, a blîguit:

— Dumneata?! Dumneata, la ora asta?

Bărbatul a zîmbit într-un fel ciudat, de parcă s-ar fi adresat unei complice („Hai, lasă mofturile, că te știu eu cine ești!”) și, mai mult forțînd ușa, a pătruns în odaie. S-a așezat pe un scaun, fără să fi fost invitat, și-a aprins o țigară, avînd aerul că acolo era casa lui, și-a întrebat:

— Așteptai pe cineva?

— În nici un caz pe dumneata, l-a înfruntat fata.

— Ei! poate că vizita mea o să-ți prindă bine.

— Mai știi? a ripostat Lara ironic, și a adăugat: Cu siguranță, dacă nu va dura prea mult.

Musafirul s-a prefăcut că n-o aude și a urmat:

— Tovarășă Lara, doar ești ca și acasă aici, de ce te agiți?

Tînăra l-a privit o vreme și, abia stăpînindu-și mînia, i-a răspuns:

— Dar nu mă agit deloc. Nici n-aș avea pentru ce.

Hareș a izbucnit într-un hohot de rîs forțat. S-a ridicat de pe scaun, a căutat o scrumieră și, negăsind, a stins țigara pe dușumea, strivind-o cu piciorul. Pe urmă și-a reluat locul și, fără să-și privească interlocutoarea, a schimbat vorba:

— Sper că nu te poți plînge de plictiseală.

Fata a ridicat din umeri, semn că nu știa la ce se referă, iar vizitatorul s-a văzut nevoit să-i explice:

— De cînd ai venit în organizația noastră, te-ai distrat de minune, așa-i?

A urmat același gest de nedumerire din partea Larei; iar Tudor, enervat — se vede — a devenit sobru:

— Vreau să spun că nu te-am lăsat prea liniștită; ba o verificare, ba o confruntare... așa că nu te poți plînge de singurătate. Mai tot timpul ai avut oameni în jurul dumitale.

Gazda s-a îndreptat către fereastră și din nou a ridicat un colț al perdelei de camuflaj, privind în stradă.

Tudor s-a repezit la ea, înșfăcînd-o de mîină:

— Faci semne? Cui faci semne?

— Nimănui! a ripostat ea, puțin speriată, și s-a smuls din strînsoare. Apoi, după ce l-a privit o vreme, i-a spus cu multă tristețe în glas: Tovarășe Tudor, cred că în jurul meu se țese ceva rău și urît; mai ales urît!

El a privit-o, vrînd să pară că abia atunci o vedea prima dată.

— Mă surprinde ce-aud din partea dumitale, fiindcă păreai destul de sigură că te vei descurca și din această „țesătură“ — cum ai numit situația în care te afli. Oricum, pînă în clipa asta ne-ai arătat multă abilitate.

Pe un ton surprinzător de prietenos, fata l-a întrebat:

— Spune-mi, tovarășe Tudor, dumneata chiar te mai îndoiești că eu sînt Lara Vlasiu?

Dar abia am terminat de rostit această frază, că Simion a izbucnit într-un hohot de rîs care credeam că nu se va termina niciodată.

— Grozavă agentă! Ce tupeu! Cîtă neobrăzare! Cred că ticăloasa aceea a reacționat tot așa și la vederea fotografiei adevăratei Lara Vlasiu!

— Te-ai purtat de parcă ai fi fost Tudor însuși, cînd a auzit întrebarea fetei, i-am spus eu. Și el a hohotit în rîs, fiind sigur că nu mai avea nici o porțiță de scăpare.

— Unchiule, doar n-ai să-mi spui că avea?!

— Mai știi? . . .

Atunci, nepotul meu a sărit în sus, strigînd gîtuit de furie:

— Înseamnă că Tudor a fost . . . a fost un prost, dacă a lăsat-o să-i scape printre degete.

— Da! Și dacă n-o fi putut face altfel?

Băiatul s-a uitat la mine îngrozit. Apoi, privirile sale prinseră o ciudată asprime, de parcă m-ar fi acuzat: „Și tu te-ai dat de partea acelei impostoare“. Drept să spun, atitudinea lui dîrză, înflăcărea lui tinerească și mai ales spiritul de dreptate pe care-l arăta în clipa aceea m-au bucurat.

— Cum adică: „N-o fi putut face altfel?“ a îngăimat el. Doar n-avea de cine să se teamă, mai ales că fata era în mîinile lui. Apoi și-a reluat locul pe bancă și a tăcut, resemnat să afle prin ce minune Hareș nu s-a mai folosit de acea probă zdrobitoare — fotografia adevăratei Lara Vlasiu.

— Dar n-am spus așa ceva! m-am pomenit eu replicînd nervos, cu toate că nu-și mărturisise complet gîndul său. În nici una dintre întîmplările pe care ți le-am povestit, n-a fost vorba de vreo minune, și te asigur că nici în împrejurarea asta.

A zîmbit șters și m-a privit cu un soi de înțelegere amestecată cu milă, după care căută să mă încurajeze:

— Mă rog, hai să vedem ce s-a întîmplat cu Tudor și Lara . . .

— Să vedem . . . să vedem, am repetat eu, și mă pregăteam să continui relatarea discuției celor doi tineri, când Simion și-a adus aminte:

— Unchiule, vorbeai despre umbrele unor oameni care se aflau pe stradă și către care Lara s-a uitat în două rînduri. Dacă țin bine minte, Hareș a întrebat-o cui face semne, sau cam așa ceva . . .

Am tresărit și m-am smuls din gândurile care mă absorbiseră de cîteva momente, chibzuind ce să-i răspund. Pe urmă m-am forțat să zîmbesc și l-am asigurat că în curînd avea să afle cine erau oamenii din stradă, dar nu mai înainte să-i fi redat jocul lui Tudor cu falsa Lara.

— Ca șoarecele cu pisica! s-a entuziasmat iar nepotul meu.

— Exact! Nici nu-ți dai seama ce bine ai pus în ordine personajele.

Băiatul m-a privit atent, și numai după o lungă ezitare a murmurat, nesigur:

— Trebuia să spun „ca pisica cu șoarecele!“ Așa-i?

Și, fiindcă eu nu i-am răspuns, nerăbdarea lui tinerească i-a dat ghes să-și afle singur explicația:

— Ha, ha, ha! Acum totul e limpede: Cei de afară erau niște complici ai Larei, iar bietul Tudor intrase într-o cursă din care nu cred să fi ieșit prea bine, dacă o fi ieșit cumva.

— Ei, de ieșit . . . n-a ieșit.

Simion m-a privit speriat.

— Nu cumva l-au ucis?

— Nu.

A răsuflat mai ușurat și mi-a cerut stăruitor să-i povestesc, pînă în cele mai mici amănunte, cum a decurs întîlnirea lui Hareș cu impostoarea, după ce fata îl întrebuse, cu-atîta îndrăzneală: „Chiar te îndoiiești că eu sînt Lara Vlasiu?“

— Începi să-mi plăci! Pe cinstea mea, începi să-mi plăci! a lăudat-o Tudor.

Tînăra a făcut cîțiva pași în jurul lui, de parcă ar fi fost un păianjen care-și prinde victima în plasă.

Musafirul, însă, sigur de el, părea să se amuze de jocul fetei, socotind că ea era victima acelei capcane.

Într-un tîrziu, Lara a mai întrebat:

— Va să zică . . . dumneata continui să te îndoiești de mine?

— Știi, i-a răspuns el, încruntat, asta ar avea mai puțină importanță, dar mă nemulțumește că mă pui alături de neisprăvitul acela de Mora.

Fata a tresărit:

— Ce vrei să spui?

Tudor s-a silit să-și păstreze calmul și s-a explicat:

— Puștiul acela poate avea obsesii în legătură cu identitatea dumatăle, pe cînd eu . . . știu, și cînd știu, mă declar mulțumit, iar cînd nu știu caut să aflu. Și încă ceva: ori de cîte ori am verificat pe cineva, am aflat . . . totul.

Lara nu s-a arătat speriată de afirmația vizitatorului și, pe un ton care trăda o oarecare ironie, i-a cerut să-i spună ce anume aflate despre ea.

— Dar asta întrece orice așteptare! a izbucnit Simion, pradă indignării care pusese iar stăpînire pe el. Tot n-a priceput că Tudor descoperise falsa ei identitate? Ce tupeu! a continuat nepotul meu, aproape strigînd, pentru ca imediat după aceea, pe un ton complet schimbat, să se arate din nou cuprins de teamă pentru Hareș: A! Desigur, își putea permite orice, știindu-se apărută de oamenii ei care nu așteptau decît un semn. Bine-nțeles! Altminteri nu s-ar fi purtat astfel. Așa-i?

— Vezi tu, eu cred că fata ar fi avut aceeași atitudine, chiar dacă nu i-ar fi știut atît de aproape pe

„oamenii ei“, dar n-aș putea spune că . . . știindu-i
lîngă ea, curajul nu i-a crescut.

— Bun! Va să zică, asta era! Bietul Tudor! Tre-
buia să nu fi venit singur.

— Nu putea face altfel.

— De ce?

Mi-am exprimat părerea de rău că nu-i pot satis-
face imediat curiozitatea și am urmat firul întîm-
plărilor . . .

— Te-am întrebat ce-ai aflat despre mine, a in-
sistat Lara, văzînd că Hareș se încăpățîna să tacă și
s-o privească batjocoritor.

— Despre dumneata? a șuierat el printre dinți.
Ha, ha! Dar ce nevoie mai era să aflu?

— Așadar, știai!

— Da, știam!

— Perfect! Asta înseamnă că pot fi liniștită, a
chicotit Lara.

Vizitatorul a clătinat din cap.

— Nu tocmai, a vrut el să-i zdruncine încrederea.

Și fata a chicotit din nou, mai veselă de data asta:

— Ascultă! Cred că faci o greșală, fiindcă eu nu
văd nici un motiv care să mă îngrijoreze.

Tudor s-a apropiat de ea, i-a cuprins umerii, a
zgîlțîit-o și, aproape răcnind, i-a spus:

— Recunosc, ai mult curaj, dar nu împinge lucru-
rile prea departe. Ți-am mai zis că te-ai descurcat
onorabil, poate chiar bine, dar nu uita că persoana
care te-a ajutat pînă acuma și-ar putea da seama că
trebuie să înceteze . . . să nu te mai acopere.

M-am simțit apucat zdravăn de braț. Simion
îmi căuta privirea și cînd mi-a întîlnit-o a explodat:

— Formidabil! I-a întins cursa! Asta urmărea
Tudor, să afle cine era trădătorul, iar eu, prostul de
mine, nu pricepeam de ce naiba mai discută cu ea,

după ce i-a declarat că a stabilit falsa ei identitate! Și ce i-a răspuns Lara?

— Nu înțeleg de ce îți faci atâtea griji pentru mine?! Și-apoi, dacă vrei să te simți liniștit, dar cu totul și cu totul liniștit, ei bine, te asigur că acela care m-a acoperit pînă acuma o va face în continuare.

— Și dacă protectorul dumitale ar fi obosit, ori pur și simplu nu-i mai convine să te apere? s-a încăpățînat Tudor s-o aducă pe pragul mărturisirilor.

Lara s-a arătat foarte sigură de ea:

— Ei, dacă aş observa chiar și cea mai mică urmă de ezitare, l-aş face eu să-și revină. Știi, nu vreau să mă gîndesc la rea-voință din partea aceluia care m-a ocrotit pînă acum, dar, așa cum ți-am spus, am eu ac de jocul lui. Și-apoi, în astfel de afaceri, pot să dau lecții!

Hareș s-a cam enervat, dar nici gînd n-avea să renunțe la planul său. Era sigur că pînă în cele din urmă fata se va supune jocului dorit de el, așa încît a mers mai departe:

— Cred că de data asta ești în situația să primești, și nu să dai lecții.

— Hm! a făcut tînăra, mînioasă, și... mă rog, ce deosebește situația asta de altele prin care oi mai fi trecut?

— Se vede că altădată ai avut parteneri slabi, i-a atras atenția Tudor, pe un ton amenințător.

— Poate, recunosc, am avut și parteneri slabi, dar în nici un caz mai slabi ca dumneata.

Bărbatul s-a înfuriat de-a binelea.

— Uite ce este, fetițo! i-a șoptit el, grav. Din clipa asta văd că ești gata să faci o greșală, poate cea mai mare din viața ta. Poate că judecata ți s-a tulburat din pricina emoțiilor prin care ai trecut, poate că te simți rău și ai avea nevoie de puțin aer.

Lara a făcut ochii mari, iar în privirile ei s-au aprins lumini pe care atunci Tudor nu le-a observat.

A chibzuit câteva clipe și-apoi, cu un aer resemnat, și-a înclinat capul, murmurînd:

— Cred că ai dreptate. Poate că n-ar fi rău să mă plimb puțin.

— De ce puțin? s-a agățat oaspetele de vorbele ei. Poate că n-ar fi rău să schimbi aerul de-aici pentru mai multă vreme sau... poate... pentru totdeauna.

— Ce mai înseamnă și asta? O îndeamnă, pur și simplu, să dispară? Nu m-aș fi așteptat la o asemenea faptă din partea lui Tudor, mi-a declarat Simion, plin de mînie.

— Într-adevăr, i-am confirmat eu, a îndemnat-o să dispară.

Băiatul a rămas o vreme pe gînduri, ca apoi să-mi spună:

— Pe mine nu mă păcălești, unchiule! Vrei să-ți spun eu pentru ce a făcut Hareș asta? Ei bine, a pus-o la încercare! I-a întins o nouă cursă! Dacă fugea, își dovedea vinovăția...

M-am uitat la el cu multă luare-aminte, după care l-am întrebat:

— Dar ce nevoie avea Tudor de această dovadă, cînd proba falsei identități a fetei se afla în buzunarul său? Și-apoi, tu singur ai spus mai înainte că amicul nostru urmărea acum aflarea trădătorului, adică a celuiia care tănuise că în organizația noastră pătrunsese altcineva în locul utecistei pe care ne-o trimisese județana.

Nepotul meu și-a plecat fruntea, recunoscîndu-se învins de propriul său raționament, iar eu am continuat să-i istorisesc cele ce se mai întîmplaseră, pînă cînd el avea să afle adevăratul scop urmărit de Tudor prin jocul său.

— Ei? Te-ai hotărât să schimbi aerul de-aici? a insistat Tudor Hareș.

— Mă îndemni să fug? s-a arătat ea îngrijorată. Musafirul a privit-o lung, fără să-i răspundă.

— Mă pui la încercare?

— Cred că dumneata faci asta, fără să-ți dai seama că fiecare clipă te poate duce la pierzanie.

— Nu înțeleg, a murmurat Lara.

— Nu vrei să înțelegi! Asta e! Ți-am mai spus, și-ți repet a nu știu câta oară, că cel care te-a ocrotit pînă acum nu mai poate continua s-o facă.

— De ce, domnule Tudor?

— „Domnule?” a repetat Simion, zîmbind, iar eu am continuat:

— Ar fi bine să te controlezi. O asemenea scăpare față de ceilalți n-ar mai lăsa nici o îndoială că nu ești Lara Vlasiu, a dojenit-o Hareș.

Fata s-a îndreptat spre fereastră, ridicînd și lăsînd de cîteva ori colțul perdelei de camuflaj.

— A semnalizat celor de-afară! mi-a șoptit repede Simion, de parcă întîmplarea s-ar fi petrecut în clipa aceea, și el mă prevenea asupra pericolului care mă pîndea chiar pe mine. Pe urmă a adăugat cu tristețe: Păcat de toată strădania lui Tudor!

— Nu te supăra că insist, a spus Lara, dar tot nu pricep care ar fi motivul pentru care protectorul meu să mă abandoneze? Poate că dacă mi l-ai spune, aș fi îndemnată să mă supun sfatului dumitale.

Oaspetele i-a răspuns calm:

— Să zicem că pricina ar fi o dovadă categorică asupra falsei dumitale identități.

Țînăra s-a proptit dinaintea lui și a început să strige:

— Dar și eu am dovezi că nu sînt o ticăloasă!

În timp ce Lara căuta să se dezvinovătească, ușa s-a deschis brusc; Dolman, împreună cu Sanda, Silviu și meșterul Alexe au pătruns în odaie.

— Dar ce se întâmplă aici? a întrebat secretarul nostru.

Tudor i-a venit în întâmpinare.

— A! o mică neînțelegere...

— Nu-i adevărat! s-a împotrivit Lara și, privindu-i pe toți cu reproș, a continuat: De când am sosit printre voi, identitatea mea este pusă la îndoială. M-ați verificat, m-ați umilit, supunându-mă la acele confruntări și acum sînt de-a dreptul pusă la încercare.

— Despre ce vorbești? a întrebat-o Dolman, avînd aerul că nu pricepe nici măcar limba folosită de fată.

— Nu vă mai prefaceți! a tunat vocea ei. Sînt sigură că dumneavoastră, și nu altul, sînteți creierul acestei mașinațiuni.

Secretarul, supărat, a făcut-o atentă asupra tonului folosit, ca să nu mai vorbim despre acuzația directă pe care i-a adus-o, dar tînăra n-a ținut seama de revolta lui.

— Ce? Adică... dumneavoastră ați renunțat să vă mai îndoiiți de mine? Mă credeți, în sfîrșit, Lara Vlasiu?

— N-am spus nimic în legătură cu povestea asta! Fata a rîs nervos:

— Acuma nu, pentru că sînt și eu de față, dar pe Tudor cine l-a pus să mă îndemne la fugă? Cine? Și fără să aștepte răspuns, a ridicat și mai tare glasul: Ați vrut să împingeți lucrurile pînă într-acolo, încît chiar eu să produc dovada falsei mele identități, dar nu v-a mers, pentru că n-am ce ascunde. Așa să știți!

— Tovarășă Lara, s-a arătat secretarul nostru și mai surprins ca pînă atunci, fă-mă să pricep ce anume

crezi dumneata c-a urmărit Tudor, îndemnându-te să fugi dintre noi.

— Chipurile, mi-a dat o șansă de scăpare, iar dacă eu l-aș fi ascultat, dumneavoastră toți ați fi avut cea mai teribilă probă asupra vinovăției mele! Că nu sînt Lara Vlasiu! Altminteri, pentru ce aș fi dat bir cu fugiții? Logic, nu? Pe urmă, întorcîndu-se spre Tudor, l-a întrebat în șoaptă, dar așa încît să poată fi auzită de toți ceilalți care se aflau în cameră: Ai vrut marea... absoluta dovadă, dar... nu ți-am oferit-o! L-a privit batjocoritor și furios, totodată, adăugînd: Altă... altă dovadă nu vrei?

Simion părea sleit de puteri, fiindcă abia și-a mai putut manifesta mînia:

— Cred că asta le întrece pe toate... Mai înainte, eram gata să cred că Lara se bizuia pe cei de afară, dar acumă... cînd am aflat cine erau aceia... simt că mi s-au furat pînă și cheile celor două-trei lacăte pe care le cam deschiseseam. Tii! cum se mai încurcă lucrurile în viață! a comentat el, ca pentru sine, privind în direcția de unde venea un grup de oameni care intraseră în parc, prin poarta care ducea în strada Cuțitul de Argint.

Grupul a trecut pe lîngă noi și a apucat pe aleea din dreapta, care cobora în pantă, spre una dintre intrările Arenelor Romane, devenite teatru de vară, în timp ce eu îmi reluam povestirea:

— Tovarăși! a strigat Tudor, gîtit de furie, fata aceasta nu este Lara Vlasiu!

În clipa aceea, Simion mi-a prins umerii și mi-a căutat privirea. Avea în ochi un licăr pe care numai o mare bucurie ți-l poate da.

— În sfîrșit, jocul s-a încheiat!

— Nu încă, băiete, l-am dezamăgit eu din nou.

S-a uitat la mine de parcă anume mă aflam lângă el, pentru a-i răsturna toate certitudinile asupra părerilor pe care și le făcea.

— Spui mereu „Încă nu“ ori . . . „Nu încă“. Dar ce s-ar mai putea întâmpla, din acest moment, decât dovedirea falsei identități a fetei?

Mi-am scos pachetul de țigări; mai aveam doar una, una singură; ori de câte ori mi se întâmplă asta, mă simt cuprins de o neliniște și amîn să aprind pînă cînd îmi cumpăr un nou pachet. Dar, cum apropierea de sfîrșitul istorisirii mă tulbura nespus de mult, am scăpărat chibritul, am aprins acea ultimă țigară, am tras cîteva fumuri și numai după aceea m-am simțit în stare să continui.

— Vă asigur, tovarăși, fata asta nu este Lara Vlasiu! a insistat Hareș, văzînd că ceilalți se încăpățîneau să tacă și să-l privească surprinși de cele auzite.

— Pentru mine, tocmai această fată este Lara Vlasiu! a intervenit meșterul Alexe, arătînd spre Ela Jivan.

Tudor l-a privit pe bătrîn batjocoritor:

— Poate, a replicat el, dar asta . . . numai pentru dumneata!

Dolman a făcut un pas, venind între cei doi, și l-a întrebat pe Hareș:

— Ce vrei să spui?

Pradă unei furii de nedescris, Tudor a răcnit:

— Tovarășe secretar! Falsa Lara și meșterul sînt complici. Pot dovedi asta! Apoi, întorcîndu-se spre Mora i-a cerut să confirme: Așa-i? Tu știi asta!

— Eu știu numai că fata aceasta nu este Lara Vlasiu!

— Dar eu i-am auzit conspirînd! i-a fulgerat Hareș cu privirea. După ce am confruntat-o cu cele două martore, ea a rămas doar cu meșterul. Am

ascultat, dincolo de ușă, discuția lor. Fata era cuprinsă de spaimă, însă bătrînul a asigurat-o că „omul nostru“, adică trădătorul, care se află printre noi, o va apăra în orice împrejurare. Au pomenit și numele comisarului ori inspectorului de la siguranță. Așa să știți!

— Nu-i adevărat! l-a întrerupt tînăra care era acuzată. N-am rostit nici un nume de polițist, fiindcă nu știu cum îi cheamă.

Hareș s-a îndreptat spre ea, amenințător, și a strigat de parcă și-ar fi pierdut mințile:

— Dar despre polițist ai vorbit?

— Da, a intervenit meșterul.

Ion Dolman a tușit de cîteva ori, dregîndu-și glasul, pe urmă l-a întrebat pe acuzator:

— Nu crezi că cel mai important lucru este că Lara a fost recunoscută de cele două martore?

— Ba da, a răspuns Hareș.

— Și apoi, martorele Ady Silvian și Maria Ganeș au fost indicate de dumneata. Nu?

— Întocmai.

— Ei bine, cum îți explici că niște persoane care o cunoșteau îndeaproape pe Lara s-au înșelat?

Chipul lui Tudor s-a înseninat ca prin minune, furia de mai înainte dispăruse, iar încruntarea se transformase în zîmbet.

— Iată pricina! a făcut el, triumfător, arătînd fotografia pe care i-o dăduse Mora.

Secretarul, ca și ceilalți, au privit poza cu luare-aminte.

— Ce vrea să însemne asta?

— Speram că v-ați dat seama: este fotografia adevăratei Lara Vlasiu!

Dolman nu părea surprins. Zîmbind, i-a cerut lui Tudor să-i spună cum considera el că fusese posibilă strecurarea impostoarei printre noi.

— Cu ajutorul cuiva care nu-i altul decât trădătorul!

Abia atunci Mora s-a simțit mîndru de aportul său, și mai ales că îl alesese pe Tudor să folosească așa cum trebuie dovada aceea zdrobitoare, socotind că, odată cu demascarea falsei Lara, trădătorul avea să aibă aceeași soartă. Și, vrînd să grăbească darea în vileag a celui care o favorizase pe fată, l-a întrebat pe Hareș:

— Cine-i acela care a ajutat-o?

Tudor s-a răsucit brusc spre el și, pe un ton grav, i-a răspuns:

— Tu, Silviu Mora! că doar tu ai fost poarta ei de intrare în organizația noastră. Tu ai schimbat martorele. Eu nu le cunoșteam personal pe cele ale căror nume ți le-am indicat.

Băiatul a înmărmurit cîteva clipe. Apoi, aidoma unui om înjunghiat în inimă, abia mai tîrîndu-se pe picioare, s-a îndreptat către ceilalți, bîguind:

— Credeți? Credeți asta despre mine?

Sanda Rarău, buna prietenă a lui Mora, a strigat cu disperare:

— Nu! Nu-i adevărat! Nu poate să fie adevărat! S-a uitat pe rînd, în ochii fiecăruia, și cînd a întîlnit privirea lui Ion Dolman, l-a întrebat: Tovarășe secretar, dumneavoastră n-aveți nimic de spus?

— Deocamdată . . . nu. Aștept ca Tudor să spună tot ce știe, și numai după aceea vei afla părerea mea, dacă va mai fi nevoie, a subliniat el, privindu-l încurajator pe denunțatorul lui Mora.

— Dar tu, tu ce zici, Lara Vlasiu . . . ori cum te-o fi chemînd? Vorbește! se repezi Sanda, gîtuită de emoție.

Cea întrebată i-a zîmbit, netulburată:

— Să-ți spună Tudor! Și, adresându-se acestuia, l-a ironizat: Te pomenști că îmi știi adevăratul nume!?

— Ești o agentă a siguranței!

— Bine, bine, dar cum mă cheamă? a continuat ea să-l întărească.

Tudor devenise foarte agitat, dând semne că avea să-și piardă controlul din clipă în clipă. Gesticula fără noimă, își mișca buzele întruna, dar glasul părea să nu-l mai asculte. Într-un târziu a izbutit să articuleze:

— Tina! Tina Ormazu!

Dolman, despre care se spunea că avea nervii de oțel, s-a arătat, pentru prima dată, furios. L-a înșfăcat pe Hareș de reverele hainei și i-a strigat:

— Dar acesta nu este numele agentei pe care siguranța a vrut s-o strecoare printre noi?! Este pseudonimul sub care colaborează cu poliția Olga Tarcău!

Alexe l-a eliberat pe Hareș din strânsoarea mâinilor lui Dolman și l-a fulgerat cu privirea:

— Cine altcineva putea cunoaște pseudonimul agentei, decât acela care avea misiunea s-o acopere și să-i facă jocul?!

— Trădătorul! a răspuns Sanda, de parcă ea ar fi fost cea întrebată.

Acuzatul s-a întors spre prietena lui Silviu Mora:

— Să nu spui asta! N-ai dreptul s-o spui! Pe urmă s-a adresat lui Ion Dolman: Eu am adus dovada că printre noi se află o falsă Lara Vlasiu! Am adus fotografia!

— Dar n-ai predat-o imediat, a ripostat secretarul. Ai păstrat-o, vrînd s-o șantajezi pe fata asta, crezînd-o complicea ta și, înspăimîntînd-o, s-o pui pe fugă. Află că fata asta nu este agenta Tina Ormazu, ci tot o utecistă de-a noastră, și deci n-avea

pentru ce să se sperie. Dar, cum tu nu știai asta, odată cu sosirea noastră aici ți-ai văzut planul zădărnicit, și-atunci ai scos fotografia adevăratei Lara Vlasiu, vrînd să-ți sacrifici „complicea” pentru ca noi să continuăm a te crede un element de încredere. Erai atîta de sigur pe succesul tău murdar, încît ai pronunțat chiar pseudonimul agentei!

— Dar Tina Ormazu nici n-a existat! Este o născocire de-a mea, a protestat Hareș, în neștire.

— Nu-i nici o născocire, a intervenit fata pe care trădătorul o crezuse omul poliției. După ce a arestat-o pe Lara Vlasiu, siguranța a vrut ca Tina să-i ia locul, dar cei de la județeană au avut grijă s-o schimbăm pe drum.

— Cu cine? a întrebat Tudor, prostește.

Ceilalți au rîs.

— Cu ea! a răspuns meșterul, arătînd-o pe falsa Lara; se numește Ela Jivan! Să n-o uiți!

— Așadar, voi . . . voi toți ați știut?! strigă Hareș pe un ton acuzator.

— Nu . . . nu toți; numai eu și Dolman, iar dacă vrei să știi cine-i principalul vinovat al acestei taine, află că eu sînt acela, răspunse bătrînul, zîmbind amar.

— Bine, dar eu . . . proba . . . fotografia, a blîguit Hareș, devenind de-a dreptul ridicul.

— Fotografia asta am procurat-o eu! i-a strigat Mora, privindu-l pentru prima dată disprețuitor.

Dolman s-a apropiat de Mora și l-a bătut pe umăr:

— Nu-i vremea acum să te certî cu el. Și așa am pierdut atîtea zile prețioase din pricina lui, dar n-a izbutit să zdruncine unitatea noastră de luptă. Nimeni nu va reuși să ne curme drumul, atîta vreme cît vom fi uniți. Am primit noile instrucțiuni asupra modului în care vom acționa. La noapte intrăm în luptă! Noroc bun!

Simion a rămas tăcut multă vreme după ce eu îmi terminasem povestirea. Într-un târziu, trezindu-se parcă din gândurile în care-l cufundaseră amintirile pe care i le împărtăsisem, mi-a spus:

— Unchiule, ți s-au terminat țigările.

Nu i-am răspuns. Priveam către un alt grup de oameni care intrau în parc, unii trecînd chiar prin dreptul nostru. Un bărbat, ceva mai vîrstnic decît mine, mă privea cu insistență și, cum de treizeci și patru de ani nu mă mai feresc de nimeni, l-am privit, la rîndul meu, căutînd să-mi amintesc cine era. Omul s-a desprins de lîngă ai săi și, însoțit de un flăcău de vreo douăzeci de ani, s-a îndreptat spre noi.

— Mihăiță, a strigat bărbatul, iată-l pe cel despre care ți-am vorbit de atîtea ori! El este puștiul! Silviu Mora! a continuat, venind spre mine, cu brațele întinse; așa-i ziceam în ilegalitate!

M-am ridicat de pe bancă și ne-am îmbrățișat. Era Ion Dolman, pe care nu-l mai văzusem de aproape zece ani.

Cînd am rămas iar numai cu Simion, se lăsase seara.

Ne-am luat de braț și, fără să mai rostim o vorbă, am pornit spre casă, dar de data asta nemaicăutînd alei liniștite, ci prin forfota mulțimii. Amîndoi aveam nevoie de oameni.

[illegible]

1998

100

CUPRINS

CAPITOLUL I
Cineva trădează
5

CAPITOLUL II
Dubla substituie
23

CAPITOLUL III
Moş Dik ştie ceva!
53

CAPITOLUL IV
Dubla verificare
86

CAPITOLUL V
Pseudonimul
141

